

УДК: 343.13:351.746.2 (477)(072)
№ держреєстрації: 0124U001209

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
(ДонДУВС)**

25015, м. Кропивницький, вул. Велика Перспективна, 1
тел. +38 (097) 907 01 07, +38 (066) 678 78 80

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. першого проректора
доктор юридичних наук, доцент

Ганна БУГА

11 2024р.

**ЗВІТ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ**

**ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ
РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ:
ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ**

(остаточний)

Керівник НДР
доктор філософії

Артур Волобоєв

Результати роботи розглянуто Науковою радою Донецького державного університету внутрішніх справ, протокол від 22.11.2024 р. № 11

2024

СПИСОК АВТОРІВ

Керівник теми

Завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету № 3 ДонДУВС, доктор філософії

« 11 » 11 2024

А. О. Волобоєв
(розділ 1,
підрозділ 2.3,
оформлення звіту)

Виконавці:

Заступник начальника ДСР НПУ, полковник поліції

« 15 » 11 2024

В. М. Ценов
(вступ, підрозділ 2.1)

Доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності та інформаційної безпеки факультету № 3 ДонДУВС, кандидат юридичних наук, доцент

« 11 » 11 2024

С. П. Пекарський
(підрозділ 1.2,
реферат)

Проректор – директор КННІ ДонДУВС, доктор юридичних наук, доцент

« 12 » 11 2024

П. С. Єпринцев
(підрозділ 2.3)

Науковий співробітник НДЛ з проблем запобігання кримінальним правопорушенням факультету № 3 ДонДУВС, доктор юридичних наук, доцент

« 12 » 11 2024

М. О. Семенишин
(висновки,
Додаток Д)

Начальник 5-го відділу 2-го управління ДСР НПУ, підполковник поліції

« 15 » 11 2024

С. О. Майка
(підрозділ 2.2,
Додатки А, Б)

Заступник 1-го відділу 9-го управління ДСР НПУ, підполковник поліції

« 15 » 11 2024

М. Р. Височанський
(підрозділ 2.2,
Додатки В, Г)

РЕФЕРАТ
ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ
РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ:
ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ

Наукова робота складається зі вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел (74 найменування). Загальний обсяг наукової роботи становить 146 сторінки, з яких основного тексту – 103 сторінки. В роботі є 7 додатків, у яких міститься 3 таблиці.

Ключові слова: організована злочинність, оперативні підрозділи, підрозділи стратегічних розслідувань, слідчі, органи досудового розслідування, взаємодія.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини, які формуються під час взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Метою дослідження є визначення процесуальних та організаційних аспектів взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань.

Методологічну основу складає загальний діалектичний метод наукового пізнання дійсності, відповідно до якого синтезовано окремі частки елементів об'єкта дослідження, його зміст та форму з огляду процесуальних та організаційних аспектів взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розгляді взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України як умови ефективної протидії злочинності, зокрема в період введення правового режиму воєнного стану.

Основні положення та висновки наукової роботи оприлюднені на Міжнародній науково-практичній конференції «Протидія організованим злочинності і корупції в умовах збройного конфлікту: досвід та перспективи» з нагоди 5-річчя створення Департаменту стратегічних розслідувань НПУ».

Результати наукової роботи можуть бути використані у науково-дослідній сфері, правотворчості, правозастосовній діяльності та в освітньому процесі.

Проведене дослідження є завершеною працею, в якій були сформульовані особливості взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Завершенням наукового дослідження є підготовка відповідних методичних рекомендацій.

Керівник НДР
доктор філософії

Артур Волобоєв

ЗМІСТ

ВСТУП	5
--------------------	---

Розділ 1.

ПОНЯТІЙНО-ПРАВОВІ ТА СТРУКТУРНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Загальна характеристика взаємодії слідчих органів досудового	
1.1. розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань	
Національної поліції України	8
Структура взаємодії слідчих органів досудового розслідування з	
1.2. оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної	
поліції України	29

Розділ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Форми та тактичні засоби взаємодії слідчих органів досудового	
2.1. розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань	
Національної поліції України	42
Організаційні та тактичні засади взаємодії слідчих органів досудового	
2.2. розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань	
Національної поліції України під час розкриття злочинів, учинених	
організованими злочинними угрупованнями	59
Використання міжнародного досвіду в системі підвищення	
2.3. ефективності взаємодії слідчих органів досудового розслідування з	
оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної	
поліції України	84
ВИСНОВКИ	103
ДОДАТКИ	108
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	136

ВСТУП

В Україні відбувається масштабний процес реформування правоохоронних органів, зокрема Національної поліції та її спеціалізованих підрозділів, що зумовлено необхідністю підвищення ефективності боротьби зі злочинністю та забезпечення національної безпеки держави. Успішність цих реформ значною мірою залежить від налагодження ефективної взаємодії між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами, оскільки саме від їх злагодженої роботи залежить якість розслідувань, швидкість реагування на злочини і виконання завдань із забезпечення безпеки держави та її громадян. Особливої актуальності це питання набуває в умовах зростання складності та масштабів злочинної діяльності.

Так, підрозділи стратегічних розслідувань Національної поліції виконують критично важливі функції у сфері протидії організованій злочинності, корупції, контрабанді та економічним злочинам, які становлять пряму загрозу національній безпеці України. Їхня ефективна співпраця з органами досудового розслідування є ключовим фактором у процесі виявлення, документування, розкриття та забезпечення притягнення до відповідальності осіб, причетних до вчинення цих суспільно небезпечних діянь. В умовах загострення криміногенної ситуації та появи нових форм злочинної діяльності взаємодія підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції зі слідчими набуває особливого значення.

На практичному рівні існує широке коло організаційних, тактичних і процесуальних питань, які потребують належного врегулювання для забезпечення ефективної взаємодії між цими підрозділами. Це стосується, зокрема, чіткого розподілу повноважень, дотримання вимог кримінального процесуального законодавства, забезпечення прав та законних інтересів усіх учасників кримінального провадження. Важливим аспектом є також необхідність постійного вдосконалення механізмів координації діяльності

різних підрозділів Національної поліції у процесі розслідування кримінальних правопорушень.

Крім того, у контексті європейської інтеграції України та її входження до світової системи безпеки та правопорядку особливого значення набуває виконання міжнародних зобов'язань у сфері боротьби з організованою злочинністю та корупцією. Важливим завданням є приведення національних методів розслідування у відповідність до міжнародних стандартів та найкращих світових практик, що неможливо без налагодження ефективної співпраці між різними структурними підрозділами Національної поліції та органами досудового розслідування. Усе означене вимагає постійного вдосконалення існуючих механізмів взаємодії підрозділів стратегічних розслідувань зі слідчими та впровадження нових форм їх співпраці.

Зазначені фактори переконливо свідчать про необхідність комплексного розроблення методичних рекомендацій щодо процесуальних та організаційних аспектів взаємодії слідчих підрозділів органів досудового розслідування Національної поліції та оперативних підрозділів стратегічних розслідувань. Результати такої роботи дозволять удосконалити існуючу систему боротьби з тяжкими та особливо тяжкими злочинами, підвищити ефективність розслідування кримінальних правопорушень та забезпечити належний рівень захисту прав і свобод громадян України.

Тому, задля консолідації практики, представлені методичні рекомендації виконані на замовлення Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України відповідно до п. 86 Розділу III Плану наукової роботи Міністерства внутрішніх справ України на 2024 рік, має державну реєстрацію в УкрІНТЕІ (№ 0124U001209) та відповідають пунктам 5, 13 і 15 Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020-2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11.06.2020 № 454, науково-дослідній роботі ДонДУВС «Організаційні, правові та тактичні засади протидії організованій злочинній діяльності» (державний реєстраційний номер в УкрІНТЕІ № 0123U104250), а також враховують пункти 1.4, 1.6, 2.3, 3.2, 4.4.,

5.9 та 6.2 Плану Міністерства внутрішніх справ з реалізації плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору і оборони України на 2023-2027 роки.

На нашу думку, категорія «взаємодія слідчих підрозділів органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань» з огляду на процесуальний та організаційний аспекти, потребує узагальнення щодо:

- розкриття загальної характеристики взаємодії слідчих підрозділів органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань;

- окреслення структури взаємодії слідчих підрозділів органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань;

- конкретизації форм та тактичних засобів взаємодії слідчих підрозділів органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань

- визначення організаційних та тактичних засад взаємодії слідчих підрозділів органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань, а також використання міжнародного досвіду в напрямі підвищення їх ефективності.

Розділ 1.

ПОНЯТІЙНО-ПРАВОВІ ТА СТРУКТУРНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

1.1. Загальна характеристика взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Динаміка росту рівня тяжких та особливо тяжких злочинів, які вчинено у складі організованих злочинних груп і злочинних організацій, зокрема із застосуванням вогнепальної зброї, установа корумпованих відносин між посадовими особами органів державної влади, органів місцевого самоврядування та криміналітетом, використання неконкурентних методів у фінансово-господарській діяльності підприємств негативно впливає на економічне зростання та пов'язаний з ним суспільний розвиток України. При цьому організована злочинність є інструментом, що використовується спецслужбами країни-агресора для дестабілізації ситуації в Україні та завдання шкоди національній безпеці. В умовах протидії повномасштабній агресії росії проти України, ескалації жорстокості та насильства, дестабілізація внутрішньої соціально-політичної ситуації призводить до порушення функціонування державного механізму.

Головні напрями загальнодержавної політики та організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю визначає Закон України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 року № 3341-ХІІ. Відповідно до положень цього законодавчого акту під організованою злочинністю розуміється сукупність кримінальних правопорушень, що вчиняються у зв'язку з створенням та

діяльністю організованих злочинних груп і злочинних організацій¹. Види та ознаки цих кримінальних правопорушень, а також кримінально-правові заходи щодо осіб, які вчинили такі кримінальні правопорушення, встановлюються Кримінальним кодексом України².

Стаття 16 Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю» від 30 червня 1993 року № 3341-ХІІ» регламентує загальні засади взаємодії органів прокуратури, Національної поліції, Служби безпеки України у питаннях боротьби з організованою злочинністю. Забезпечення взаємодії покладаються на керівників територіальних органів прокуратури, Національної поліції та Служби безпеки України³.

Відповідно одним із найважливіших елементів успішної протидії злочинності є швидке та ефективне розслідування кримінальних правопорушень, оскільки воно дозволяє своєчасно виявити осіб, причетних до їх вчинення, та притягнути до кримінальної відповідальності. Якщо процес розслідування уповільнюється, існує висока ймовірність втрати важливих доказів, що суттєво ускладнює в подальшому встановлення обставин, що підлягають доказуванню під час досудового розслідування. У цьому контексті критично важливою умовою є забезпечення налагодженої взаємодії між органами досудового розслідування та іншими підрозділами Національної поліції України. Особлива увага має приділятися ефективній співпраці слідчого з оперативними підрозділами, адже саме така взаємодія дозволяє об'єднати їхні зусилля та максимально використати їхні компетенції у сфері кримінального процесу й оперативно-розшукової діяльності.

Сам процес розслідування кримінальних правопорушень є багатограним, комплексним завданням, що вимагає від учасників не лише глибоких знань у

---

¹ Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Закон України від 30 червня 1993 року № 3341-ХІІ. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12?find=1Text>.

² Кримінальний кодекс України. Закон від 05.04.2001 № 2341-ІІІ. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

³ Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Закон України від 30 червня 1993 року № 3341-ХІІ. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12?find=1Text>.

галузі права, але й практичних навичок у технічному та тактичному аспектах. Під час досудового розслідування часто виникає необхідність об'єднання зусиль кількох підрозділів і фахівців, бо лише спільними зусиллями можна забезпечити всебічне і неупереджене досудове розслідування у конкретному кримінальному провадженні та ефективність кримінальних проваджень загалом.

Тобто, задля досягнення дієвого результату необхідно будувати роботу взаємодіючих суб'єктів на засадах взаємоповаги, постійної комунікації та тісної співпраці.

Вважаємо, що питання налагодження ефективної взаємодії між підрозділами, уповноваженими вести досудове розслідування, є одним із найактуальніших викликів сьогодення. В умовах сучасного світу, де злочинці часто використовують передові технології та складні схеми для ухилення від правосуддя, лише завдяки злагодженій роботі слідчих та оперативних підрозділів, а також своєчасного залучення спеціалістів, можна забезпечити швидке та якісне розслідування кримінальних проваджень. Розуміння природи цієї взаємодії та знання специфіки кожного її етапу дозволяє створювати такі умови, за яких кожна сторона зможе максимально ефективно реалізувати свої можливості та забезпечити захист особи, суспільства та держави від протиправних посягань, а також притягнути до відповідальності кожного, хто вчинив таке посягання, визначивши міру провини.

Категорію та структурні елементи взаємодії між слідчим та оперативними підрозділами досліджували такі видатні учені-юристи, як: Д. С. Азаров, О. О. Аксьонов, А. Ф. Волобуєв, Н. В. Глинська, М. Л. Грібов, В. К. Грищук, О. М. Джужа, А. М. Кислий, О. І. Козаченко, Л. М. Лобойко, В. Т. Маляренко, О. І. Марочкін, О. В. Одерій, С. П. Пекарський, А. В. Савченко, О. С. Саїнчин, В. В. Черней, О. Г. Шило, В. Ю. Шепітько та інші. Разом з тим, попередниками не приділено значної уваги питанням взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України. Задля того, щоб розкрити зміст цього питання,

убачаємо за доцільне визначити поняття, сутність та правову основу досліджуваної тематики.

Так, у сучасній криміналістичній літературі сформульовано декілька визначень поняття «взаємодія». На думку, В. Ю. Шепітька, взаємодія – це процес безпосереднього чи опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного, що породжує їх взаємозумовленість і зв'язок⁴. Схожа позиція сформульована О. В. Тараном, де під поняттям «взаємодія» він розуміє взаємний міжпредметний зв'язок у дії, а також погоджену дію між ким-, чим-небудь⁵.

В. В. Топчій стверджує, що під взаємодією слідчого й оперативного підрозділу під час розслідування у кримінальних провадженнях необхідно розуміти засновану на законах і відомчих нормативних актах їх спільну узгоджену (за метою, характером, місцем і часом) діяльність, спрямовану на вирішення завдань кримінального судочинства, за керівної та організуючої ролі слідчого й чіткого розмежування компетенції⁶.

М. В. Борисенко, досліджуючи питання взаємодії слідчого з оперативними та іншими підрозділами й особами Національної поліції України під час досудового розслідування, визначив низку важливих її критеріїв. Ним запропоновано розуміти взаємодію, як:

1) активну, цілеспрямовану діяльність двох або більше суб'єктів взаємодії, коли кожний із учасників взаємодії має усвідомлювати, що він виконує визначені щодо його повноважень функції разом з іншими суб'єктами. При цьому кожен учасник повинен чітко розуміти відведену йому у взаємодії роль і вчасно виконувати поставлені перед ним завдання;

2) застосування кожним суб'єктом цієї діяльності специфічних заходів, як-то слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, оперативно-розшукових заходів, у межах встановлених законом повноважень;

---

⁴ Шепітько В. Ю. Криміналістика : підручник. Київ : Ін Юре, 2010. С. 195.

⁵ Таран О. В. Загальні положення взаємодії органів досудового розслідування слідства з адміністраціями підприємств, установ, організацій та контролюючими органами при розслідуванні злочинів, пов'язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці. *Право та управління*. Вип. № 1. 2012. С. 531.

⁶ Топчій В. В. Взаємодія органів досудового слідства з оперативними підрозділами у розкритті та розслідуванні злочинів. *Взаємодія оперативних підрозділів з іншими суб'єктами протидії злочинам : збірник матеріалів круглого столу*. Київ, 2012. С. 49.

3) спільну, узгоджену за місцем, часом, метою діяльність двох і більше суб'єктів, яка спрямована на отримання та застосування одержаних у результаті проведення оперативно-розшукових заходів відомостей у кримінальному провадженні;

4) суворе дотримання під час проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій суб'єктами взаємодії вимог Конституції України, чинного законодавства, засад кримінального провадження та оперативно-розшукової діяльності, визначених нормативно-правовими актами, зокрема законами України та відомчими наказами й інструкціями;

5) забезпечення комплексного використання сил, засобів та методів оперативно-розшукової та слідчої діяльності під час розслідування кримінальних правопорушень⁷.

О. М. Бандурка, узагальнюючи усі складові поняття взаємодії, визначає його як комплекс спільних та узгоджених за часом та місцем дій декількох оперативних підрозділів, які спрямовані на вирішення спільного завдання (завдань) щодо протидії злочинності за допомогою об'єднання зусиль усіх учасників⁸.

Ми погоджуємось з твердженням А. А. Саковського та А. В. Жижина, які наголосили, що термін «взаємодія» має різні смислові навантаження. Зазначене пов'язано зі складністю та багатозначністю терміна, а також різноманітністю аспектів його вивчення. Спільною рисою майже всіх визначень поняття «взаємодія» є те, що його тлумачать як узгоджену діяльність, спрямовану на реалізацію мети, виконання завдань або досягнення результату⁹.

---

⁷ Борисенко М. В. Взаємодія слідчого з оперативними та іншими підрозділами органів Національної поліції під час досудового розслідування: дис. ... доктор філософії / М. В. Борисенка. Київ, 2021. С. 63-64.

⁸ Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність : підручник. Частина 1. Харків : Вид-во ХНУВС, 2012. С. 140.

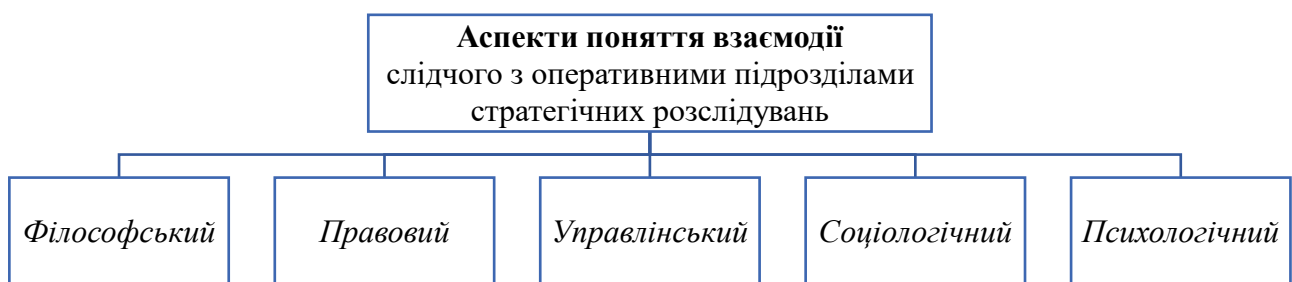
⁹ Сковський А. А., Жижин А. В. Взаємодія підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування в документуванні кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. Вип. № 2 (111). 2019. Київ : НАВС. С. 50-51.

Взаємодія органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань є складним та багатограним процесом, що забезпечує координацію і узгодження діяльності різних суб'єктів правоохоронної системи задля розкриття та розслідування кримінальних правопорушень.

Такий процес відіграє ключову роль у вирішенні основних завдань кримінальної юстиції.

Сутність категорії «взаємодія» можна охарактеризувати як організаційно-процесуальну діяльність, що включає спільні дії суб'єктів, спрямовані на досягнення загальної мети – встановлення об'єктивної істини в події, що розслідується.

У такому контексті слідчий та оперативні підрозділи стратегічних розслідувань працюють у тісному контакті, спільно використовуючи свої ресурси, навички та компетенції для більш повного збору доказів вини чи невинуватості особи.

Поняття взаємодії слідчого з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань вимагає всебічного підходу, який включає філософський, правовий, управлінський, соціологічний та психологічний аспекти. Саме комплексний аналіз цих підходів дозволяє глибше зрозуміти, як відбувається взаємодія в рамках кримінального провадження, та визначити закономірності цього процесу.

Філософський аспект.

Так, на нашу думку, з філософської точки зору взаємодія є фундаментальною категорією, яка виражає процеси взаємного впливу, зумовленості та зміни стану об'єктів у світі. Це принцип, що відображає універсальні закони буття, які пронизують форми всіх проявів – від фізичних явищ до соціальної структури. Взаємодія у філософії розглядається не лише як механізм взаємного впливу об'єктів, але і як процес, що формує нові стани та якість об'єктів у їхньому розвитку. З філософської точки зору, життя суспільства та окремих індивідів також є результатом постійної взаємодії різних сил, елементів та інтересів, що охоплює їх поведінку та розвиток.

Між тим, філософська категорія «взаємодія» базується на концепції причинно-наслідкових зв'язків. Тобто, у фізиці та філософії вивчається теорія причинності, де кожен об'єкт ще виконує роль як причини, так і наслідку для інших об'єктів, з якими він взаємодіє. Це означає, що кожна дія протилежного впливу, яка своєю чергою впливає на початкову причину. Така взаємозалежність є багатосторонньою і нескінченною, що підкреслює важливість розгляду взаємодії не як однобічного процесу, а як складної мережі зв'язків, де кожен елемент впливає на інші.

Філософська основа взаємодії також була чітко визначена в роботах Ф. Гегеля, який зазначав, що взаємодія проявляється як взаємний причинний зв'язок субстанцій, де кожна з них одночасно є і активною, і пасивною¹⁰. Це означає, що в процесі взаємодії об'єкти постійно впливають один на один, змінюючись та еволюціонуючи. У зв'язку з цим випливає, що взаємодія не може бути ізольованим процесом – вона завжди багатогранна та комплексна, охоплюючи безліч аспектів та рівнів.

Правовий аспект.

Цей багатогранний характер взаємодії особливо важливий у правовому контексті, зокрема у взаємодії слідчого з оперативними підрозділами та іншими

---

¹⁰ Малюга В. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів: дис. .... к.ю.н. / В. М. Малюги. Львів : ЛНУ ім. І. Франка. С. 53.

суб'єктами кримінального провадження. Тут взаємодія має розглядатися не тільки як процес комунікації чи обміну інформацією, але і як комплексний механізм координації дій, прийняття рішень і вироблення спільних стратегій. Такий процес передбачає використання управлінських підходів для оптимізації роботи слідчих та оперативних підрозділів, а також правових інструментів для забезпечення законності та ефективності всіх учасників.

Управлінський аспект.

У свою чергу, управлінський підхід базується на принципах ефективного менеджменту, що включає планування, визначення цілей, розподіл обов'язків, прийняття управлінських рішень, а також моніторинг та оцінку результатів виконаних завдань.

Управлінська сутність взаємодії полягає в тому, щоб створити оптимальні умови для роботи всіх учасників процесу, забезпечити злагодженість їхніх дій та використання ресурсів таким чином, щоб максимізувати продуктивність і досягти поставлених цілей з найменшими витратами часу і коштів. Це включає налагодження чіткої комунікації, створення механізмів для обміну інформацією, а також розробку процедур, які забезпечують оперативне реагування на зміни ситуації у кримінальному провадженні.

Соціологічний аспект.

Соціологічний підхід до вивчення взаємодії акцентує увагу на соціальних зв'язках і стосунках, що відображається у процесі взаємодії між усіма суб'єктами. Суспільство в цілому розглядається як результат взаємодії людей, і кожен індивідуальний акт взаємодії може вплинути на загальну структуру суспільства. Це особливо актуально для кримінального провадження, де взаємодія слідчих з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань є критично важливим аспектом для досягнення спільної мети – розкриття злочинів та забезпечення правопорядку.

Психологічний аспект.

Психологічний аспект взаємодії включає аналіз мотивів, емоцій і моделей поведінки взаємодіючих суб'єктів кримінального провадження. Розуміння

психологічних механізмів, що впливають на прийняття рішень і координацію дій, дозволяє збільшити ефективність взаємодії, зменшуючи ризики конфліктів і підвищуючи рівень довіри між учасниками (детальніше див. підрозділ 1.2).

Тобто, поняття «взаємодії слідчого з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань» потребує комплексного підходу, що враховує філософські, правові, соціологічні, управлінські та психологічні аспекти. Всебічне розуміння цього процесу дозволяє створити ефективну систему, яка сприяє меті здійснення правосуддя та забезпечення захисту прав та законних інтересів учасників кримінального процесу, в тому числі і співробітників підрозділів стратегічних розслідувань.

Вважаємо, що поняття «взаємодія» в контексті діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України і особливо оперативних підрозділів стратегічних розслідувань слід розуміти як комплексну, багатовимірну систему взаємопов'язаних дій, які спрямовані на досягнення єдиної мети – максимально ефективного розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Взаємодія в цьому контексті не повинна обмежуватися лише координацією зусиль або формальною узгодженістю дій. Загальновідомо, що слідчі і оперативні підрозділи як Національної поліції, так і інших правоохоронних органів мають специфічні, тільки їм властиві засоби і методи розкриття злочинів та тактику реагування на кримінальні правопорушення, і тому висновуємо про важливість, щоб ці можливості були використані системно та в комплексі, а не розрізнено. Базисною основою взаємодії має бути створення синергетичного ефекту, який забезпечує використання унікальних оперативних методів, інноваційних засобів та експертних знань кожного учасника процесу, особливо фахівців зі стратегічних розслідувань.

Специфіка діяльності оперативних підрозділів стратегічних розслідувань проявляється у тому, що вони спеціалізуються на протидії організованим злочинним групам та злочинним організаціям, які мають корупційні зв'язки на найвищому національному та міжнародному рівнях. Ці підрозділи займаються збором оперативної інформації, виявленням складних схем злочинної діяльності,

документуванням корупційних злочинів, економічних злочинів та інших правопорушень, які мають високу ступінь суспільної небезпеки. Вони використовують передові методи аналітичної роботи, зокрема аналіз великих масивів даних (Big Data), кіберрозвідку, а також сучасні технології для розкриття складних злочинних схем.

Саме завдяки унікальним високим можливостям оперативних підрозділів стратегічних розслідувань, їх здатність швидко реагувати на зміну криміногенної обстановки та мобільності, взаємодія зі слідчими перетворюється на серверний інструмент протидії злочинності. Така взаємодія дозволяє слідчим оперативно виявляти нові загрози, розробляти тактику їх нейтралізації, проводити контроль за виконанням оперативно-розшукових заходів і негайно реагувати на ситуативні зміни обстановки в ході розслідування. У результаті цього спільного підходу, який базується на використанні оптимальних засобів і методів, досягається значне підвищення ефективності в розслідуванні кримінальних правопорушень.

Нашу позицію можна обґрунтувати також тим, що оперативні підрозділи стратегічних розслідувань мають можливість працювати в умовах підвищеної секретності та проводити негласні слідчі (розшукові) дії, що дозволяють отримати доказову базу, яка недоступна звичним методам слідства. Ця специфіка діяльності спрямована не лише на виявлення кримінальних правопорушень, але й на формування стратегії попередження злочинної діяльності, яка ґрунтується на точному прогнозуванні ризиків та аналізі поведінки моделей злочинців.

Таким чином, взаємодія слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань є не просто узгодженою діяльністю, а комплексним процесом, що включає високий рівень інтеграції знань, методів і технологій. Ця взаємодія є ключовим фактором у забезпеченні успішного розслідування складних і резонансних злочинів, особливо тих, що мають міжнародний характер або пов'язані з організованою злочинністю. Взаємодія має будуватися на засадах партнерства, довіри та взаємної підтримки, що дозволяє максимально ефективно використовувати ресурси та компетенції

кожного підрозділу в умовах сучасних викликів у сфері правоохоронної діяльності.

Взаємодія, як форма діяльності, має визначену правову основу, регламентовану законами України, Кримінальним процесуальним кодексом України, а також спеціалізованими інструкціями і нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність підрозділів стратегічних розслідувань. Ці нормативні акти встановлюють правові рамки, що гарантують дотримання законності, ефективності та об'єктивності під час розслідування кримінальних правопорушень.

Так, *Основний закон держави – Конституція України*, закладає принципи верховенства права, законності та захисту прав і свобод людини і громадянина, що є фундаментом для всієї системи кримінального правосуддя. Він встановлює загальні принципи, на яких базується діяльність слідчих органів досудового розслідування та оперативних підрозділів, як-то: принципи законності, дотримання прав і свобод людини, а також гарантії незалежності слідчих у здійсненні своїх повноважень. Зокрема, згідно з положеннями ст. 19 Конституції України посадові особи підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України¹¹.

*Кримінальний кодекс України*¹² (далі – КК України) визначає склад кримінальних правопорушень та передбачає відповідальність за їх вчинення. Він служить основою для формування стратегій та тактики розслідування, що проявляється у співпраці слідчих з підрозділами стратегічних розслідувань.

Одним із найважливіших нормативних актів, що регулює процес досудового розслідування, визначаючи повноваження слідчих і підрозділів стратегічних розслідувань, є *Кримінальний процесуальний кодекс України*¹³ (далі

¹¹ Конституція України. Закон від 27.06.1996 № 254к/96-ВР. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

¹² Кримінальний кодекс України. Закон від 05.04.2001 № 2341-III. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

¹³ Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012 № 4651-VI. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

– КПК України). Він регламентує порядок і умови проведення слідчих (розшукових) дій, права і обов'язки сторін кримінального провадження, встановлює правила збору доказів, їх оцінки та використання під час розслідування. КПК України також передбачає строки досудового розслідування та процедуру взаємодії між різними суб'єктами кримінального провадження.

Закон України «Про Національну поліцію»¹⁴ визначає правові та організаційні основи діяльності Національної поліції України, у тому числі й підрозділів стратегічних розслідувань, що залучаються до проведення досудового розслідування. Цей закон регулює повноваження, права та обов'язки співробітників підрозділів стратегічних розслідувань у запобіганні, виявленні та розкритті злочинів, а також передбачає механізм їх співпраці з іншими правоохоронними органами.

Взаємодія державних органів, які беруть участь у боротьбі з організованою злочинністю регламентується *Законом України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»¹⁵*. Згідно з положеннями зазначеного законодавчого акту керівники територіальних органів Національної поліції, Служби безпеки України забезпечують взаємодію із спеціальними підрозділами по боротьбі з організованою злочинністю і сприяють виконанню поставлених перед спеціальними підрозділами завдань¹⁶.

Крім того, на підставі п. 5 ст. 7 *Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»* підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність (Департамент стратегічних розслідувань – це підрозділ, який уповноважений здійснювати оперативно-розшукову діяльність – прим. авторів), зобов'язані здійснювати взаємодію між собою та іншими правоохоронними органами, у тому числі відповідними органами іноземних держав та

---

¹⁴ Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

¹⁵ Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Закон України від 30 червня 1993 року № 3341-XII. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12?find=1&Text>.

¹⁶ Там же.

міжнародних антитерористичних організацій, з метою швидкого і повного попередження, виявлення та припинення злочинів¹⁷.

*Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України (Наказ МВС України від 07 липня 2017 року № 575)*¹⁸ визначає конкретні процедури, форми та методи взаємодії між слідчими та співробітниками підрозділів стратегічних розслідувань, встановлюючи правила проведення спільних заходів для забезпечення ефективного і цілеспрямованого розслідування злочинів.

Зауважимо, що основним завданням взаємодії органів досудового розслідування з іншими структурними підрозділами Національної поліції є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

*Інструкція про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану (Наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129)*¹⁹ визначає порядок взаємодії головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві і міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, а також їх структурних та відокремлених підрозділів при реагуванні на надзвичайні ситуації, проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, відпрацюванні та уведенні в дію планів реагування на надзвичайні ситуації

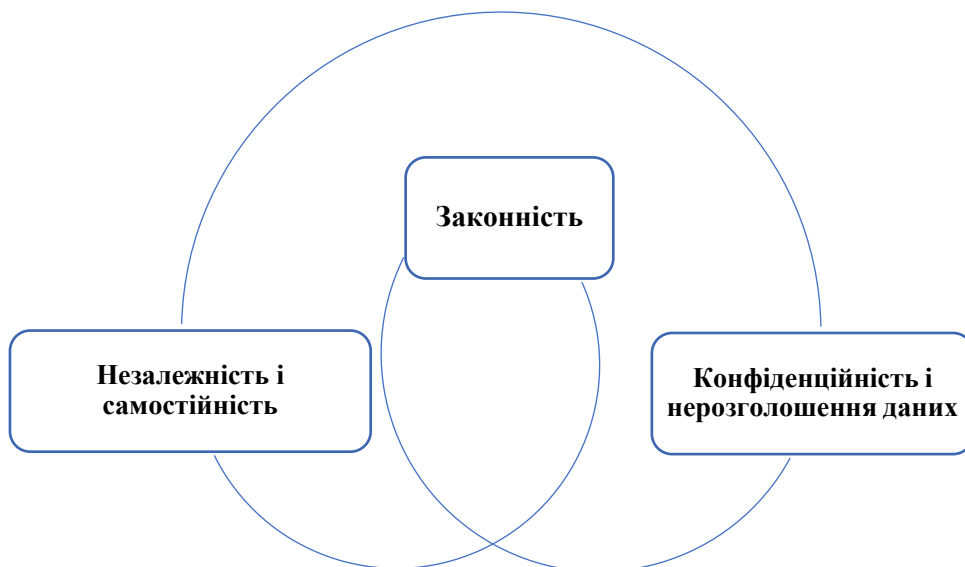
¹⁷ Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18.02.1992 № № 2135-ХІІ. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12?find=1&Text>.

¹⁸ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

¹⁹ Інструкція про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану. Наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text>.

та/або при виконанні визначених законодавством України службових завдань у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, а також виконанні завдань територіальної оборони та цивільного захисту в особливий період. При цьому, під час виконання спеціальних службових завдань органи і підрозділи Національної поліції за необхідності переводяться на посилений варіант службової діяльності у порядку визначеному *Інструкцією про порядок переведення органів Національної поліції України на посилений варіант службової діяльності (Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560)*²⁰.

Системний аналіз цих нормативних актів дає підстави стверджувати, що **правова основа взаємодії базується на кількох ключових принципах**, які визначають загальний характер і структуру співпраці між органами досудового розслідування та підрозділами стратегічних розслідувань, а саме:

- **принцип законності.** Діяльність слідчих органів досудового розслідування і підрозділів стратегічних розслідувань має здійснюватися суворо в межах правових норм і не порушувати права та свободи громадян. Будь-яке відхилення від встановленого законом порядку може призвести до правових наслідків, включаючи визнання зібраних доказів недопустимими;

- **незалежність і самостійність.** Відповідно до положень КПК України, слідчий є незалежним у своїх рішеннях і не може підлягати тиску з боку

---

²⁰ Інструкція про порядок переведення органів Національної поліції України на посилений варіант службової діяльності. Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#n14/>.

інших осіб або органів (підрозділів), що не мають на це законних підстав. Такий принцип забезпечує об'єктивність і неупередженість у процесі прийняття рішень;

- **конфіденційність і нерозголошення даних.** Дотримання принципу конфіденційності є критично важливим під час проведення досудового розслідування. Інформація про слідчі (розшукові) дії та здобуті докази не може бути розголошена стороннім особам, щоб не нашкодити ходу розслідування та не поставити під загрозу законні інтереси учасників процесу, координувати та узгоджувати спільні дії.

Такі принципи дозволяють досягнути максимальної ефективності у виявленні та розслідуванні злочинів завдяки спільної діяльності оперативних підрозділів та слідчих – комплексне розв'язання завдань кримінального провадження та дотримання прав і свобод людини.

Усі процесуальні дії та рішення мають запроваджуватися з дотриманням прав і свобод людини, як це передбачено Конституцією України та міжнародними стандартами прав людини. Названі принципи розповсюджуються, як на захист прав потерпілих осіб, так і підозрюваних, обвинувачених.

Дотримання визначених нами принципів взаємодії між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами стратегічних розслідувань гарантує, що всі дії, здійсненні в ході розслідування, будуть юридично обґрунтованими та відповідатимуть вимогам чинного законодавства.

Тому правова основа взаємодії сприяє:

– забезпечення законності та правомірності дій слідчих і оперативних підрозділів;

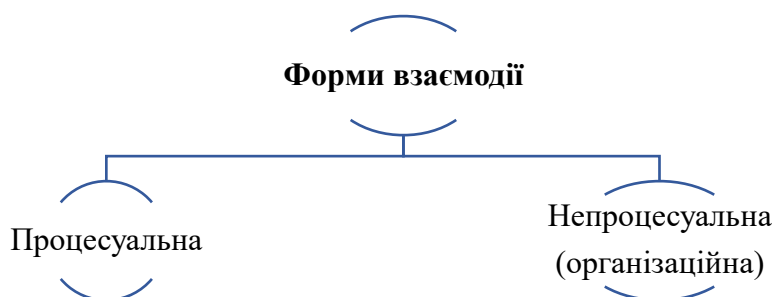
– ефективного використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності підрозділів стратегічних розслідувань для забезпечення виконання завдань кримінального провадження;

– підвищення результативності досудового розслідування через координацію спільних зусиль;

- оптимізації процесу збору фактичних даних, доказів та обробки інформації;
- запобігання розголошенню інформації, яка є службовою чи відноситься до державної таємниці;
- зниженню ризиків судових помилок та визнання недопустимими зібраних доказів.

Крім того, визначаючи форми взаємодії, з практичної точки зору їх доречно класифікувати саме в залежності від правової регламентації.

У межах такого критерію можна виділити дві основні форми взаємодії:

1) *процесуальна*, безпосередньо врегульована положенням КПК України, форма взаємодії включає: надання слідчим відповідним оперативним підрозділам стратегічних розслідувань доручень на проведення слідчих (розшукових) дій, у тому числі негласних слідчих (розшукових) дій;

2) *непроцесуальна (організаційна)*, урегульована іншими законодавчими актами України (закони та відомчі нормативно-правові акти), що регулюють процес взаємодії слідчих органів досудового розслідування Національної поліції і підрозділів стратегічних розслідувань під час проведення досудового розслідування.

До непроцесуальних (організаційних) форм взаємодії вчені також відносять:

- спільну розробку версій та узгоджене планування слідчих (розшукових) дій і негласних слідчих (розшукових) дій;
- спільне вивчення й аналіз отриманих результатів досудового розслідування;
- формування пошукових версій;

- спільне планування пошукових і оперативно-розшукових заходів, спрямованих на встановлення місцезнаходження розшукуваної особи;
- систематичний обмін оперативною й іншою критично значущою криміналістичною інформацією про злочин, що готується або вчинений;
- внесення змін до раніше розробленого плану з урахуванням отриманої інформації;
- надання консультацій, методичної допомоги з окремих питань;
- обмін інформацією тощо²¹.

Окрім наведених вище видів взаємодії – процесуальної та непроцесуальної, у залежності від відомчої належності суб'єктів взаємодії, виділяємо **відомчу, міжвідомчу та позавідомчу взаємодію**.

На нашу думку, *відомча взаємодія* поширюється на територіальні та міжрегіональні територіальні підрозділи Національної поліції України. У межах відомчої взаємодії підрозділи стратегічних розслідувань взаємодіють з іншими підрозділами, які входять до системи кримінальної поліції, з підрозділами патрульної поліції, органами досудового розслідування, поліцією охорони, спеціальною поліцією, поліцією особливого призначення та іншими підрозділами, діяльність яких спрямована на виконання завдань поліції або на забезпечення її функціонування, рішення про створення яких приймається керівником поліції за погодженням з Міністром внутрішніх справ України²².

Діяльність підрозділів кримінальної поліції здійснюється за територіальним та лінійним принципом організації діяльності. Саме тому до підрозділів кримінальної поліції відносяться територіальні та міжрегіональні територіальні підрозділи. У зв'язку з цим, особливе місце, у межах відомчої взаємодії, належить взаємодії підрозділів стратегічних розслідувань з іншими підрозділами Національної поліції України, які входять до системи

²¹ Абламский С. С., Юхно О. О., Лук'яненко В. В. Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень : навчальний посібник / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора О. О. Юхна. Харків, 2017. С. 28-29.

²² Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

територіальних та міжрегіональних територіальних підрозділів кримінальної поліції. Це обумовлено специфікою діяльності підрозділів кримінальної поліції, яка відображається у виконанні ними завдань оперативно-розшукової діяльності.

Підрозділи стратегічних розслідувань взаємодіють з територіальними підрозділами кримінальної поліції, а саме з підрозділами Департаментів: карного розшуку; міграційної поліції; оперативної служби; оперативно-технічних заходів; забезпечення діяльності, пов'язаної з небезпечними матеріалами; боротьби з наркозлочинністю та кримінального аналізу. Тут слід звернути увагу і на взаємодію з міжрегіональними територіальними підрозділами кримінальної поліції, а саме з Департаментами внутрішньої безпеки та кіберполіції.

Міжвідомча взаємодія підрозділів стратегічних розслідувань відбувається з органами та підрозділами, які спільно з Національною поліцією входять до системи органів та підрозділів Міністерства внутрішніх справ України. У межах міжвідомчої взаємодії, при наявності підстав, підрозділи стратегічних розслідувань взаємодіють з Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Державною міграційною службою України, Головним сервісним центром Міністерства внутрішніх справ України.

Позавідомча взаємодія підрозділів стратегічних розслідувань відбувається у різних напрямках. Перший напрямок засвідчує взаємодію підрозділів стратегічних розслідувань з іншими правоохоронними органами, які уповноважені здійснювати оперативно-розшукову діяльність, зокрема це: Державне бюро розслідувань; Служба безпеки України; Національне антикорупційне бюро; Бюро економічної безпеки тощо. Інший напрямок відображається у взаємодії з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, установами, підприємствами, організаціями, які забезпечують реалізацію прав громадян у різних сферах функціонування державного механізму та територіальних громад.

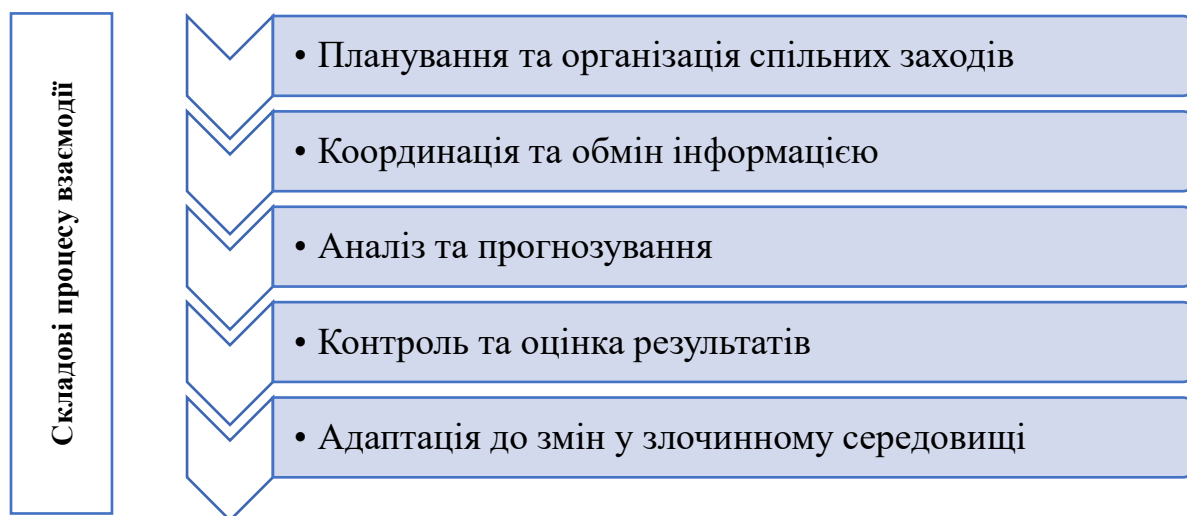
А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко у своєму монографічному дослідженні щодо розкриття та розслідування правопорушень,

що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив і «ворами в законі» акцентують увагу на існуванні проблеми відомчої та міжвідомчої взаємодії²³. Загалом, ними запропоновані такі форми, як:

- 1) міжвідомчі форми взаємодії слідчих (слідчих з працівниками поліції та іншими суб'єктами взаємодії);
- 2) відомчі форми взаємодії слідчих та оперативних працівників;
- 3) процесуальна форма (т. з. процесуальна підпорядкованість) між слідчим та процесуальним керівником.

На думку авторів порядок міжвідомчої і відомчої взаємодії слідчих та оперативних працівників однаковий з процесуальних підстав, але істотно відрізняється за адміністративно-управлінськими особливостями²⁴, тобто за організаційними підставами.

У контексті нашого дослідження, зазначимо, що *процес взаємодії* слідчих з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань *має обов'язково включати такі складові, як:*

1) *планування та організація спільних заходів*, де підрозділи стратегічних розслідувань розробляють довгострокові стратегії протидії організованій злочинності, що охоплюють планування конкретних операцій, визначення напрямів розслідувань і тактику проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

²³ Розкриття та розслідування правопорушень, що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив, і «ворами в законі»: монографія / А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. С. Саїнчина. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 166.

²⁴ Там же.

Тут функція взаємодії забезпечує координацію між різними підрозділами Національної поліції, визначає пріоритетні напрями їхньої діяльності та забезпечення участі інших суб'єктів кримінального провадження під час досудового розслідування, встановлює завдання, яких слід досягти.

2) *координація та обмін інформацією* – створення ефективних механізмів доступу до обсягу даних, зібраних у результаті оперативних і аналітичних досліджень, та їхнє належне використання для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Дефініцією є необхідність забезпечення своєчасного надходження інформації взаємодіючим сторонам. Зазначений аспект має вирішальне значення для успіху оперативно-розшукових заходів і слідчих (розшукових) дій. При цьому інформація, яка передається суб'єктами, має бути об'єктивною і перевіреною за допомогою різних джерел.

3) *аналіз та прогнозування*, тобто застосування аналітичних методів для виявлення тенденцій у злочинній діяльності, що дозволяє прогнозувати можливі сценарії розвитку оперативної обстановки. Підрозділи стратегічних розслідувань використовують ці дані для розробки превентивних заходів та створення умов, що ускладнюють діяльність злочинних угруповань.

4) *контроль та оцінка результатів*, адже саме контроль за виконанням поставлених завдань та оцінка ефективності дій усіх учасників процесу дозволяє швидко виявити недоліки в роботі, коригувати стратегії адаптування методів слідчої і оперативної роботи відповідно до нових викликів та загроз, які виникають у діяльності з протидії злочинності.

5) *адаптація до змін у злочинному середовищі*. Оскільки організована злочинність та економічні злочини постійно змінюють свої методи діяльності, ця складова взаємодії передбачає гнучкість та здатність до адаптування стратегії та тактики роботи оперативних підрозділів стратегічних розслідувань.

Таким чином, підсумовуємо, що чинне нормативно-правове забезпечення, теорія та практика протидії злочинності визначили основні принципи взаємодії оперативних та слідчих підрозділів. Такими принципами є:

Застосування всіх вищевказаних принципів будується на безперервній взаємодії слідчого та оперативного працівника підрозділу стратегічних розслідувань. І тому з моменту одержання повідомлення про злочин, що готується, оперативний працівник погоджує свої дії зі слідчим, вони спільно вирішують питання доцільності й правомірності виконання тих або інших заходів. Слідчий використовує можливості оперативного підрозділу з початку своєї роботи з розкриття і розслідування злочину та до закінчення досудового розслідування кримінального провадження.

1.2. Структура взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Взаємодія слідчих з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань у рамках кримінального провадження повинна здійснюватися тільки за наявності законних підстав.

Так, КПК України²⁵ визначені повноваження слідчих та оперативних підрозділів. Відповідно до положень ст. 40 слідчий органу досудового розслідування несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення процесуальних дій. При цьому слідчий уповноважений:

1) починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених КПК України;

2) проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, встановлених КПК України;

3) доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам;

5) звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій;

б) повідомляти за погодженням із прокурором особі про підозру;

7) за результатами розслідування складати обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та подавати їх прокурору на затвердження;

8) приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених КПК України, у тому числі щодо закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених статтею 284 КПК України;

---

²⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012 № 4651-VI. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

9) здійснювати інші повноваження, передбачені КПК України.

У свою чергу, ст. 41 КПК України визначає повноваження оперативних підрозділів. Відповідно до положень зазначеної статті оперативні підрозділи органів Національної поліції здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, дізнавача, прокурора²⁶. При цьому, під час виконання доручень співробітник підрозділу стратегічних розслідувань користується повноваженнями слідчого. Співробітники підрозділів стратегічних розслідувань не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

Зауважимо, що доручення слідчого, дізнавача, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання підрозділом стратегічних розслідувань.

Зазначені нами повноваження слідчого органу досудового розслідування та оперативного співробітника підрозділу стратегічних розслідувань обґрунтовуються на достатньому обсязі даних, що вказують на можливість досягнення мети та завдань взаємодії. Хоча законодавство не може детально регламентувати, яка саме сукупність даних є достатньою для цього. Слід розуміти, що ця сукупність повинна бути такою, щоб виправдовувати дії слідчого в конкретному контексті. Важливим є відсутність одиночних доказів чи відомостей, а наявність їх сукупності, яка вказує на необхідність та доцільність взаємодії.

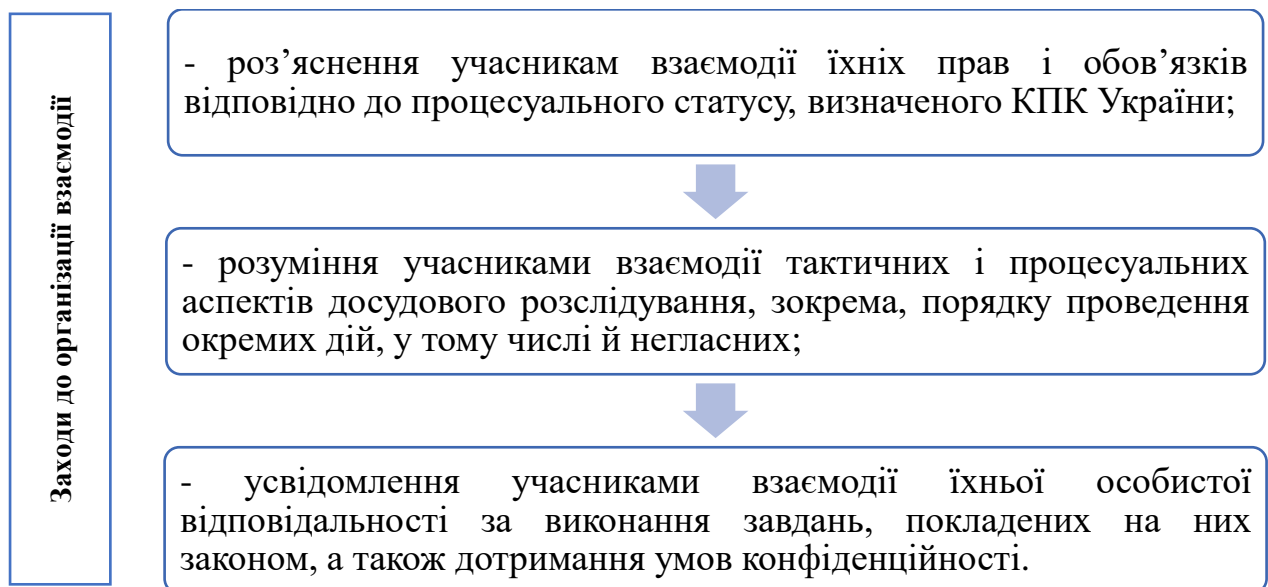
Безпосередню організацію роботи зі збору інформації про осіб, які вчинили злочини, а також про події та факти, які можуть сприяти їх розслідуванню і розкриттю, та контроль за перевіркою зазначеної інформації здійснює керівник органу (підрозділу) поліції. Інформація, яка вказує на можливість досягнення мети взаємодії, може бути отримана під час проведення слідчих (розшукових)

---

²⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012 № 4651-VI. *Вебплат Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

дій, як гласних, так і негласних, а також під час оперативно-розшукових заходів, перевірок, ревізій та інших процесуальних дій, передбачених КПК України. Однак, такі дії не дозволяють зібрати та проаналізувати дані, необхідні для прийняття обґрунтованих рішень щодо подальших кроків у досудовому розслідуванні.

Під час підготовки до організації взаємодії слідчих з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань слід передбачити і здійснити ряд заходів, які забезпечують успішне досягнення мети їхньої співпраці²⁷, наприклад, такі **заходи мають бути спрямовані на:**

Особливу увагу слід приділити всім учасникам взаємодії положенням про збереження в таємниці інформації, отриманої в ході досудового розслідування. Така інформація не може бути передана третім особам без дозволу слідчого, оскільки її незаконне розголошення може бути підставою для притягнення до кримінальної відповідальності, враховуючи положення ч. 2 ст. 222 КПК України та ст. 387 КК України.

Стосовно тривалості взаємодії, то слід зазначити, що, ані кримінальне процесуальне законодавство, ані інші нормативно-правові акти не дають чітких вказівок з цього питання. Вибір моменту для здійснення взаємодії залежить від

²⁷ Чернявський С. С. Теоретичні та практичні основи методики розслідування фінансового шахрайства : монографія. Київ : НАВС, 2018. С. 78.

внутрішнього переконання слідчого та обраної ним тактики розслідування. Це означає, що рішення про початок або зміну форми взаємодії ґрунтується на аналізі конкретних ресурсів, рівнів наявної інформації та стратегії, яка обирається для досягнення найбільш ефективного результату.

Загалом, взаємодія слідчого з оперативним підрозділом стратегічних розслідувань у кримінальному провадженні повинна здійснюватися в межах встановлених строків досудового розслідування, передбачених КПК України. Якщо така взаємодія відбувається поза межами цих строків, то вона втрачає свій статус процесуальної взаємодії і не може розглядатися, як належним чином оформлена у правовому полі. Проте, винятковою є ситуація, коли слідчий починає взаємодію з відповідними підрозділами стратегічних розслідувань до відкриття кримінального провадження, тобто в рамках заведеної оперативно-розшукової справи.

Така ситуація частково врегульована положеннями Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України, затвердженої Наказом МВС України від 07.07.2017 р. № 575²⁸. Виділяємо її, як форму взаємодії, що може включати обмін інформацією, проведення консультацій та узгодження дій для підготовки до відкриття кримінального провадження – внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

Крім того, ще однією формою взаємодії є взаємодія слідчого з іншими суб'єктами, такими як представники медіа простору (засобів масової інформації), громадські активісти або окремі громадяни²⁹, якщо це необхідно для оцінки обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, та наявності приводів і підстав для відкриття кримінального провадження. Така взаємодія здійснюється в межах умов перевірки законних

---

²⁸ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

²⁹ Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України. Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>.

приводів і достатньої підстави, як передбачено ч.ч. 1, 2 ст. 214 КПК України³⁰. Це є прикладом невідкладної непроцесуальної форми взаємодії, яка виникає поза межами офіційного кримінального провадження і має на меті зібрати попередню інформацію для визначення можливих варіантів подальших дій та прийняття рішень.

У випадку, якщо під час такої непроцесуальної форми взаємодії не буде виявлено ознак злочину, рішення про відкриття кримінального провадження не приймається. Водночас, якщо ознаки злочину виявлено, слідчий відкриває кримінальне провадження, після чого взаємодія з іншими неуповноваженими суб'єктами відбувається в рамках досудового розслідування, за правилами, встановленими КПК України.

Після закінчення строків досудового розслідування, визначених КПК України, всі форми взаємодії припиняються. Єдиним винятком є ситуація, коли строк досудового розслідування продовжується у встановленому порядку, відповідно до ст. ст. 115, 219, 294-296 КПК України³¹. У таких випадках слідчий має право продовжувати взаємодію з відповідними суб'єктами в рамках процесуальних строків досудового розслідування.

Слід зауважити, що у прикладному аспекті взаємодія слідчого з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань у кримінальному провадженні складається з кількох ключових елементів, кожен з яких відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного розслідування.

Головними елементами такої взаємодії є: суб'єкти взаємодії (учасники), об'єкти взаємодії (цілі або питання, на яких зосереджено взаємодію), форми взаємодії (способи її реалізації). Крім названих нами, вчені виділяють теоретичний, правовий і ситуативний зміст взаємодії, а також завдання та тактичні особливості окремих її видів³².

---

³⁰ Кримінальний процесуальний кодекс України. Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

³¹ Тут же.

³² Малюга В. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів : дис. ... к.ю.н. / В. М. Малюга. Львів, 2016. С. 102.

Крім того, серед факультативних елементів взаємодії можна виділити предмет, метод, методику і методологію взаємодії, оскільки вони мають переважно теоретичне значення і використовуються переважно для більш глибокого аналізу процесів взаємодії³³.

Вважаємо, що з урахуванням логіки викладу цих структурних елементів, найдоцільнішим підходом має бути застосування принципу інформаційного взаємозбагачення. Це означає поступове накопичення інформації, в ході якого кожен наступний елемент будується на основі попереднього, збагачуючи його та формуючи логічний ланцюг усього процесу взаємодії. Такий підхід забезпечує розуміння взаємозв'язку між окремими елементами взаємодії та того, усі вони пов'язані між собою та взаємозалежні, що дозволяє більш комплексно і системно підходити до організації розслідування.

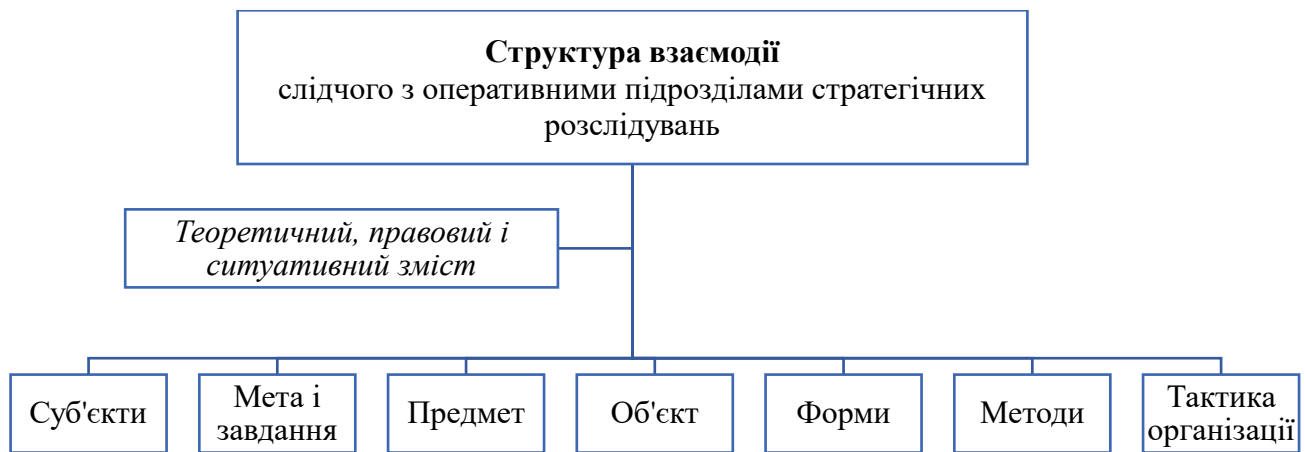
Враховуючи одночасно, і складність, і взаємозалежність усіх елементів взаємодії, слід зазначити, що визначення їхнього рівня інформативності та значущості може бути ускладнене. Кожен елемент змінює свою роль, і в залежності від конкретної ситуації в розслідуванні може набувати більшої або меншої ваги. Тому не завжди можливо однозначно спрогнозувати, який з елементів є більш інформативним чи важливим, оскільки це залежить від умов конкретного кримінального провадження.

На основі думки наукової плеяди³⁴ з огляду співпраці слідчого з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань розкриємо такі структурні елементи їх взаємодії.

---

³³ Малюга В. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів : дис. ... к.ю.н. / В. М. Малюга. Львів, 2016. С. 102.

³⁴ Малюга В. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів : дис. ... к.ю.н. / В. М. Малюга. Львів, 2016. 289 с.; Когутич І. І. Галузеві правові та теоретико-прикладні аспекти методики підтримання державного обвинувачення в суді : навчальний посібник / І. І. Когутич. Дрогобич : Коло, 2015. 476 с.; Григорчук Є. В. Процесуальна природа учасників провадження, що виконують допоміжну функцію у кримінальному судочинстві України. *Правничий часопис Донецького університету*. 2013. № 2. С. 186-191; Єфіменко І. М. Взаємодія слідчих і оперативних підрозділів при реалізації таємної інформації : дис. ... к.ю.н. / І. М. Єфіменко. Київ, 2014. 200 с.; Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довілля : монографія. Харків : Діса плюс, 2015. 528 с.; Юрченко А. М. Процесуальне забезпечення взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час кримінального провадження : дис. ... к.ю.н. / А. М. Юрченка. Київ, 2018. 196 с.

1. Теоретичний, правовий і ситуативний зміст взаємодії:

- теоретична складова охоплює концептуальні основи взаємодії слідчого та підрозділів стратегічних розслідувань, включаючи принципи, методи та підходи, які досягли успішної співпраці у кримінальних провадженнях. Важливо щоб теоретичні засади ґрунтувалися на сучасних знаннях в галузі криміналістики, оперативно-розшукової діяльності та правовій сфері;

- правова складова взаємодії визначає законодавчі норми та правила, що регулюють діяльність слідчих і оперативних підрозділів стратегічних розслідувань. Законодавчими актами, що регламентують цю сферу, є КПК України³⁵, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність»³⁶, а також інструкції, наприклад, Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України³⁷;

- ситуативна складова враховує конкретні умови і особливості, що виникають під час досудового розслідування. При цьому може враховуватися кваліфікація і характер вчинення злочину (-ів), рівень організованості злочинної

³⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України. Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

³⁶ Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

³⁷ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

групи, наявність оперативної інформації та ресурсів, які використовуються під час досудового розслідування.

2. Суб'єкти взаємодії. До них відносяться:

- слідчі органи – основні виконавці процесу досудового розслідування, які знають координацію взаємодії всіх її учасників, приймають процесуальні рішення і забезпечують тактичне планування;

- оперативні підрозділи стратегічних розслідувань – займаються збором та аналізом інформації про організовані злочинні групи, а також стратегічним плануванням заходів для їх нейтралізації. Вони надають слідчим критично важливу інформацію, зокрема оперативну інформацію та аналітичні звіти;

- інші суб'єкти – прокурори, експерти, співробітники інших правоохоронних органів, служби безпеки, органів місцевого самоврядування, а також представники громадськості чи медіа простору (ЗМІ), залучені під час досудового розслідування на законних підставах.

3. Мета і завдання взаємодії:

- мета взаємодії – досягнення ефективного розкриття та розслідування злочинів, вчинених організованими злочинними групами та злочинними організаціями, з використанням об'єднаних зусиль слідчих та оперативних підрозділів.

- завдання взаємодії – попередження та розкриття злочинів, проведення оперативних заходів для утримання учасників організованої групи, збір доказів та забезпечення належного документування протиправних дій.

4. Предмет взаємодії охоплює питання, пов'язані з отриманням і обробкою оперативної інформації, її перевіркою та використанням у ході досудового розслідування, а також координацією дій слідчих і працівників оперативних підрозділів стратегічних розслідувань під час проведення слідчих (розшукових) дій, у тому числі й негласних слідчих (розшукових) дій.

5. Об'єкти взаємодії – це конкретні матеріали та докази, які були отримані та проаналізовані в ході розслідування. Це можуть бути документальні підтвердження злочинної діяльності, речові докази, зокрема, фінансові

документи, записи інформації, знятої з електронних засобів комунікації, інформація про рух майна та коштів по банківських рахунках, пов'язані зі злочинною діяльністю.

6. Форми взаємодії включають оперативні наради, координаційні збори, обмін повідомленнями в реальному часі, спільні слідчо-оперативні групи, використання спеціалізованих інформаційних систем для моніторингу та аналітичного аналізу діяльності злочинних груп.

Особливу увагу слід приділяти оперативним комбінаціям, що дозволяють досягти успіху в розслідуванні за рахунок залучення агентів, використання технічних засобів і спостереження за затриманими (в рамках впровадження внутрішньокамерної розробки).

7. Методи взаємодії. До них відносяться:

- аналітичні методи (аналіз інформації, наприклад, щодо розкриття побудови злочинних схем);

- методи оперативно-розшукової діяльності (негласне спостереження, прослуховування, отримання зразків для порівняльного аналізу тощо);

- психологічні методи (тактика допиту та роботи з підозрюваними);

- технічні засоби для збору доказів.

Ефективність застосування цих методів сприяє якості інтеграції оперативної та слідчої інформації для створення цілісної картини злочинної діяльності.

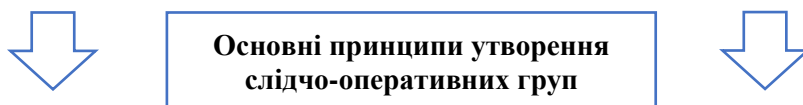
8. Тактика організації окремих видів взаємодії. Як правило, це конкретні дії, спрямовані на забезпечення координації між слідчими та оперативними підрозділами, які включають планування оперативних комбінацій, підготовку та проведення слідчих (розшукових) дій, що відбуваються під час взаємодії.

Особливу увагу приділяють превентивним заходам, спрямованим на запобігання протиправним діям організованих груп, та їх моніторингу. Така комбінація дозволяє своєчасно зреагувати на зміни в структурі та діях організованих злочинних груп та злочинних організацій.

Слід зауважити, що взаємодія в кримінальному провадженні повинна ґрунтуватися на ретельно розробленій плановій основі. Це означає, що всі учасники процесу, зокрема слідчі та оперативні підрозділи стратегічних розслідувань зобов'язані планувати свою роботу, орієнтуючись на взаємодію в рамках координації зусиль в напрямі розкриття, розслідування організованої злочинної діяльності. Недоліком слід вважати випадки, коли кожен з підрозділів, зокрема слідчі, які є організуючою частиною слідчої групи, і співробітники оперативних підрозділів стратегічних розслідувань, здійснюють планування своєї діяльності незалежно. Проте, на початкових етапах розслідування, коли виникає необхідність встановлення ознак злочину та виявлення осіб, які його вчинили, важливо створити спільні скоординовані плани дій, що будуть враховувати вирішення спільних завдань та передбачатимуть розподіл обов'язків у цій співпраці.

Для ефективного виявлення й розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів часто створюються спеціалізовані слідчо-оперативні групи. Слідчо-оперативна група є однією з форм процесуальної взаємодії слідчого в межах кримінального провадження.

Так, системно-структурний аналіз Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України³⁸ дає підстави стверджувати, що **основними принципами утворення слідчо-оперативних груп є:**

- своєчасність створення групи. Це означає, що група має бути сформована якомога швидше після отримання інформації про кримінальне правопорушення, щоб оперативно відреагувати та почати розслідування;

---

³⁸ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

- міжвідомчий характер формування. Слідчо-оперативна група може включати не тільки слідчих та працівників оперативних підрозділів стратегічних розслідувань, але й представників інших правоохоронних органів та спеціалістів, необхідних для розслідування конкретного виду злочинів;

- чіткий розподіл обов'язків і зон відповідальності. Важливо, щоб кожен член групи чітко знав свою роль і напрямок роботи. Це дозволяє уникнути дублювання зусиль та забезпечити ефективне використання ресурсів;

- логічна організація діяльності. Тобто, побудова діяльності слідчо-оперативної групи має включати не лише заходи, спрямовані на розслідування конкретного злочину, але й профілактику аналогічних злочинів у майбутньому.

Слідчий, який очолює групу, виконує функції координатора всієї діяльності слідчо-оперативної групи. Він відповідає за розробку стратегії та тактики розслідування, складає загальний план роботи групи, а також індивідуальні плани для кожного члена групи. Слідчий контролює їх виконання, забезпечує організацію слідчих (розшукових) дій, призначає необхідні експертизи, ревізії та перевірки, а також постановляє процесуальні рішення. Крім того, керівник групи особисто проводить найскладніші слідчі (розшукові) дії у випадках, які потребують особливої уваги та професійного підходу.

Члени слідчо-оперативної групи – інші слідчі та співробітники оперативних підрозділів стратегічних розслідувань, які, зазвичай, відповідають за окремі напрямки, епізоди або версії розслідування. Кожен з них отримує чіткі завдання та плани роботи, що дозволяє зосередити увагу на конкретних аспектах кримінального провадження. Планування роботи може бути як єдиним для всієї групи, так і розділеним на окремі завдання для кожного члена команди. У випадках, коли необхідна деталізація дій та заходів, складаються індивідуальні плани для кожного учасника, що допомагає точніше координувати їх діяльність і досягти більшої ефективності у вирішенні завдань розслідування.

Для забезпечення максимально ефективної взаємодії між учасниками слідчо-оперативної групи, слідчий, як її керівник, повинен уважно аналізувати

як об'єктивні, так і суб'єктивні фактори, що впливають на можливості кожного члена групи.

З власного практичного досвіду зауважимо, що *ключові аспекти* варто врахувати *при організації взаємодії між членами слідчо-оперативної групи*, а саме:

1. Зацікавленість. Працівники оперативних підрозділів стратегічних розслідувань, відповідно до своїх функціональних обов'язків, мають більшу зацікавленість у розкритті всіх аспектів злочину та встановленні осіб, які його вчинили, ніж у детальному доказуванні одного складного епізоду. Тому слід доручати детальне розслідування саме слідчим, які мають необхідні знання та навички.

2. Підбір. Розстановка учасників групи повинна здійснюватися за сферами їхньої діяльності. Це допоможе уникнути несанкціонованого витоку інформації, що має важливе значення для захисту даних, які можуть мати процесуальне, оперативно-розшукове або інше значення.

3. Самостійність. Необхідно поважати самостійність працівників оперативних підрозділів стратегічних розслідувань у виборі методів і засобів, які вони використовують під час реалізації спільних заходів. Це сприяє більшій гнучкості в діяльності слідчо-оперативної групи та кращому реагуванню на непередбачені обставини.

4. Поєднання методів. Процес взаємодії залежить від поєднання процесуальних та непроцесуальних методів роботи для максимального використання потенціалу кожного учасника групи.

5. Конкретизація обов'язків. У спільному плані взаємодії слід закріпити конкретні обов'язки кожного члена групи, включаючи чітке визначення завдань, строків їх виконання та форм звітності. Це може включати проведення міжвідомчих оперативних нарад у рамках кримінального провадження.

6. Обмін інформацією. Важливо забезпечити безперервний обмін отримуваною інформацією між всіма членами групи. Це дозволить оперативно реагувати на отримання нових даних та зміни в ситуації, що склалась під час досудового розслідування.

7. Заохочення. За наявності достатніх підстав, слід клопотати про заохочення членів групи не чекаючи завершення розслідування або винесення судового вироку. Такий підхід підвищить мотивацію і активність учасників у процесі взаємодії.

Також, у рамках слідчо-оперативної групи можуть бути створені спеціалізовані підгрупи, на які покладається виконання різних функцій. Наприклад, підгрупа пошуку та вилучення об'єктів, що можуть бути використані як речові докази (виявлення та фіксацію матеріальних слідів злочину); підгрупа з виявлення співучасників злочину та збирання даних про їх особу (ідентифікація усіх учасників та визначення їх ролей); підгрупа для проведення окремих слідчих (розшукових) та/або негласних слідчих (розшукових) дій (документування окремих епізодів злочинної діяльності); підгрупа планування, аналізу та управління інформацією (оперативне координування, формулювання та перевірка версій); підгрупа спеціального забезпечення (підтримка та виконання технічно складних завдань); підгрупа фізичного та інтелектуального захисту (збереження цілісності досудового розслідування та захисту учасників від потенційних загроз); тощо.

Розділ 2.

**ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ
ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ
З ОПЕРАТИВНИМИ ПІДРОЗДІЛАМИ СТРАТЕГІЧНИХ РОЗСЛІДУВАНЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

2.1. Форми та тактичні засоби взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Форми та тактичні засоби взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України є складною системою узгоджених дій, спрямованих на забезпечення ефективного розслідування кримінальних правопорушень. Така взаємодія, зазначає О. М. Бандурка, становить собою узгоджену діяльність різних ланок системи правоохоронних органів, спрямовану на вирішення спільних завдань з виявлення, припинення та розслідування кримінальних правопорушень³⁹.

Як вже зазначалось раніше, правова регламентація взаємодії має багаторівневий характер та охоплює конституційні норми, положення кримінального процесуального законодавства, закони України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», а також відомчі нормативно-правові акти. В. В. Ковальов наголошує на тому, що саме детальна правова регламентація створює необхідне підґрунтя для ефективної взаємодії та дозволяє чітко розмежувати компетенцію різних підрозділів⁴⁰.

Процесуальні форми взаємодії, які безпосередньо передбачені кримінальним процесуальним законодавством, відіграють ключову роль у

---

³⁹ Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність : підручник. Харків : Вид-во ХНУВС, 2015. С. 287.

⁴⁰ Ковальов О. О. Взаємодія слідчого з працівниками експертної служби МВС України : монографія. Київ : Правова єдність, 2015. С. 156.

забезпеченні законності та допустимості доказів. Процесуальна форма взаємодії реалізовується в діяльності слідчо-оперативних груп. Завданням слідчо-оперативної групи є виявлення, фіксація, вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів, установлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають значення для всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, які його вчинили. Склад слідчо-оперативної групи формується з числа працівників поліції відповідно до графіка чергування, затвердженого керівником органу, підрозділу поліції та погодженого з керівником органу досудового розслідування (дізнання).

Вважаємо, що слідчо-оперативна група – це організаційна форма взаємодії слідчих (дознавачів), працівників оперативних та інших підрозділів поліції з метою виявлення, фіксації, вилучення слідів кримінального правопорушення, речових доказів, установлення свідків та потерпілих, встановлення осіб, які його вчинили, з'ясування обставин, що мають значення для кримінального провадження.

Окрім того, до форм взаємодії належить виконання доручень слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій. І. П. Козаченко підкреслює особливе значення цієї форми взаємодії, оскільки вона дозволяє оперативним підрозділам стратегічних розслідувань ефективно використовувати свої можливості для збирання доказової інформації⁴¹. Важливо враховувати, що доручення слідчого мають бути конкретними за змістом, містити чіткі вказівки щодо проведення необхідних оперативно-розшукових і негласних слідчих (розшукових) дій та строків їх виконання.

Особливої уваги заслуговує така форма взаємодії як виконання доручень щодо проведення негласних слідчих (розшукових) дій. М. А. Погорецький зазначає, що ця форма взаємодії дозволяє найбільш ефективно використовувати специфічні можливості оперативних підрозділів стратегічних розслідувань,

---

⁴¹ Козаченко І. П. Оперативно-розшукова діяльність як державно-правова форма боротьби зі злочинністю : навчальний посібник. Київ : НАВС, 2015. С. 89.

особливо при розслідуванні складних економічних злочинів та злочинів, вчинених організованими групами⁴². При цьому важливо забезпечити належне документування результатів негласних слідчих (розшукових) дій та своєчасну передачу слідчому їх результатів.

Спільна участь у складі слідчо-оперативних груп є однією з найбільш ефективних форм взаємодії, що дозволяє об'єднати зусилля слідчих та оперативних працівників підрозділів стратегічних розслідувань для вирішення складних завдань розслідування. Тут Д. Й. Никифорчук наголошує, що ефективність роботи слідчо-оперативної групи значною мірою залежить від правильного розподілу обов'язків між її членами та налагодження належної координації їх дій⁴³.

Непроцесуальні форми взаємодії, хоча і не регламентовані безпосередньо кримінальним процесуальним законодавством, мають не менш важливе значення для забезпечення ефективності розслідування. Спільне планування оперативно-розшукових та слідчих (розшукових) дій дозволяє забезпечити їх узгодженість та максимальну результативність. О. В. Капліна акцентує увагу на необхідності детального опрацювання планів спільних дій, визначення конкретних виконавців та строків реалізації запланованих заходів⁴⁴.

Взаємний обмін інформацією як форма взаємодії набуває особливого значення в умовах протидії сучасній організованій злочинності. В. І. Галаган підкреслює необхідність створення ефективних механізмів обміну інформацією, які б забезпечували її своєчасність, повноту та достовірність⁴⁵. При цьому важливо забезпечити належний захист інформації та дотримання режиму секретності.

У контексті нашого дослідження, на підставі аналізу судово-слідчої практики можемо стверджувати те, що *основними формами взаємодії слідчих*

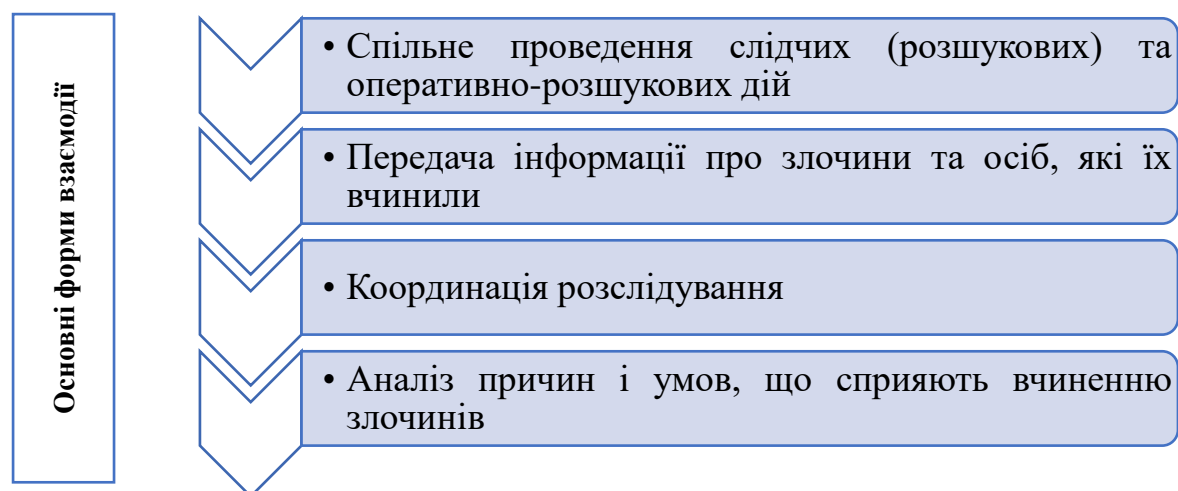
⁴² Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі : монографія. Харків : Арсіс, 2015. С. 234.

⁴³ Никифорчук Д. Й. Проблеми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування : навчально-практичний посібник. Київ : НАВС, 2015. С. 167.

⁴⁴ Капліна О. В. Кримінальний процес України : підручник. Харків : Право, 2015. С. 198.

⁴⁵ Галаган В. І. Проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності органів досудового розслідування : монографія. Київ : НАВС, 2015. С. 145.

органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань є:

1) спільне проведення слідчих (розшукових) та оперативно-розшукових дій. Зокрема, ця форма взаємодії включає проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, як-то: аудіо-, відеоконтроль особи, спостереження за особою, річчю або місцем, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж (контроль за телефонними розмовами), обшуки, допити та інші дії, спрямована на збір доказів. Спільні заходи дозволяють максимально використовувати компетенції обох підрозділів, в результаті чого оперативні працівники забезпечують отримання необхідної інформації через канали зв'язків (агентурні джерела), а слідчі – юридичний та процесуальний супровід розслідування.

Як зауважує О. М. Рибалка, спільні дії є особливо ефективними під час розслідування тяжких і особливо тяжких злочинів, пов'язаних з корупцією, організованою злочинною діяльністю, терористичною діяльністю тощо. Оперативні підрозділи стратегічних розслідувань завдяки своїм зв'язкам та інструментарію можуть швидко реагувати на нову інформацію і забезпечувати її отримання в рамках негласних заходів⁴⁶. При цьому слідчі, отримуючи такі матеріали, можуть обґрунтовано формувати та систематизувати їх в рамках

⁴⁶ Рибалка О. М. *Форми співпраці оперативних підрозділів та слідчих органів у процесі розслідування тяжких злочинів. Право та безпека.* 2019. № 3. С. 85-95.

кримінального провадження, доказувати обставини вини чи невинуватості особи.

Слушною є думка В. А. Гончарука, який зауважує, що оперативні працівники, працюючи в тісному контакті зі слідчими, можуть сприяти прискоренню досудового розслідуванню, оскільки вчасно надана оперативна інформація може допомогти уникнути втрати важливих доказів або запобігти вчиненню нових суспільно небезпечних діянь⁴⁷. Проте існує проблема ефективного використання цих доказів. Іноді процесуальні порушення під час збору оперативної інформації стають підставою для визнання доказів недопустимими, що вимагає додаткової уваги щодо дотримання визначених законом правових та процесуальних вимог, встановлених для забезпечення законності проведення гласних і негласних оперативно-розшукових заходів.

2) передача інформації про злочини та осіб, які їх вчинили.

Оперативні підрозділи – пише І. М. Павленко, зазвичай мають доступ до більш широкого кола інформаційних джерел, зокрема агентурної мережі, що дозволяє їм отримувати інформацію, яку важко здобути іншим способом⁴⁸. Така інформація може мати значення для слідчого, оскільки дозволяє виявити нові факти злочинної діяльності, підозрюваних, а також спрямувати досудове розслідування у правильному напрямі.

Між тим, як підкреслює М. В. Ковальчук, існує певний дисбаланс у процесі передачі інформації, бо оперативні підрозділи іноді не мають чіткого алгоритму передачі зібраних даних слідчим. Це може спричинити затримку у розслідуванні або втрату даних, що мають значення для доказування⁴⁹. Вирішити таку проблему можливо тільки через встановлення чіткого правового та організаційного механізму передачі інформації між підрозділами, де потрібно

---

⁴⁷ Гончарук В. А. Проблеми координації дій між оперативними підрозділами та органами досудового розслідування. *Наукові праці НУОУ*. 2020. № 2. С. 130-142.

⁴⁸ Павленко І. М. Проблеми використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності як доказів у кримінальному провадженні. *Право та суспільство*. 2020. № 4. С. 77-89.

⁴⁹ Ковальчук М. В. Агентурна робота як складова оперативно-розшукової діяльності: правові та організаційні аспекти. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 101-112.

врахувати розробку спільних регламентів та підвищення кваліфікації співробітників обох підрозділів щодо роботи з оперативними даними.

3) координація розслідування.

Впровадження цієї форми взаємодії заслуговує особливої уваги по довготривалим розслідуванням злочинів, вчинених організованими злочинними угрупованнями, пов'язаних з корупцією та іншими складними видами злочинів, оскільки злочини такого характеру часто є багатоетапними та потребують комплексного підходу до збору доказів та їхнього аналізу через чітко скоординовані дії між оперативними підрозділами та слідчими.

Координація розслідування, – зазначає О. О. Лисенко та В. П. Марченко, здійснюється через створення спеціальних міжвідомчих груп, до складу яких входять, як слідчі органів досудового розслідування, так і оперативні співробітники підрозділів стратегічних розслідувань. Їхня діяльність, у першу чергу, спрямована на попередження та розкриття злочинів найбільш якісно та ефективно, використовуючи, як традиційні методи документування, так і нові технології⁵⁰.

4) аналіз причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів.

Вважаємо, що ця форма має реалізовуватися шляхом використання методів кримінального аналізу. За допомогою кримінального аналізу органи досудового розслідування у співпраці з оперативними підрозділами досліджують і прогнозують криміногенну ситуацію, виявляють тенденції та закономірності в злочинній діяльності. Оперативні підрозділи, маючи доступ до великих обсягів даних про злочини, можуть передавати їх слідчим для подальшого аналізу та розробки стратегії запобігання злочинності.

А. С. Клімов наголошує на важливості використання аналітичних платформ для обробки даних, які дозволяють ефективно ідентифікувати кримінальні елементи та їх зв'язки⁵¹. Це дозволяє не лише поліпшити якість

---

⁵⁰ Лисенко О. О., Марченко В. П. Проблеми технічного забезпечення оперативних підрозділів Національної поліції України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3 С. 67-79.

⁵¹ Клімов А. С. Інформаційні технології у правоохоронній діяльності: сучасні виклики та перспективи. *Юридичний журнал*. 2022. № 1. С. 45-58.

розслідувань, але й вчасно виявляти нові загрози, що виникають у кримінальному середовищі. Додатково використання кримінального аналізу суттєво підвищує рівень превентивних заходів та позитивно впливає на тенденцію зниження рівня злочинності в цілому.

Водночас, аналіз судово-слідчої практики свідчить про те, що виникають певні проблеми з впровадженням вказаних форм взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань. Наприклад, однією з найбільших проблем є бюрократія та законодавчі обмеження. Процес обміну інформацією та спільного проведення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів може уповільнюватися через складні процедури та вимоги, якими регламентовано проведення оперативно-розшукових заходів.

Для усунення цих проблем доцільно здійснити реформи в законодавстві, що сприятимуть спрощенню процедур обміну інформацією між слідчими та оперативними підрозділами стратегічних розслідувань та оперативного реагування на зміни в ході досудового розслідування. Зокрема, слід розглянути можливість створення електронних платформ (реєстрів) з обміну даними між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами стратегічних розслідувань.

Ще однією важливою перешкодою на шляху до ефективної взаємодії є психологічні бар'єри та стереотипи, які існують між співробітниками різних підрозділів.

Як вірно зазначає О. О. Лисенко та В. П. Марченко, у багатьох випадках оперативні працівники і слідчі можуть мати різні погляди на підходи до роботи, що призводить до конфліктів та непорозумінь⁵². Подолання цих бар'єрів забезпечується через проведення спільних тренінгів, які допомагають налагодити контакт між співробітниками цих підрозділів, розвинути командний дух та покращити їх взаємодію.

---

⁵² Лисенко О. О., Марченко В. П. Проблеми технічного забезпечення оперативних підрозділів Національної поліції України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3 С. 67-79.

Слід розуміти, що для реалізації різних форм взаємодії не достатньо лише усвідомлювати їх сутність та визначати проблемні питання й шляхи удосконалення. Для їх реалізації доцільно використовувати тактичні засоби взаємодії, що є конкретними прийомами та методами.

Так, Ю. М. Грошевий звернув увагу на необхідність використання сучасних методів аналізу даних та інформаційних технологій для підвищення ефективності такої роботи⁵³. К. В. Антонов підкреслює, що ефективність використання баз даних значною мірою залежить від їх постійного оновлення та забезпечення доступу до них усіх зацікавлених підрозділів⁵⁴. С. М. Стахівський наголосив на важливості забезпечення систематичного характеру таких заходів та їх спрямованості на вирішення конкретних проблем розслідування⁵⁵.

Техніко-криміналістичні засоби взаємодії набувають особливого значення при розслідуванні складних злочинів, що вимагають використання спеціальних знань та технічних засобів⁵⁶. Наприклад, при розслідуванні економічних злочинів, В. Т. Нор наголосив на необхідності залучення фахівців з економічних питань та забезпечення належного документування злочинної діяльності⁵⁷. При цьому важливо забезпечити комплексний підхід до збирання та аналізу доказової інформації.

У будь-якому випадку, оцінка ефективності взаємодії має здійснюватися на основі комплексу критеріїв, що дозволяють визначити як кількісні, так і якісні показники спільної діяльності. На думку Л. Д. Удалової система таких критеріїв, має включати своєчасність виконання запланованих заходів, повноту використання наявних можливостей та досягнення поставлених цілей⁵⁸. Тобто, ефективна взаємодія слідчих органів досудового розслідування з оперативними

---

⁵³ Грошевий Ю. М. Кримінальний процес : підручник. Харків : Право, 2015. С. 276.

⁵⁴ Антонов К. В. Проблеми взаємодії правоохоронних органів у протидії злочинності : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2015. С. 123.

⁵⁵ Стахівський С. М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування : монографія. Київ : НАВС, 2015. С. 189.

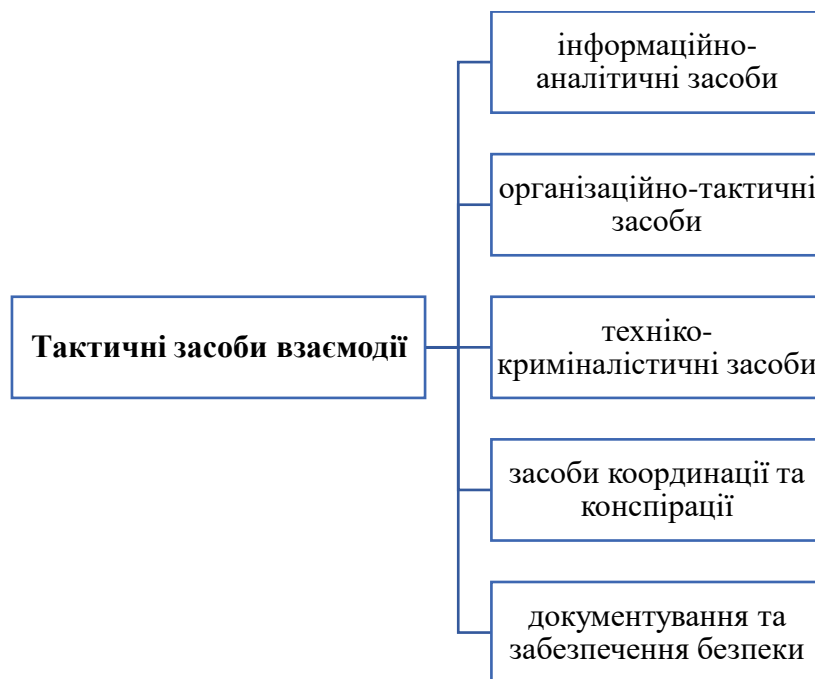
⁵⁶ Шепітько В. Ю. Криміналістика тактика і методика розслідування злочинів : підручник. Харків : Право, 2015. С. 234.

⁵⁷ Нор В. Т. Проблеми теорії і практики судових доказів : монографія. Львів : ЛНУ, 2015. С. 198.

⁵⁸ Удалова Л. Д. Теорія та практика отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України : монографія. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. С. 198.

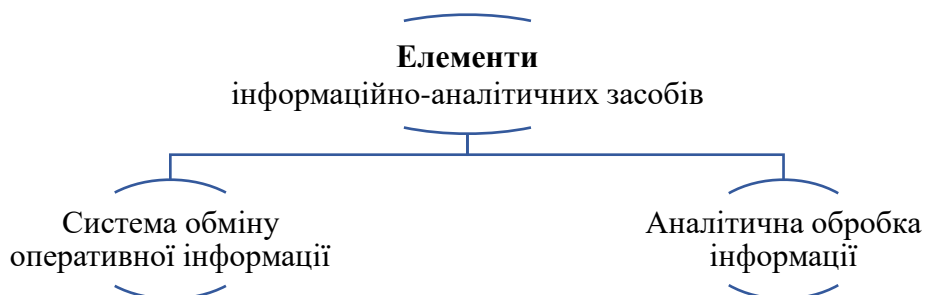
підрозділами стратегічних розслідувань вимагає комплексного підходу до вибору та реалізації її форм та тактичних засобів. Важливо забезпечити гнучкість такої взаємодії, можливість її адаптації до конкретних умов розслідування та постійне вдосконалення на основі аналізу практичного досвіду.

Так, за результатами системно-структурного аналізу діяльності оперативних підрозділів стратегічних розслідувань при взаємодії з органами досудового розслідування, можна визначити такі **тактичні засоби взаємодії**, як:

1) інформаційно-аналітичні засоби.

Мова йде про тактичні засоби, які становлять фундаментальну основу взаємодії через оперативний обмін інформацією та створення єдиного інформаційного простору.

- система обміну оперативної інформації – створення захищених каналів передачі даних; розробка протоколів термінового інформування; впровадження

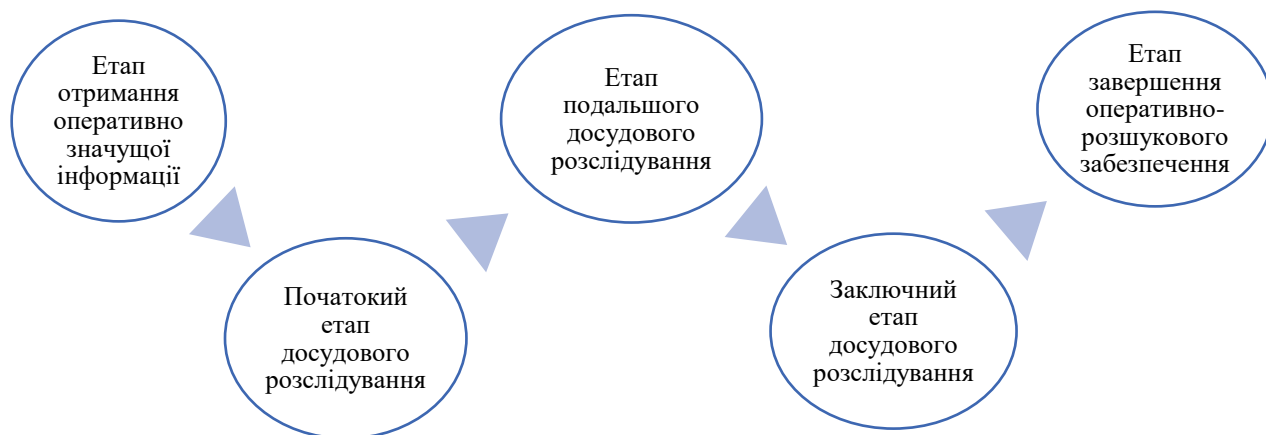
систем автоматизованого обміну; забезпечення цілодобового доступу до інформаційних ресурсів;

- аналітична обробка інформації – застосування сучасних методів аналізу даних; використання спеціалізованого програмного забезпечення; створення аналітичних продуктів для прийняття управлінських рішень; прогнозування криміногенної ситуації;

2) організаційно-тактичні засоби.

У контексті таких засобів акцентуємо на сформованій позиції А. М. Кислого, О. С. Саїнчина, М. Л. Грібова, О. І. Козаченка, які зазначають, що високий рівень організації і ефективність взаємодії забезпечується організацією обміну взаємної інформації слідчого, прокурора і працівників поліції⁵⁹. На їхню думку найефективнішою формою обміну інформацією є безпосереднє ознайомлення слідчого з оперативними даними співробітників поліції і навпаки, працівників слідства з даними досудового слідства⁶⁰.

З урахуванням результатів монографічного дослідження вказаних авторів, на прикладі запропонованих ними етапів виконання слідчих (розшукових) дій у досудовому розслідуванні кримінальних проваджень щодо осіб, які мають підвищений злочинний вплив та «ворів в законі», *можемо виділити етапи взаємодії при виявленні, розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень, що підвідомчі підрозділам стратегічних розслідувань:*

⁵⁹ Розкриття та розслідування правопорушень, що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив, і «ворами в законі»: монографія / А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. С. Саїнчина. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 171.

⁶⁰ Там же.

1. *Перший етап – етап отримання оперативно значущої інформації* про факт підготовки та вчинення кримінального правопорушення організованою злочинною групою чи злочинною організацією. На цьому етапі, за наявності підстав визначених ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»⁶¹, вирішується питання про заведення оперативно-розшукової справи. Необхідно врахувати, що у разі виявлення ознак кримінального правопорушення оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України⁶².

У випадку, якщо під час перевірки оперативна інформація не підтвердилася, то відсутні підстави щодо заведення оперативно-розшукової справи чи передачі матеріалів до відповідного органу досудового розслідування.

2. *Другий етап – початковий етап досудового розслідування.* Після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення та внесення інформації до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі – ЄРДР)⁶³ під керівництвом начальника органу, підрозділу поліції здійснюється комплекс першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, у тому числі за дорученням слідчого, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та з'ясування всіх обставин події⁶⁴. На цьому етапі створюється слідчо-

---

⁶¹ Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Закон України від 30.06.1993 № 3341-ХІІ. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>.

⁶² Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

⁶³ Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення. Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>.

⁶⁴ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ

оперативна група, до складу якого включаються співробітники підрозділів стратегічних розслідувань, визначаються версії за фабулою злочину, складається план слідчих (розшукових) дій, визначається механізм реалізації запланованих заходів. У свою чергу, оперативним співробітником підрозділу стратегічних розслідувань розпочинається оперативно-розшукове забезпечення досудового розслідування кримінального провадження (далі – оперативний супровід).

3. Третій етап – етап подальшого досудового розслідування кримінального провадження.

У разі якщо в результаті проведених першочергових заходів і невідкладних слідчих (розшукових) дій не встановлено особу, яка вчинила злочин, керівник органу (підрозділу) поліції організовує і забезпечує подальшу роботу з розкриття цього суспільно небезпечного діяння. При отриманні фактичних даних співробітник підрозділу стратегічних розслідувань негайно інформує слідчого про одержані дані щодо обставин вчинення злочину та осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій. На цьому етапі начальник слідчого підрозділу здійснює контроль за ходом виконання запланованих заходів з реалізації зібраних матеріалів та подальшим здійсненням досудового розслідування. Тут спільні заходи та дії спрямовані на з'ясування всіх об'єктивних даних для формування доказової бази, проводяться допити, обшуки та інші процесуальні дії. Після збору, перевірки і фіксації фактичних даних по оперативно-розшуковій справі про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, співробітник підрозділу стратегічних розслідувань на підставі чинного нормативно-правового акту⁶⁵ розробляє план заходів з реалізації матеріалів оперативно-розшукової справ,

---

МВС України від 07.07.2017 № 575. Вебпотал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

⁶⁵ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. Вебпотал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

який затверджується керівниками органу досудового розслідування та оперативного підрозділу.

У плані заходів з реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності повинні бути передбачені заходи визначені у ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», а також:

- задіяні сили та засоби для фіксації протиправної діяльності членів організованої злочинної групи чи злочинної організації, у тому числі за допомогою відеозапису;
- визначення алгоритму та розподіл дій залучених працівників поліції;
- інші послідовні дії працівників оперативних підрозділів (з урахуванням специфіки протиправної діяльності організованої злочинної групи чи злочинної організації).

Керівник підрозділу стратегічних розслідувань, оперативний працівник якого включений до складу слідчо-оперативної групи або за матеріалами якого розпочато кримінальне провадження, забезпечує взаємодію з органом досудового розслідування, що здійснює розслідування кримінального провадження.

4. Четвертий етап – заключний етап досудового розслідування кримінального провадження щодо вчинення злочинів членами організованої злочинної групи чи злочинної організації.

На цьому етапі відбувається затримання членів організованої злочинної групи чи злочинної організації, їхніх лідерів та організаторів протиправних дій.

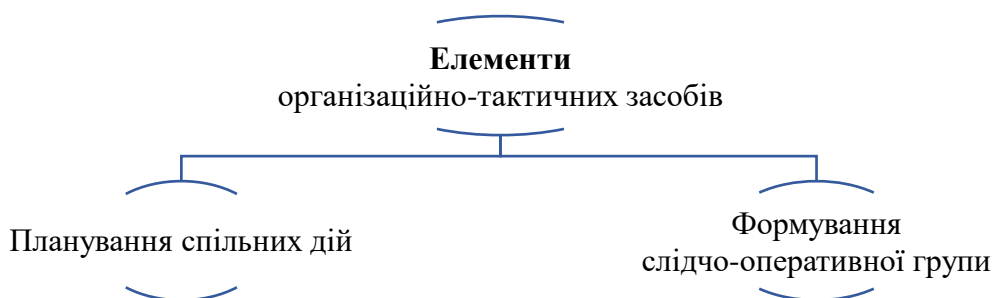
Керівник органу досудового розслідування спільно з керівником підрозділу стратегічних організовує роботу з виявлення кримінальних правопорушень, вчинених організованою злочинною групою чи злочинною організацією, та забезпечує участь слідчого в реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності. Слідчий за дорученням керівництва органу досудового розслідування бере участь в реалізації матеріалів оперативно-розшукової справи. Після проведення затримання щодо кожної особи, члена організованої злочинної групи чи злочинної організації проводяться необхідні дії з метою фіксації

доказової бази та повідомлення про підозру у вчиненні злочину. Збирання доказів здійснюється шляхом проведення процесуальних дій, витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, службових та фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, проведення інших заходів, передбачених КПК України⁶⁶.

5. П'ятий етап – етап завершення оперативно-розшукового забезпечення кримінального провадження (оперативного супроводу).

У разі набрання законної сили вироком або ухвалою суду, на підставі вимог ст. 9-2 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», попередньо заведена оперативно-розшукова справа повинна бути закрита. Про закриття оперативно-розшукової справи у триденний строк письмово повідомляється відповідний прокурор, який протягом 10 діб з моменту одержання повідомлення перевіряє додержання законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності у цій справі. До завершення такої перевірки забороняється знищення матеріалів. Якщо у такій справі здійснювалися оперативно-розшукові заходи за рішенням суду, повідомлення про її закриття надсилається також до цього суду у триденний строк⁶⁷.

Зазначені нами тактичні засоби та етапи безпосередньо впливають на ефективність проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій.

⁶⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012 № 4651-VI. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

⁶⁷ Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

- планування спільних дій – розробка детальних планів операцій; визначення ролей та відповідальності учасників; координація ресурсів та часових рамок; створення резервних планів;

- формування слідчо-оперативної групи – відбір кваліфікованих спеціалістів; розподіл функціональних обов'язків; забезпечення повноваженнями керівної ланки; координація дії між членами групи;

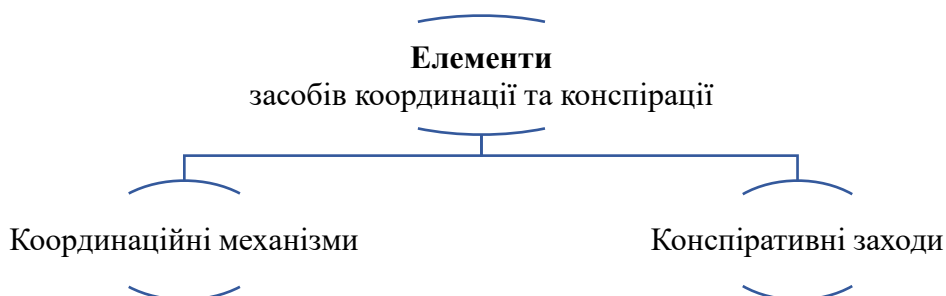
3) техніко-криміналістичні засоби. Це такі засоби, які охоплюють:

- технічне забезпечення – використання сучасних засобів фіксації; застосування спеціалізованої криміналістичної техніки; впровадження інноваційних методів дослідження; забезпечення мобільності технічних засобів;

- програмне забезпечення – використання спеціалізованих аналітичних програм; впровадження систем розпізнання образів; застосування баз даних криміналістичного та оперативного призначення; забезпечення захисту інформації.

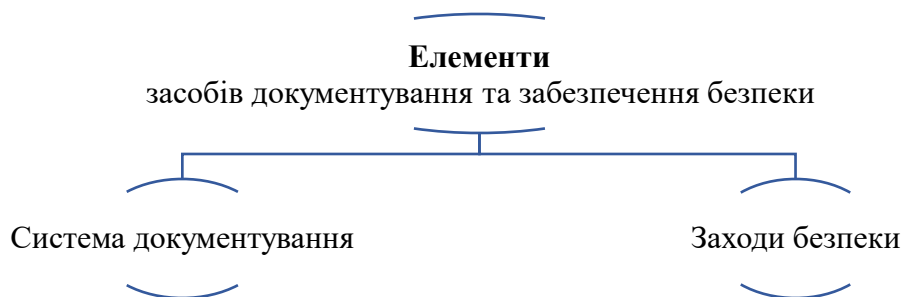
4) засоби координації та конспірації. Це засоби, які спрямовані на збереження конфіденційності та охоплюють:

- координаційні механізми – створення координаційних центрів; розробка системи взаємодії; впровадження контролю за виконанням; забезпечення зворотного зв'язку;

- конспіративні заходи – розробка систем кодування інформації; впровадження безпеки, у тому числі нерозголошення відомостей; забезпечення захисту каналів зв'язку; контроль доступу до інформації;

5) документування та забезпечення безпеки.

Система документування включає розробку стандартизованих форм, впровадження електронного документообігу, забезпечення захисту документів та створення архівних систем.

Заходи безпеки спрямовані на розробку заходів захисту учасників взаємодії з впровадженням системи контролю доступу до оперативної інформації, забезпечення фізичної безпеки об'єктів взаємодії та створення резервних систем і баз даних.

Також, крім вказаних тактичних засобів взаємодії, під час розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів доцільно врахувати такі організаційні заходи, що пов'язані з формуванням груп спеціального призначення, залученням додаткових ресурсів, забезпеченням постійної координації та створенням оперативних штабів, проведенням спеціальних операцій, де забезпечується розробка комплексних планів, координація міжвідомчої взаємодії, інформаційна підтримка та врахування матеріально-технічних можливостей.

У зв'язку з цим, вважаємо, що ефективність тактичних засобів взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань залежить від комплексного застосування всіх доступних сил, засобів та методів слідчої і оперативно-розшукової діяльності.

Необхідно забезпечити баланс між оперативністю дій та дотриманням визначених законом процесуальних вимог, між відкритістю інформації та збереженням конфіденційності, між використанням технічних засобів та забезпеченням прав людини.

Загалом, органи досудового розслідування, підрозділи кримінальної поліції, міжрегіональні територіальні органи Національної поліції, зокрема і підрозділи стратегічних розслідувань, та їх територіальні (відокремлені) підрозділи є основними службами, які виконують обов'язки з розкриття злочинів і відповідають за кінцевий результат цієї роботи за напрямками діяльності. При цьому інші органи та підрозділи поліції забезпечують здійснення заходів, спрямованих на отримання інформації про осіб, які вчинили злочини, а також події і факти, які можуть сприяти їх розкриттю та досудовому розслідуванню, у межах своєї компетенції.

2.2. Організаційні та тактичні засади взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України під час розкриття злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями.

Організаційні та тактичні засади взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань, які зумовлені низкою сучасних викликів і загроз з боку злочинного середовища, що зумовлюють необхідність змін у роботі правоохоронної системи на тлі погіршення криміногенної ситуації, як на національному, так і на міжнародному рівнях.

По-перше, у контексті глобалізації та технологічного розвитку злочинців співпраця між оперативними підрозділами стратегічних розслідувань та органами досудового розслідування набуває вагомого значення, оскільки інтеграція оперативних та процесуальних функцій дозволяє забезпечити комплексний підхід до боротьби зі злочинністю.

По-друге, сучасні реформи правоохоронної системи України висувають потребу у запровадженні нових спеціалізованих підрозділів та перерозподілі функціональних обов'язків, що підвищує співпрацю між ними та забезпечує надійну координацію з виконання процесуальних та оперативних завдань.

По-третє, євроінтеграційні процеси України та розширення міжнародної співпраці у правоохоронній сфері висувають нові завдання у сфері протидії транснаціональній злочинності, тероризму, кіберзлочинності та іншими глобальними загрозами, які потребують оперативного реагування, зокрема з огляду на необхідність забезпечення ефективної взаємодії слідчих і оперативних підрозділів на міжнародному рівні.

Сьогодні, в умовах воєнного стану, взаємодія слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань здебільшого спрямована на документування та розкриття злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями.

Слід зазначити, що розслідування злочинів, вчинених членами організованих злочинних угруповань, проводиться слідчими підрозділами Головних управлінь Національної поліції після визначення прокурорами відповідного рівня юрисдикції за слідчим управлінням Головного управління Національної поліції, відповідно до місця вчинення злочину.

У разі наявності у оперативного підрозділу достатньої інформації про підготовку до вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину особами, які діють у складі організованих злочинних угруповань, зібрані матеріали з фактичними даними надаються начальнику слідчого управління Головного управління Національної поліції. Це дозволяє планувати узгоджені дії під час реалізації слідчих і оперативно-розшукових заходів, спрямованих на попередження та документування злочинної діяльності.

Матеріали підрозділів стратегічних розслідувань, в яких міститься інформація про протиправні діяння, вчинені членами організованих злочинних угруповань, що містять ознаки тяжких і особливо тяжких злочинів, передбачених КК України, направляються до слідчих підрозділів органів досудового розслідування для проведення відповідних процесуальних дій. Ці матеріали мають містити детальну інформацію про докази, їх місцезнаходження, бухгалтерські документи, викрадені або здобуті незаконним шляхом кошти, майно та інші матеріальні цінності.

Тут **роль начальника слідчого управління** Головного управління Національної поліції полягає у вирішенні декількох важливих завдань:

- *контроль за виконанням запланованих заходів* щодо реалізації зібраних матеріалів, внесення слідчими відомостей про злочини до Єдиного реєстру досудових розслідувань та подальше ведення досудового розслідування;

- *забезпечення якісної підготовки слідчих матеріалів*, необхідних для подання клопотань про застосування запобіжних заходів щодо осіб,

підозрюваних у скоєнні злочинів, вчинених у складі організованих груп чи злочинних організацій;

- *проведення щоквартального аналізу* тактики і методів досудового розслідування злочинів, вчинених у складі організованих злочинних угруповань, а також судової практики розгляду таких проваджень, зокрема причин невизнання судом кваліфікуючих ознак співучасті у вчиненні злочинів у складі організованих злочинних угруповань;

- *організація постійного моніторингу* кримінальних проваджень, розслідування яких здійснюється слідчими територіальних органів поліції та слідчого управління Головного управління Національної поліції, з метою своєчасного прийняття до свого провадження слідчими, які спеціалізуються на розслідуванні злочинів, вчинених організованими злочинними угрупованнями⁶⁸.

Посадові особи підрозділів поліції, які відповідають за організацію взаємодії в боротьбі з організованою злочинністю відповідно до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»⁶⁹, **повинні:**

Обов'язки посадових осіб у сфері боротьби з організованою злочинністю

- *забезпечувати ефективний обмін інформацією* між оперативним підрозділом стратегічних розслідувань та слідчим, уповноваженим вести досудове розслідування злочинів, учинених членами організованих злочинних угруповань, щодо наявних фактів і обставин, що мають значення для кримінального провадження;

- *впроваджувати дієву систему контролю*, яка дозволяє оцінювати об'єктивність обліку організованих злочинних угруповань, моніторити стан виявлення, документування та знешкодження кожного такого угруповання від

⁶⁸ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

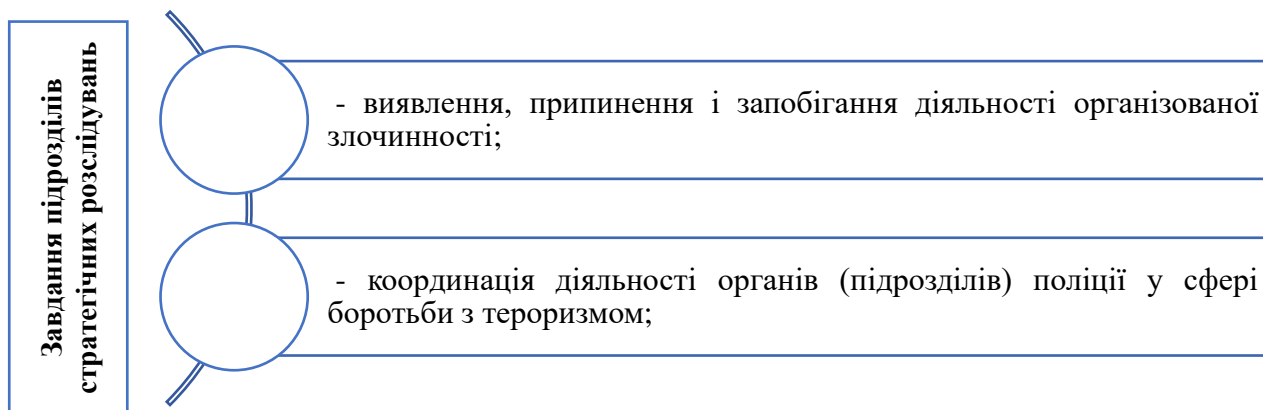
⁶⁹ Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Закон України від 30.06.1993 № 3341-ХІІ. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>.

моменту отримання первинної інформації до передачі кримінального провадження до суду та прийняття остаточного рішення.

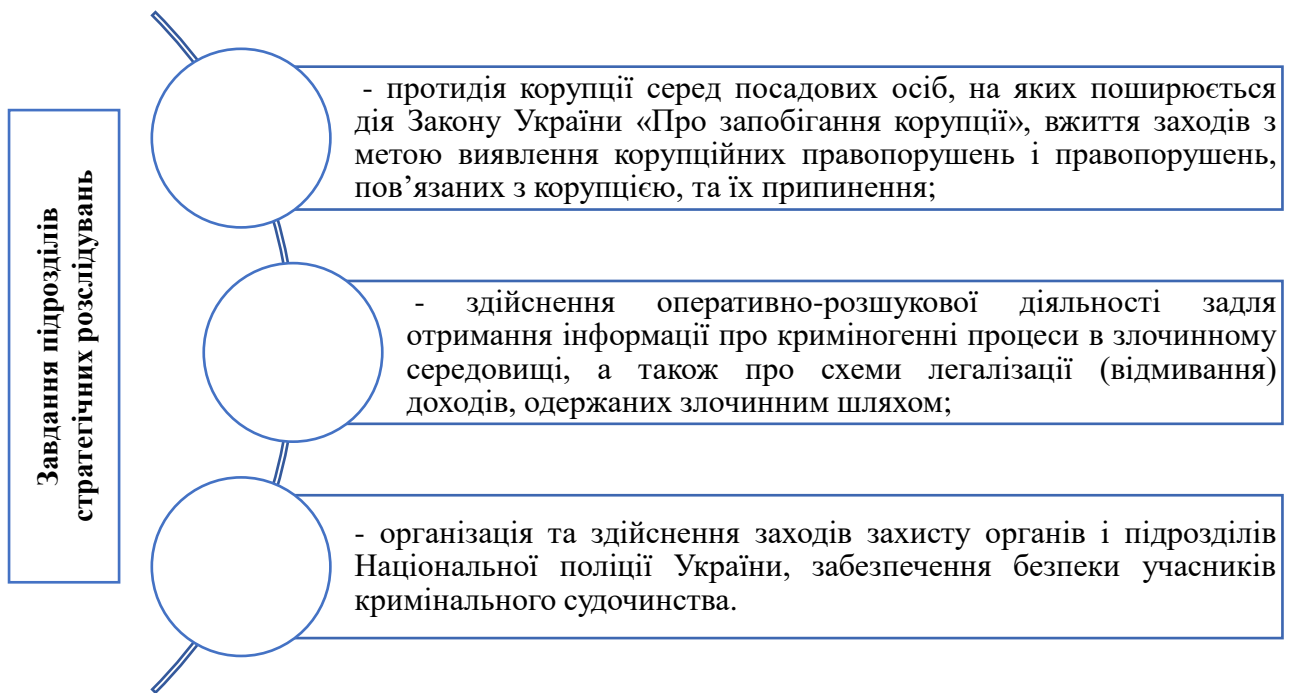
Цей підхід спрямований на забезпечення ефективної взаємодії між оперативними і слідчими підрозділами, що дозволяє більш ефективно виявляти, розслідувати та запобігати злочинній діяльності організованих злочинних угруповань, максимально використовуючи доступні ресурси та засоби.

Слід зауважити, що відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», Положення про Національну поліцію, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877, постанови Кабінету Міністрів України від 09.10.2019 № 867 «Про утворення територіального органу Національної поліції», з метою забезпечення функціонування Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України Наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077 затверджено Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України⁷⁰ (далі – Положення).

За вимогами Розділу II цього Положення, **на підрозділи стратегічних розслідувань покладено** завдання зі здійснення протидії організованим групам і злочинним організаціям. Відповідно до розділу визначальним для Департаменту стратегічних розслідувань є **виконання низки завдань**, спрямованих на системну боротьбу з організованими формами злочинності, як-от:

⁷⁰ Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 № 580-VII. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>; Положення про Національну поліцію. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248607704>; Про утворення територіального органу Національної поліції. Постанова Кабінету Міністрів України. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-utvorennya-teritorialnogo-organ-a867>; Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України Наказ від 23.10.2019 № 1077. Електронний документ. URL: <http://surl.li/ghtqkr>.

При виконанні передбачених Положенням завдань, у своїй роботі Департамент стратегічних розслідувань керується принципами верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, безперервності, взаємодії з населенням на засадах партнерства⁷¹, які є тотожними принципам діяльності поліції, викладеним у ст. ст. 6-12 Закону України «Про Національну поліцію»⁷².

Ці принципи часто враховуються під час проведення оперативними підрозділами стратегічних розслідувань негласних слідчих (розшукових) дій у межах взаємодії зі слідчими органів досудового розслідування.

До організаційних особливостей проведення таких негласних слідчих і оперативно-розшукових заходів слід віднести:

Організаційні особливості проведення НСРД

1. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що потребує ретельної підготовки. Така специфіка проявляється у тому, що про факт проведення

⁷¹ Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України Наказ від 23.10.2019 № 1077. Електронний документ. URL: <http://surl.li/ghtqkr>.

⁷² Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 № 580-VII. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

негласних слідчих (розшукових) дій не повідомляється особі, відносно якої вони проводяться. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій відносно особи означає обмеження або втручання у її права щодо оскарження таких процесів до, під час та після їх проведення, заявляти клопотання про повторне їх проведення, заявляти відводи тощо.

Повідомлення осіб, щодо яких проводились негласні слідчі (розшукові) дії, здійснюється лише у порядку, передбаченому ст. 253 КПК України⁷³.

2. Методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій не підлягають розголошенню, тобто це систематизована сукупність дій, яку потрібно здійснити та про яку не буде відомо іншим особам.

3. Для успішного проведення негласних слідчих (розшукових) дій слідчий повинен чітко визначити, які саме фактичні дані він зможе віднайти з їх допомогою, а також визначити які засоби, передбачені законодавством, йому необхідно застосувати у кожному конкретному випадку. Допоміжну функцію у цьому забезпечують уповноважені оперативні підрозділи стратегічних розслідувань.

4. Належне та результативне проведення негласних слідчих (розшукових) дій неможливе без попереднього планування їх проведення. Це пояснюється тим, що для проведення більшості негласних слідчих (розшукових) дій необхідно використовувати спеціальні засоби та (або) навички і вміння співробітників оперативних підрозділів стратегічних розслідувань щодо застосування ними спеціальних засобів, проведення оперативно-розшукових заходів або ж виконання ними певних оперативних комбінацій.

5. Організація взаємодії під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій витікає з регламентації відповідної діяльності у законодавстві. Тобто, відповідно до положень ст. 40 КПК України слідчий уповноважений проводити негласні слідчі (розшукові) дії самостійно, але як правило доручає їх проведення оперативним підрозділам⁷⁴.

---

⁷³ Кримінальний процесуальний кодекс України. Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

⁷⁴ Тут же.

6. Відповідно до норм КПК України більшість негласних слідчих (розшукових) дій можуть бути проведені лише за ухвалою слідчого судді.

За постановою слідчого, яка погоджується з керівником органу досудового розслідування проводиться лише одна негласна слідча (розшукова) дія передбачена ст. 272 КПК України – виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

За постановою прокурора проводиться негласна слідча (розшукова) дія передбачена ст. 271 КПК України як контроль за вчиненням злочину.

7. Проведення негласних слідчих (розшукових) дій з розкриття протиправної діяльності організованих злочинних угруповань, як правило здійснюється із залученням працівників підрозділів стратегічних розслідувань, оскільки їх проведення потребує спеціальних навичок здійснення оперативно-розшукової діяльності. Враховуючи це, якісне і ефективне їх проведення забезпечується через взаємодію слідчого з працівниками підрозділів стратегічних розслідувань.

Як приклад, зазначаємо взаємодію оперативних працівників підрозділу стратегічних розслідувань зі слідчим органу досудових розслідувань при плануванні, проведенні та використанні результатів виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації.

Відповідно до положень ст. 272 КПК України під час досудового розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів можуть бути отримані відомості, речі і документи, які мають значення для досудового розслідування, особою, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації, або є учасником зазначеної групи чи організації, який на конфіденційній основі співпрацює з органами досудового розслідування⁷⁵.

При цьому, виконання зазначеними особами такого спеціального завдання, як негласна слідча (розшукова) дія, здійснюється на підставі постанови слідчого,

---

⁷⁵ Кримінальний процесуальний кодекс України. Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

погодженої з керівником органу досудового розслідування, або постанови прокурора із збереженням у таємниці достовірних відомостей про особу. У постанові, крім відомостей, передбачених ст. 251 КПК України, зазначається: 1) обґрунтування меж спеціального завдання; 2) використання спеціальних несправжніх (імітаційних) засобів.

Строк виконання спеціального завдання не може перевищувати шість місяців, а в разі необхідності строк його виконання продовжується слідчим за погодженням з керівником органу досудового розслідування або прокурором на строк, який не перевищує строку досудового розслідування.

Крім того, положеннями КПК України передбачено лише один вид взаємодії слідчого і оперативного працівника підрозділу стратегічних розслідувань, і цим видом є виконання доручень. Обов'язок оперативних підрозділів стратегічних розслідувань виконувати доручення слідчого витікає з ч. 3 ст. 41 КПК України⁷⁶, а також з ст. 7 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність»⁷⁷. КПК України не наділяє слідчого повноваженням давати вказівки оперативному підрозділу стратегічних розслідувань. Надання вказівок є винятковим правом прокурора та суду.

Також, як зазначалось раніше, для забезпечення належної взаємодії між слідчим та оперативними співробітниками підрозділів стратегічних розслідувань може бути створена слідчо-оперативна група. Утворення слідчо-оперативної групи за участю оперативних працівників підрозділів стратегічних розслідувань здійснюється спільним наказом керівника органу досудового розслідування та керівника Департаменту стратегічних розслідувань або його територіального (відокремленого) підрозділу. При цьому керівником слідчо-оперативної групи є слідчий, який визначений начальником слідчого підрозділу, уповноважений здійснювати досудове розслідування злочину, вчиненого організованою групою чи злочинною організацією.

---

⁷⁶ Кримінальний процесуальний кодекс України. Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

⁷⁷ Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

До складу слідчо-оперативної групи можуть залучатися працівники структурних підрозділів апарату центрального органу управління поліцією, територіальних органів поліції, у тому числі Департаменту стратегічних розслідувань та його територіальних (відокремлених) підрозділів⁷⁸.

У складі слідчо-оперативної групи слідчий може самостійно проводити негласні слідчі (розшукові) дії, а також спільно з уповноваженими оперативними співробітниками підрозділів стратегічних розслідувань. До проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися й інші особи (п. 6 ст. 246 КПК України). У такому випадку, слідчий, прокурор надсилає доручення керівнику підрозділу стратегічних розслідувань, відповідно до юрисдикції за місцем вчинення злочину, та у складі якого знаходяться оперативні співробітники, уповноважені на проведення негласних слідчих (розшукових) дій (ст. 246 КПК України).

Залежно від злочину, який розслідується, та статусу особи, щодо якої проводиться негласна слідча (розшукова) дія, інших чинників слідчий, за погодженням з керівником органу досудового розслідування відповідного рівня, може доручати проведення негласних слідчих (розшукових) дій керівнику іншого правоохоронного органу, у тому числі того, під юрисдикцією якого не знаходиться місце вчинення злочину, з обґрунтуванням такої необхідності.

У випадку, коли матеріали оперативно-розшукової діяльності були використані як приводи та підстави для початку досудового розслідування, доручення на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, як правило, надається підрозділу стратегічних розслідувань, якщо він виявив злочин, вчинений організованим злочинним угрупованням, враховуючи їх повноваження. До доручення слідчого, прокурора додається ухвала слідчого судді про дозвіл на проведення негласних слідчих (розшукових) дій чи постанова слідчого, прокурора.

---

⁷⁸ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

Доручення складається у двох примірниках на офіційному бланку органу досудового розслідування чи прокуратури відповідного рівня.

Доручення повинно бути мотивованим та містити інформацію, яка необхідна для його виконання, чітко поставлене завдання, що підлягає вирішенню, строки його виконання, і визначати конкретного прокурора, якому слід направляти матеріали в порядку, передбаченому ст. 252 КПК України⁷⁹.

Підрозділ стратегічних розслідувань, який отримав доручення слідчого, не має права передоручати його виконання іншим оперативним підрозділам. У дорученні може визначатись порядок взаємодії між слідчим, прокурором і підрозділом стратегічних розслідувань, а також терміни складання протоколів про хід і результати проведених негласних слідчих (розшукових) дій або про проходження їх проміжного етапу.

Керівник оперативного підрозділу стратегічних розслідувань відповідно до положень відомчих нормативно-правових актів визначає безпосереднього виконавця з числа співробітників підпорядкованого йому підрозділу.

Протоколи про хід і результати проведених негласних слідчих (розшукових) дій (або їх етапів) складаються слідчим, якщо вони проводилися за його безпосередньою участю, в інших випадках – уповноваженим працівником оперативного підрозділу стратегічних розслідувань, і повинні відповідати загальним правилам фіксації доказів у кримінальному провадженні. Періодичність складання протоколів залежить від виду негласних слідчих (розшукових) дій, терміну їх проведення (невідкладно, на одну процесуальну дію чи упродовж певного часу), виду доручення слідчого, прокурора, але в будь-якому випадку безпосередньо після отримання фактичних даних, які можуть використовуватись як докази для встановлення місця перебування особи, що розшукується, про кожний випадок огляду, виїмки, дослідження матеріалів про результати проведених дій тощо.

---

⁷⁹ Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні. Наказ ГПУ, МВС України, СБУ, АДПС України, МФУ, МІОУ від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/168/5. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.

Кожний протокол про хід і результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій з додатками не пізніше 24 годин після їх складання передається прокурору, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва. Якщо в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій виявлено ознаки злочину, який не розслідується в даному кримінальному провадженні, слідчим або уповноваженим співробітником оперативного підрозділу стратегічних розслідувань невідкладно складається протокол, що не пізніше 24 годин з моменту виявлення ознак зазначеного злочину надається прокурору, який здійснює нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва. Прокурор, який здійснює процесуальне керівництво, за необхідності дає вказівку режимно-секретному органу ознайомити слідчого з протоколами та додатками про хід і результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Конкретний виконавець щодо складання протоколу про проведення негласних слідчих (розшукових) дій визначається керівником підрозділу стратегічних розслідувань, який проводив такі дії на підставі доручення слідчого, прокурора.

У разі залучення до проведення негласних слідчих (розшукових) дій декількох оперативних підрозділів складання протоколу покладається на підрозділ, визначений керівником органу як основний.

До протоколів долучаються додатки, якими можуть бути: спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів, письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної дії, стенограма, аудіо-, відеозаписи, фототаблиці, схеми, зліпки, носії комп'ютерної інформації та інші матеріали, які пояснюють зміст протоколу. Додатки до протоколів мають бути належним чином виготовлені, упаковані з метою надійного збереження, а також засвідчені підписами осіб, які виконували негласні слідчі (розшукові) дії (ст. 105 КПК України).

Фіксація результатів проведення негласних слідчих (розшукових) дій повинна здійснюватися таким чином, щоб завжди була можливість експертним шляхом встановити достовірність цих результатів. Співробітниками підрозділів стратегічних розслідувань – виконавцями негласних слідчих (розшукових) дій – мають бути вжиті необхідні заходи щодо забезпечення збереження і цілісності одержаних матеріалів (захист від несанкціонованого втручання, деформації, розмагнічування, знебарвлення, стирання тощо) у період з моменту отримання і до передачі їх прокурору. У разі здійснення заходів безпеки щодо співробітників підрозділів стратегічних розслідувань, які проводили негласні слідчі (розшукові) дії або залучались до їх проведення, відомості про цих осіб у протоколі зазначаються із забезпеченням конфіденційності в порядку, визначеному законодавством.

Прокурор або слідчий за його вказівкою досліджує отриману в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій інформацію. У разі необхідності залучається спеціаліст (ст. ст. 36, 266 КПК України).

Спеціаліст, який бере участь у дослідженні матеріалів про результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій, повинен мати допуск до державної таємниці відповідної форми⁸⁰, який він отримує за вимогами, що стосуються доступу до державної таємниці (ст. 27 Закону України «Про державну таємницю»). Як спеціаліст може бути запрошений співробітник підрозділу стратегічних розслідувань, якому слідчим доручено проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що володіє спеціальними знаннями та навиками застосування технічних або інших засобів і може надавати консультації слідчому, прокурору в ході дослідження матеріалів про результати проведення таких негласних заходів.

При виявленні відомостей, що мають значення для досудового розслідування і судового розгляду, під час дослідження інформації, отриманої при застосуванні технічних засобів, слідчий вивчає зміст отриманої інформації,

---

⁸⁰ Про державну таємницю. Закон України від 21.01.1994 № 3855-ХІІ. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>.

про що складає протокол. У протоколі слідчий відтворює відповідну частину інформації, після чого прокурор зобов'язаний вжити заходів для збереження отриманої інформації. Протокол складається за вимогами ст.ст. 103, 104, 252, 265, 266 КПК України. У разі відсутності відомостей, що мають значення для досудового розслідування і судового розгляду, також складається протокол, де фіксується факт відсутності таких відомостей.

Слід зазначити, що діяльність слідчо-оперативної групи під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій здійснюється на підставі плану їх проведення, який розробляється з урахуванням наданих обґрунтованих пропозицій усіх працівників, включених до складу такої групи.

У зазначеному плані відображаються версії вчинення злочину, заходи, спрямовані на їх перевірку, а також конкретні виконавці та строки виконання. План погоджується та затверджується керівником органу досудового розслідування і керівником Департаменту стратегічних розслідувань або керівником його територіального (відокремленого) підрозділу.

Якщо план проведення негласних слідчих (розшукових) дій виконано, а злочин залишається нерозкритим, розробляється план додаткових заходів. Виконання зазначених планів контролюється керівником органу досудового розслідування та керівником Департаменту стратегічних розслідувань або керівником відповідного підрозділу стратегічних розслідувань.

Оперативний супровід досудового розслідування забезпечується з моменту створення слідчо-оперативної групи і до ухвалення судом вироку або постановлення ухвали, які набрали законної сили, або у разі закриття кримінального провадження.

Оперативні співробітники підрозділу стратегічних розслідувань, включені до складу слідчо-оперативної групи, щотижня інформують слідчого - керівника слідчо-оперативної групи про стан виконання наданих їм письмових доручень та

запланованих заходів, а на його вимогу надають документи, що підтверджують обсяги проведеної ними роботи.

Також працівники підрозділів стратегічних розслідувань, включені до складу слідчо-оперативної групи, можуть самостійно надати слідчому обґрунтовані пропозиції щодо необхідності проведення конкретних негласних слідчих (розшукових) дій.

Результати проведеної роботи слідчо-оперативної групи з виявлення осіб, які вчинили злочини у складі організованих злочинних угруповань, розглядаються на оперативних нарадах при керівникові територіального органу, підрозділу поліції за участю керівників органу досудового розслідування та керівників підрозділів стратегічних розслідувань щомісяця, а стан досудового розслідування кримінальних правопорушень, які викликали значний суспільний резонанс, - щотижня.

Зауважимо, що слідчим Національної поліції України підслідні переважна більшість злочинів, які вчиняються організованими злочинними угрупованнями, такі, як розкрадання бюджетних коштів, вбивства на замовлення, злочини у сфері обігу наркотичних засобів, корисливо-насильницькі злочини, шахрайства, розкрадання у бюджетній сфері тощо.

Під час розслідування цих злочинів не допускається надання слідчим підрозділу стратегічних розслідувань (працівникам цього підрозділу – членам слідчо-оперативної групи) неконкретизованих доручень та доручень без встановленого строку їх виконання. У свою чергу, працівники підрозділів стратегічних розслідувань не мають права здійснювати процесуальні дії в кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися із клопотанням до слідчого судді чи прокурора.

Доручення слідчого є обов'язковими для виконання підрозділом стратегічних розслідувань. Такі доручення реєструються в канцелярії цього підрозділу та передаються в порядку, передбаченому нормативним актом про організацію діловодства.

У дорученнях зазначаються найменування кримінального провадження, його реєстраційний номер та дата початку досудового розслідування; правова кваліфікація кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) КК України; короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення; конкретний перелік негласних слідчих (розшукових) дій, які потрібно виконати; інші відомості, необхідні для виконання цих дій.

Виконання доручень здійснюється у зазначені в них строки. У разі неможливості своєчасного виконання доручення продовження строку його виконання письмово погоджується зі слідчим, який його надав.

Матеріали про виконання доручень слідчих надсилаються до органу досудового розслідування разом із супровідним листом залежно від рівня органу досудового розслідування за підписом керівника підрозділу стратегічних розслідувань. Указані матеріали також реєструються в канцелярії підрозділу.

Контроль за виконанням доручень слідчих працівниками підрозділів стратегічних розслідувань покладається на керівника цього підрозділу, який зобов'язаний:

1) визначати конкретних осіб із числа працівників підрозділу стратегічних розслідувань, на яких покладаються обов'язки з виконання доручень слідчих (за винятком доручень, які надаються працівникам підрозділу стратегічних розслідувань, включеним до складу слідчо-оперативної групи);

2) визначати шляхом видання наказу конкретних осіб із числа працівників підрозділу стратегічних розслідувань, на яких покладаються обов'язки щодо ведення обліку доручень слідчих для їх своєчасного виконання;

3) щотижня під час оперативних нарад керівництва територіального органу та підрозділу стратегічних розслідувань інформувати про стан виконання доручень слідчих⁸¹.

---

⁸¹ Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.

Керівник органу досудового розслідування розглядає матеріали виконаного доручення слідчого, які надійшли від підрозділу стратегічних розслідувань. У разі його неналежного виконання повертає матеріали відповідно до вимог діловодства керівникові підрозділу стратегічних розслідувань для усунення недоліків в установленому порядку.

Вищенаведене дає підстави стверджувати, що організаційними підставами взаємодії є фактичні дані про обсяг, види і зміст дій і оперативно-розшукових заходів, які передбачається провести у провадженні, а також стан нормативних актів відомчого та міжвідомчого характеру щодо порядку організації та форм здійснення такої взаємодії.

А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко виділяють такі організаційні форми взаємодії слідчого, прокурора та працівників оперативних підрозділів при розслідуванні кримінальних правопорушень осіб, які мають підвищений злочинний вплив:

- 1) організація спільних виїздів слідчого і працівників поліції на місці події і спільна участь в проведенні слідчих дій;
- 2) взаємне інформування;
- 3) спільне обговорення у провадженні отриманих даних і їх сумісне планування;
- 4) спільні виїзди слідчого та працівників поліції в інші райони (міста) для виконання окремих слідчих дій⁸².

Специфіка організаційної форми взаємодії полягає в тому, що слідчо-оперативна група характеризується постійним (незмінним) складом її учасників, очолюється старшим групи з числа найдосвідченіших слідчих або старших слідчих з особливо важливих справ, який приступає до розкриття у взаємодії всіх справ про правопорушення і веде його до встановлення особи підозрюваного і отримання достатньої кількості доказів, які викривають організаторів та членів організованої злочинної групи чи злочинної організації. У процесі виконання

---

⁸² Розкриття та розслідування правопорушень, що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив, і «ворами в законі»: монографія / А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. С. Саїнчина. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 168.

завдання щодо створення слідчо-оперативної групи уточнюються питання про необхідну кількість працівників для забезпечення проведення слідчих і оперативно-розшукових дій⁸³.

При цьому, хоча всі дії членів слідчо-оперативної групи підпорядковані заздалегідь узгодженим планом (планова взаємодія), але в силу обставин, що складаються, допустимі і незаплановані слідчі (розшукові) дії та оперативно-розшукові заходи. Зокрема, для залучення оперативних співробітників до безпосереднього виконання невідкладних слідчих (розшукових) дій, затримання підозрюваного на місці злочину, обшук. Це так звана комбінована взаємодія, до якої також відносять і заходи оперативних співробітників з метою забезпечити проведення тих чи інших слідчих (розшукових) дій, необхідність яких заздалегідь не планувалася⁸⁴.

Крім того, науковці від діяльності слідчо-оперативної групи відрізняють так званий бригадний метод розслідування, коли працює бригада слідчих, створювана рішенням прокурора або начальника слідчого підрозділу Головного управління Національної поліції, Управління стратегічних розслідувань, Державного бюро розслідувань та Служби безпеки України. Така бригада складається зі слідчих одного або різних підрозділів. До неї можуть бути додані і оперативні співробітники, але до складу бригади вони не входять і взаємодія з ними найчастіше носить разовий характер.

Проводячи аналіз діяльності слідчо-оперативної групи чи бригад слідчих можна стверджувати, що найбільш ефективною є діяльність у складі спеціалізованої слідчо-оперативної групи.

По-перше, члени зазначеної групи володіють методикою розслідування злочинів за участю осіб, які мають підвищений злочинний вплив та «ворів в законі».

По-друге, у таких групах вже відпрацьовані питання взаємодії.

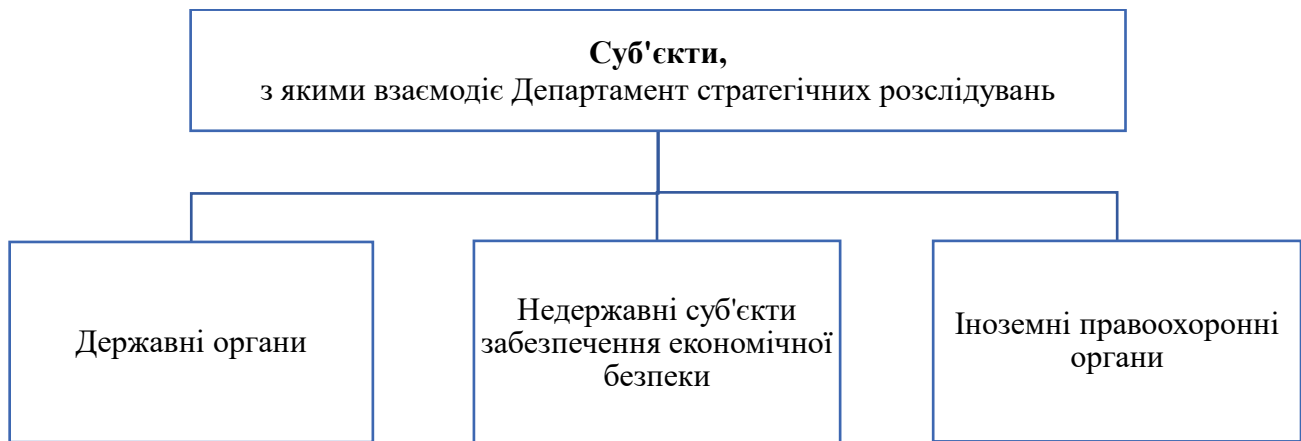
---

⁸³ Розкриття та розслідування правопорушень, що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив, і «ворами в законі»: монографія / А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. С. Саїнчина. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 169.

⁸⁴ Там же. С. 169.

По-третє, дані групи характеризуються вже усталеними взаємними відносинами між її членами, що позитивно впливає на результативність їх роботи⁸⁵.

Слід зауважити, що з розвитком громадянського суспільства в Україні все більшої актуальності в сфері забезпечення економічної безпеки країни набуває взаємодія органів Національної поліції як з іншими державними органами, так і з приватними охоронними структурами, службами економічної безпеки підприємств різних видів власності, громадськими організаціями.

Не менш значущою є взаємодія Департаменту стратегічних розслідувань з державними та недержавними органами контролю та нагляду за економічною діяльністю, яка здійснюється у формі обміну інформацією про суб'єктів економічної діяльності, про правопорушення та злочини, що вчиняються ними, та участі у проведенні спільних перевірок і ревізій за матеріалами та кримінальними провадженнями про правопорушення у сфері економіки.

Організація і тактика виявлення та розкриття привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем відбувається у різних типових ситуаціях:

1) кримінальне провадження розпочате за результатами документальної ревізії, інвентаризації, перевірок, що проводяться органами уповноваженими контрольними органами;

---

⁸⁵ Розкриття та розслідування правопорушень, що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив, і «ворами в законі»: монографія / А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. С. Саїнчина. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 170.

2) кримінальне провадження розпочате за результатами оперативно-розшукової діяльності та виявлення і документування ознак розкрадання безпосередньо співробітниками підрозділів кримінальної поліції;

3) кримінальне провадження розпочате у разі затримання на місці злочину працівниками підрозділів кримінальної поліції у взаємодії з іншими підрозділами поліції, осіб за порушення ними певних правил, що викликає підозру в причетності до злочинних дій⁸⁶.

Виділяється також ситуація, коли інформація вноситься в ЄРДР і розпочинається кримінальне провадження за результатами перевірки заяв, повідомлень громадян, службових осіб, у медіа просторі (засобах масової інформації).

Загальним для зазначених ситуацій є необхідність:

1) встановлення номенклатури і місця знаходження документів (ручного і машинного обліку), в яких могли відобразитися ознаки злочину, і забезпечення їх цілості. Тут слід звернути увагу на необхідність дослідження не тільки документів первинного (оперативного) обліку і бухгалтерської документації, а й планових, технологічних, виробничо-управлінських, статистичних, податкових та інших документів, бланків, етикеток тощо. Велике значення має аналіз змісту неофіційних документів (записок, нотаток, чорнових записів, розрахунків тощо);

2) встановлення місця знаходження сировини, напівфабрикатів, матеріалів, готової продукції, товарів і забезпечення їх цілості;

3) виявлення вимірювальних приладів, що використовуються – вагів, дозаторів, лекал, трафаретів, штампів, касових апаратів, їх перевірка, фіксація показань, опечатування (при необхідності – з урахуванням інтересів виробництва);

4) перекриття доступу до електронно-обчислювальних засобів;

---

⁸⁶ Організація виявлення і розслідування фінансових та економічних злочинів : зб. Метод. рекомендацій ; кол. авт.: Санакоєв Д. Б., Мороз В. П., Єфімов В. В. та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 460 с.

5) встановлення місця знаходження майна і грошових коштів, що належать розкрадачам, з метою забезпечення відшкодування матеріальних збитків, завданих злочином⁸⁷.

Плануючі першочергові заходи, з урахуванням наявності підстав для здійснення оперативно-розшукової діяльності визначається доцільність заведення оперативно-розшукової справи. У межах заведеної оперативно-розшукової справи необхідно забезпечити вирішення завдань, спрямованих на пошук і збереження необхідних документів, предметів, що можуть мати значення в подальшому як речові докази, завданих розкраданням збитків та інше. Результати першочергових заходів створюють основу для деталізації плану подальших спільних зі слідчим слідчих (розшукових) дій, у тому числі і негласних, спрямованих на виявлення і розкриття всіх епізодів розкрадання, співучасників злочину тощо.

Під час протидії привласненню, розтраті майна або заволодінню ним шляхом зловживання службовим становищем органи (підрозділи) поліції постійно зіштовхуються з різними проблемами, а саме:

- це службове становище осіб, які вчиняють такі злочини;
- різноманіття сфер (паливно-енергетичний комплекс, у сфері державного управління майном; у сфері проектування, будівництва, транспорту та експлуатації інфраструктурних проектів; у сфері оборонно-промислового комплексу тощо), у яких може вчинятися злочини, передбачені ст. 191 КК України;
- правильна кваліфікація даного суспільно небезпечного діяння із встановленням предмету та об'єкту злочину;
- необізнаність працівників органу (підрозділу) поліції;
- протидія розслідуванню;
- легалізації незаконних доходів отриманих в наслідок таких злочинних дій тощо.

---

⁸⁷ Організація виявлення і розслідування фінансових та економічних злочинів : зб. Метод. рекомендацій ; кол. авт.: Санакоєв Д. Б., Мороз В. П., Єфімов В. В. та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 460 с.

Основною специфікою безпосереднього об'єкту злочину, передбаченого ст. 191 КК, на відміну від інших злочинів проти власності, є те, що суспільні відносини, на які він посягає, руйнуються зсередини, одним із учасників таких відносин, а саме особою, якій ввірено майно або воно перебуває у її віданні. Додатковим безпосереднім об'єктом, у разі вчинення злочинних діянь членами організованих злочинних груп чи злочинних організацій, будуть суспільні відносини, що забезпечують громадську безпеку у частині захищеності держави, суспільства та окремих осіб від протиправних посягань на власність, як одного з життєво важливих та невід'ємних прав, що їм належить, вчинених злочинними угрупованнями, учасниками котрих є особи, яким ввірено чуже майно або воно перебуває у їх віданні.

Колектив авторів, а саме: Д. Б. Санакоєв, В. П. Мороз, В. В. Єфімов, Е. О. Сидорова, О. В. Неклеса, Д. С. Юр'єв пропонують алгоритм дій при виявленні та документуванні злочинів із привласнення, розтрати майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем.

Алгоритм включає низку складових елементів:

1. Спосіб отримання інформації про можливо вчинене кримінальне правопорушення:

- заяви, повідомлення громадян;
- заяви і повідомлення, отримані від органів державної влади та місцевого самоврядування;
- безпосередньо виявлені працівником оперативних підрозділів стратегічних розслідувань.

2. Дії працівників оперативних підрозділів стратегічних розслідувань щодо захисту бюджетних коштів від злочинних посягань організованої злочинної групи чи злочинної організації:

- на офіційному сайті відповідної ради (обласна, районна, міська, селищна) отримати рішення про бюджет на фінансовий рік та здійснити аналіз розподілу видатків розпорядниками коштів за відповідними бюджетними програмами;

– здійснити аналіз відповідної ради з метою отримання загальної інформації щодо її структурних підрозділів (положення про підрозділ, П.І.Б. директора та його заступника, юридична адреса відповідного підрозділу, кількість посадових/службових осіб та їх обов'язки) та ознайомитись із їх планом річних закупівель (Річний план та зміни до нього безоплатно оприлюднюються замовником в електронній системі закупівель протягом п'яти робочих днів з дня затвердження річного плану та змін до нього)⁸⁸.

З метою захисту коштів від злочинних посягань організованих злочинних груп чи злочинних організацій, при виявленні ознак вчиненого злочину, співробітнику підрозділу стратегічних розслідувань необхідно скласти рапорт на ім'я керівника органу/підрозділу, у якому зазначити обставини вчинення злочину із посиланням на джерела, що підтверджують таке суспільно небезпечне діяння. Керуючись положеннями п. 3 розділу 1, п. 11 розділу II (п. 13 розділу II) Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затвердженому наказом МВС України від 08.02.2019 № 100⁸⁹, зареєструвати в ІТС ІПП (журналі Єдиного обліку) зазначений рапорт.

Ці матеріали не пізніше 24 годин з моменту реєстрації необхідно направити до органу досудового розслідування для внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань в порядку ст. 214 КПК України.

Матеріали, що передаються до органу досудового розслідування повинні містити:

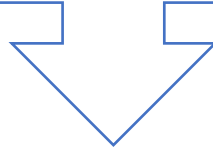
- рапорт про виявлений злочин;
- документи, які підтверджують наявність обставин злочину;
- супровідний лист, за яким уповноважений працівник кримінальної поліції направляє зібрані матеріали до органу досудового розслідування.

---

⁸⁸ Організація виявлення і розслідування фінансових та економічних злочинів : зб. метод. рекомендацій ; кол. авт.: Санакоєв Д. Б., Мороз В. П., Єфімов В. В. та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 460 с.

⁸⁹ Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події. Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. Вебполтал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>.

*Задля отримання електронних доказів через електронні (офіційні) сайти (ресурси) працівнику кримінальної поліції, зокрема підрозділів стратегічних розслідувань під час взаємодії зі слідчим органом досудового розслідування, доцільно **врахувати такий типовий алгоритм дій:***

Етап	Дії та процедури
<p align="center">Ініціація збору електронних доказів</p>	<p>Аналіз потреби у зборі доказів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінка контенту (тексти, зображення, відео); - оцінка доступності та допустимості даних; - перевірка належності та достовірності даних. <p>Підготовка доручення:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відомості про кримінальне провадження; - перелік дій та платформ для збору інформації; - тип даних для збору (листування, файли, IP-адреси).
<p align="center">Отримання дозволу на доступ до інформації</p>	<p>Підготовка клопотання до слідчого судді:</p> <ul style="list-style-type: none"> - опис провадження та необхідності доступу; - перелік даних для збору; - інформація про суб'єкта зберігання даних (провайдери, хостинг-компанії). <p>Розгляд клопотання судом:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінка доцільності та законності; - видача ухвали про доступ до даних (термін та обмеження).
<p align="center">Реалізація збору доказів</p>	<p>Взаємодія з адміністратором сайту:</p> <ul style="list-style-type: none"> - запит до адміністратора про надання даних: історія активності, метадані, файли. <p>Фіксація доказів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - протокол огляду, перевірка автентичності, залучення експертів. <p>Забезпечення конфіденційності:</p> <ul style="list-style-type: none"> - використання криптографії, цифрових підписів для захисту даних; - створення копій електронних доказів.
<p align="center">Оцінка та аналіз доказів</p>	<p>Аналіз отриманих даних:</p> <ul style="list-style-type: none"> - оцінка змісту, пошук підробок, виявлення маніпуляцій. <p>Залучення експертів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - допомога у відновленні даних, підтвердження автентичності. <p>Документація та звітність:</p> <ul style="list-style-type: none"> - складання звіту про процес збору, аналізу та оцінки доказів, посилення на правові акти та протоколи.

Етап	Дії та процедури
<p>Використання доказів у суді</p>	<p>Представлення доказів у суді: - надання копій електронних доказів, протокол про фіксацію та аналіз.</p> <p>Оцінка судом: - перевірка законності збору та доступу до доказів, автентичності даних.</p> <p>Підсумкове рішення: - визначення допустимості доказів для винесення вироку або їх відхилення.</p>
<p>Правове регулювання та ризики</p>	<p>Забезпечення прав: - захист персональних даних, права на недоторканність приватного життя.</p> <p>Ризики: - модифікація або втрата даних. - вдосконалення технічних засобів для фіксації та захисту доказів.</p>

Наведене вище дозволяє нам погодитися з сучасною правозастосовною практикою, де оперативно-слідча модель виробила декілька видів слідчо-оперативних груп, що розрізняються між собою за наступними критеріями:

а) за завданнями (для проведення огляду місця події, розкриття правопорушення по гарячих слідах, розслідування злочинів, у тому числі і проваджень минулих років);

б) за складом (слідчі і оперативні працівники поліції, слідчі, прокурори та інші працівники поліції);

в) за періодом діяльності (для роботи по одному кримінальному провадженню (тимчасові) і постійно діючі).

При цьому кожен з цих видів слідчо-оперативних груп має свою власну специфіку в їх організації. Разом з тим, всі такі групи, створені для розслідування кримінального провадження, незалежно від етапу та періоду їх діяльності, мають багато спільного як за складом, так і порядку їх організації⁹⁰.

⁹⁰ Організація виявлення і розслідування фінансових та економічних злочинів : зб. Метод. рекомендацій ; кол. авт.: Санакоєв Д. Б., Мороз В. П., Єфімов В. В. та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 171.

Відповідно взаємодія підрозділів стратегічних розслідувань з органами досудового розслідування має основну мету – це ефективна своєчасна протидія організованій злочинній діяльності через використання комплексу заходів оперативно-розшукової діяльності та слідчих (розшукових) дій, зокрема і негласних. Дана спільна діяльність органів / підрозділів Національної поліції України має і своє нормативно-правове забезпечення⁹¹.

---

⁹¹ Нормативно-правове забезпечення діяльності підрозділів стратегічних розслідувань: метод. рекомендації / Уклад. : Санакоєв Д. Б., Неклеса О. В., Єфімов В. В., Юр'єв Д. С. Дніпро : ДДУВС, 2021. 84 с.

2.3. Використання міжнародного досвіду в системі підвищення ефективності взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Аналіз міжнародного досвіду для системи підвищення ефективності взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами демонструє широкий спектр підходів до організації такої співпраці, що відрізняються методами, рівнем інтеграції та правовим забезпеченням.

Вважаємо, що досвід провідних країн Європейського Союзу та Сполучених Штатів Америки є особливо цінним, оскільки в цих державах взаємодія має системний характер і підкріплена відповідною нормативно-правовою базою. Саме цей чинник забезпечує ефективність їхньої правоохоронної системи, особливо під час розслідування складних злочинів, часто з різними об'єктами злочинного посягання, що вимагають взаємодії і скоординованої роботи різних правоохоронних органів.

Так, у країнах Європейського Союзу останніми роками спостерігається тенденція до створення спеціалізованих підрозділів, орієнтованих на розслідування економічних злочинів і корупції, кіберзлочинності та тероризму, а також для забезпечення національної безпеки.

Показовим є досвід Німеччини, де налагоджена система тісної взаємодії між кримінальною поліцією (Kriminalpolizei) та прокуратурою, у межах якої слідчі та оперативні працівники взаємодіють у складі єдиних слідчо-оперативних груп. Це дає змогу швидко реагувати на сучасні виклики і загрози суспільству з боку злочинного середовища та значно скорочує час, необхідний для збору й аналізу інформації⁹². Німецька модель вирізняється чіткою регламентацією повноважень кожного учасника процесу взаємодії та надійною

---

⁹² Борисенко М. В. Взаємодія слідчого з оперативними та іншими підрозділами органів Національної поліції під час досудового розслідування : дис. ... к.ю.н. / М. В. Борисенка. Київ, 2021. С. 178.

системою обміну інформацією через захищені електронні канали, що мінімізує ризики витоку оперативних даних.

Французький підхід демонструє ефективність моделі централізованого контролю, де судова поліція (Police Judiciaire) безпосередньо підпорядковується слідчим суддям і прокурорам⁹³. Особливість французької моделі полягає в чіткій ієрархії та розподілі завдань, завдяки чому зменшуються бюрократичні перепони і прискорюється ухвалення ключових рішень.

Італійська практика заслуговує на увагу завдяки наявності фінансової гвардії (Guardia di Finanza) – спеціалізованої служби, яка забезпечує розслідування економічних і фінансових злочинів. Така модель дає змогу накопичувати значний досвід і знання у сфері економічних розслідувань, що своєю чергою уможливорює розроблення новітніх методик протидії фінансовій злочинності⁹⁴. Накопичений досвід і вузька спеціалізація створюють передумови для ефективнішої співпраці з іншими правоохоронними органами.

У Сполучених Штатах Америки цікавою є практика створення міжвідомчих цільових груп (Task Forces), що об'єднують представників різних правоохоронних і розвідувальних служб. Такі групи створюються для розслідування складних злочинів, що потребують об'єднання ресурсів і знань різних відомств. Особливістю американської системи є гнучкість формування груп залежно від потреб конкретного кримінального провадження, що дає змогу максимально ефективно розподіляти ресурси та адаптуватися до будь-яких умов⁹⁵ розслідування.

Крім цього, американська модель активно використовує сучасні технології та розвинені бази даних для опрацювання великих обсягів інформації. Наприклад, у межах співпраці між Федеральним бюро розслідувань, поліцією і митними службами широко застосовується автоматизована система аналізу даних, яка суттєво спрощує розслідування і дає змогу заздалегідь виявляти

---

⁹³ Карпов Н. С. Міжнародний досвід організації досудового розслідування. *Науковий вісник НАВС*. 2013. № 2 С. 78.

⁹⁴ Miller J.M., Schrader H. *Policing in Modern Society*. New York: Academic Press, 2015. P. 125.

⁹⁵ Там же. P. 123.

злочинні зв'язки. Важливою особливістю також є налагоджена система міжвідомчої координації, де взаємодія базується на чітко прописаних протоколах, що мінімізує конфлікти інтересів і забезпечує прозорість процесу. Постійний обмін досвідом і проведення навчань для підвищення кваліфікації персоналу сприяють удосконаленню методів розслідувань та зміцненню довіри між ними⁹⁶.

Тобто, адаптація подібних міжнародних практик в Україні могла б стати ключем до вдосконалення національної системи правопорядку, особливо в контексті антикорупційних ініціатив та розслідування злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями. Орієнтація на успішні приклади інтеграції слідчих і оперативних підрозділів, як це реалізовано у Сполучених Штатах Америки, Німеччині, Франції та Італії, може суттєво підвищити ефективність розслідувань, забезпечити захищеність даних і мінімізувати бюрократичні перешкоди.

Між тим, при впровадженні міжнародного досвіду в роботу українських правоохоронних органів виникає низка важливих викликів, що потребують ретельного аналізу та врахування особливостей української правової системи. Без належної адаптації іноземні практики можуть стати джерелом конфліктів і непорозумінь, що ускладнить процес реформування та знизить його ефективність.

Наприклад, основним викликом є різні підходи до організації досудового розслідування, зокрема суттєві відмінності у правових системах України та інших країн. В Україні діє кодифіковане право, тоді як у багатьох країнах, активно використовується прецедентне право, що вимагає іншого підходу до процесуальної діяльності. Це може ускладнити адаптацію норм і методів, адже особливості правових систем визначають повноваження органів, межі втручання в досудове розслідування, а також способи збирання доказів.

---

⁹⁶ Погорєцький М. А. Взаємодія оперативних підрозділів і органів досудового розслідування: проблеми та шляхи їх вирішення. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. 2013. № 2 (8). С. 58.

Відмінності в повноваженнях правоохоронних органів також зумовлюють складності в адаптації іноземних практик. Вони виникають через те, що у багатьох країнах Європейського Союзу досудове розслідування може здійснюватися під контролем суддів або прокурорів, що створює вищий рівень процесуальної автономії.

Крім того, специфіка доказового права значно відрізняється з огляду на особливості визначення допустимості доказів і процесу збору інформації, адже в нашій країні діють правові вимоги щодо обов'язкового дотримання формальних вимог передбачених КПК України.

Ще однією перешкодою є недостатнє матеріально-технічне забезпечення українських правоохоронних органів. Застаріла технічна база і недостатнє фінансування ускладнюють доступ до сучасних технологій, таких як цифрові системи збору й аналізу даних. Це стає серйозною перепоною, оскільки в багатьох країнах Європейського союзу та в Сполучених Штатах Америки широко використовуються аналітичні платформи й автоматизовані системи опрацювання інформації.

Вважаємо, що обмежений доступ до сучасних технологій негативно впливає на здатність до ефективного збору, зберігання й обміну даними в реальному часі, що є важливою складовою боротьби з організованою злочинністю. Наявність таких інструментів, як захищені електронні бази даних і платформи для обміну інформацією, підвищує ефективність роботи правоохоронців, але їх впровадження потребує значних фінансових ресурсів.

Водночас постає необхідність додаткової підготовки персоналу для підвищення ефективності співпраці в правоохоронних органах. Тут необхідно враховувати й мовний бар'єр, який може стати перешкодою при взаємодії з іноземними колегами, що ускладнює обмін інформацією.

До того ж, працівники правоохоронних органів часто стикаються з необхідністю адаптації до нових методів роботи, що може спричинити стрес і небажання приймати зміни.

Не менш важливим аспектом є необхідність адаптації зарубіжних практик до місцевих умов. Оскільки законодавство України суттєво відрізняється від законодавства багатьох країн Європейського союзу та Сполучених Штатів Америки, доцільно, щоб впроваджені практики узгоджувалися з наявними процедурами. Недостатня адаптованість може призвести до неузгодженості дій між підрозділами, що ускладнить процес їх взаємодії і знизить його ефективність.

На думку А. М. Кислого, О. С. Саїнчина, М. Л. Грібова, О. І. Козаченка новою специфічною формою взаємодії слідчого, прокурора і оперативно-розшукових органів представляють постійно діючі слідчо-оперативні групи при розслідуванні правопорушень за участю осіб, які мають підвищений злочинний вплив, що у своїй діяльності керуються спеціальними розпорядженнями або наказами прокурорів і керівників Міністерства внутрішніх справ, Служби безпеки України, прикордонних військ та використовують можливості Національного центрального бюро (далі – НЦБ) Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів⁹⁷.

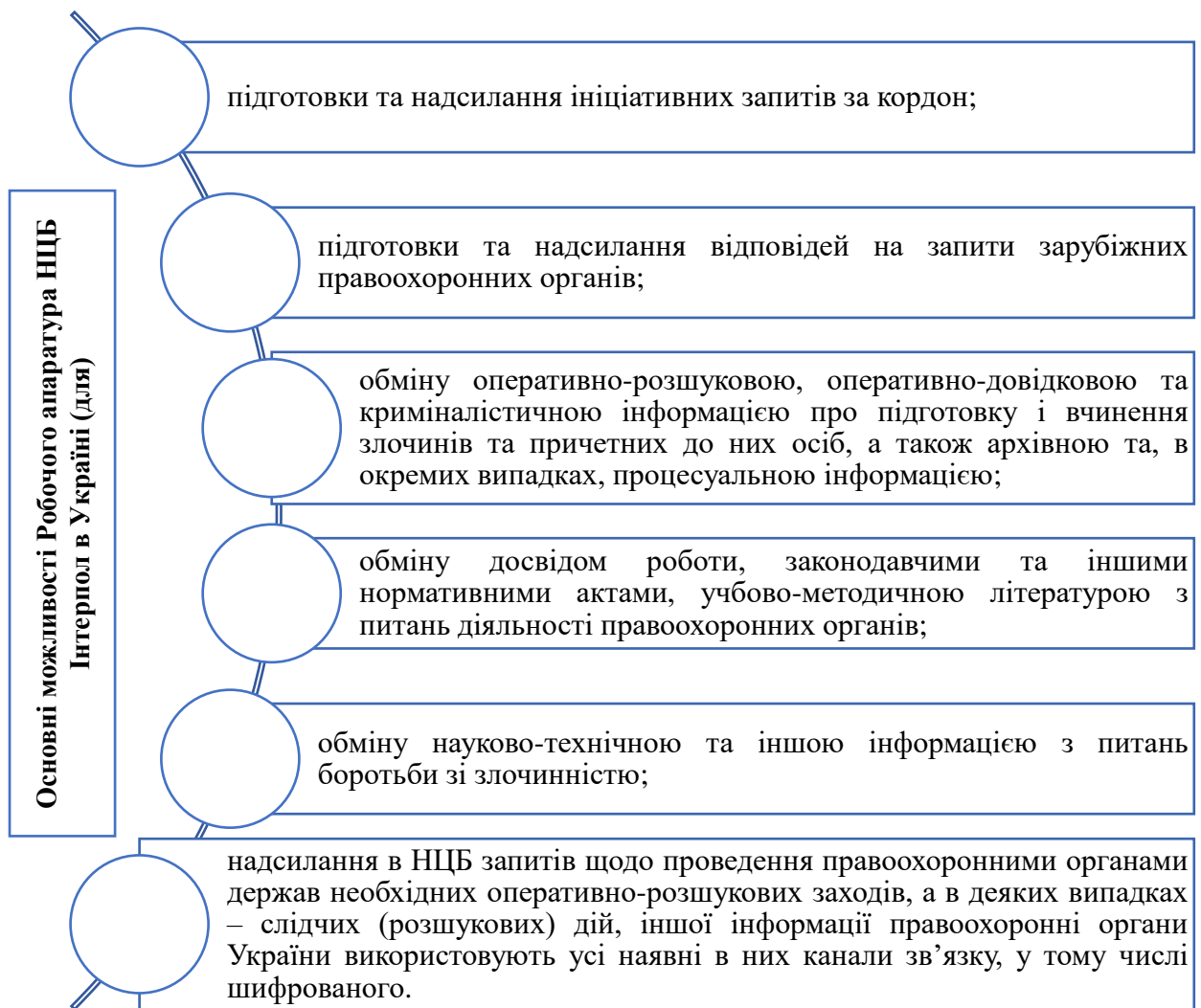
Робочий апарат НЦБ Інтерполу в Україні⁹⁸ забезпечує співробітництво правоохоронних органів України та зарубіжних країн як у цілому, так і в окремих напрямках боротьби зі злочинністю і ***надає можливості для***⁹⁹:

---

⁹⁷ Розкриття та розслідування правопорушень, що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив, і «ворами в законі»: монографія / А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. С. Саїнчина. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 168.

⁹⁸ Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол. Наказ МВС, ОГП, НАБУ, СБУ, ДБР, МФУ, МЮІ від 17.08.2020 № 613/380/93/228/414/510/2801/5. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text>.

⁹⁹ Розкриття та розслідування правопорушень, що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив, і «ворами в законі»: монографія / А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. С. Саїнчина. – Одеса: Видавництво «Юридика», 2023. С. 169.

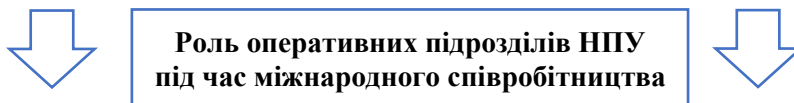

Слід зазначити, що ключовим інструментом у протидії організованій злочинності, корупції та транснаціональним кримінальним схемам є формування та діяльність спільних слідчих груп, що утворюються за участю правоохоронних органів, прокуратури та оперативних підрозділів, зокрема підрозділів стратегічних розслідувань, та забезпечують високий рівень міждержавної співпраці і координації зусиль. *Ефективність цих груп значною мірою залежить від активної взаємодії з міжнародними інституціями, таких як EUROJUST, EUROPOL, INTERPOL, а також від двосторонньої співпраці між державами.*

Діяльність спільних слідчих груп регулюється положеннями міжнародних договорів та актів – Конвенцією ООН проти транснаціональної організованої

злочинності¹⁰⁰, Конвенцією Ради Європи про взаємну допомогу в кримінальних справах (Другий додатковий протокол)¹⁰¹, рамковими угодами про співробітництво України з міжнародними організаціями.

На національному рівні створення та функціонування спільних слідчих груп забезпечується положеннями внутрішнього законодавства, зокрема розділом IX «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження» КПК України¹⁰². На етапі створення спільних слідчих груп прокуратура відіграє провідну роль у координації роботи учасників групи. Прокурор здійснює процесуальне керівництво, визначає загальний план розслідування, розподіляє завдання між слідчими, оперативними працівниками та експертами. Тут *особлива місце відводиться оперативним підрозділам Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України та інших органів, які спеціалізуються на боротьбі з організованою злочинністю та корупцією. Ці підрозділи забезпечують:*

- збір оперативної інформації;
- проведення спеціальних розвідувальних заходів;
- моніторинг фінансових потоків, пов'язаних із злочинною діяльністю;
- організацію та здійснення контролю за передачею доказів.

Взаємодія між прокуратурою та оперативними підрозділами стратегічних розслідувань відбувається за чітко регламентованими процедурами, спрямованими на ефективне використання ресурсів та уникнення дублювання функцій.

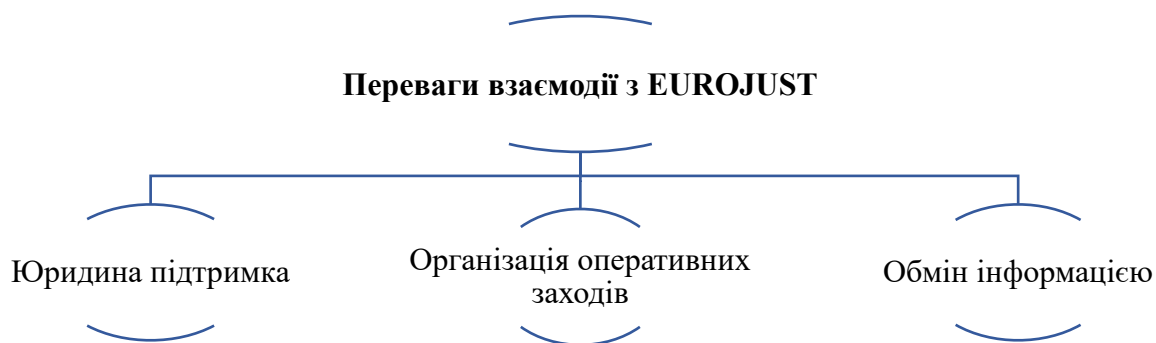
---

¹⁰⁰ Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї). Міжнародний документ від 15.11.2000. Вебпортал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text.

¹⁰¹ Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах. Міжнародний документ від 08.11.2001. Вебпортал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_518#Text.

¹⁰² Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012 № 4651-VI. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

На міжнародному рівні, у рамках співпраці з Європейським Союзом, діяльність спільних слідчих груп координується EUROJUST. З практичної точки зору, така форма має декілька переваг, з них:

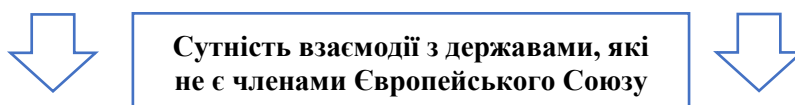
1) юридична підтримка, де EUROJUST забезпечує правову допомогу у формуванні таких груп, укладанні необхідних угод, а також у вирішенні питань юрисдикції;

2) організація оперативних заходів, де агентство сприяє організації спільних операцій, надаючи технічні засоби, консультації та логістичну підтримку;

3) обмін інформацією, де завдяки EUROJUST здійснюється безпечний і конфіденційний обмін доказами, аналітичними матеріалами та оперативною інформацією між країнами-учасниками.

Ключовим аспектом зазначеної форми є залучення працівників оперативних підрозділів стратегічних розслідувань, що можуть взаємодіяти з партнерами за кордоном, проводити контрольовані поставки, здійснювати оперативну підтримку арештів та конфіскацій, тощо.

У випадках співпраці з державами, які не є членами Європейського Союзу, взаємодія базується на двосторонніх угодах або принципі взаємності. При цьому значення мають універсальні норми міжнародного права, закріплені у багатосторонніх конвенціях. *Спільні операції часто охоплюють:*

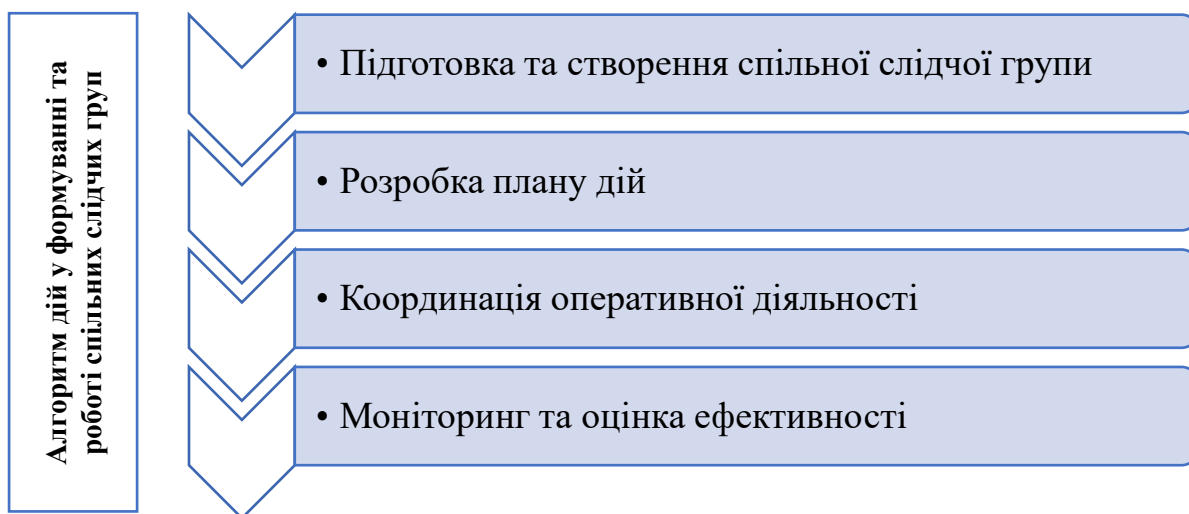

- передачу доказів та оперативної інформації;
- контроль за перетином кордонів підозрюваними особами;

- координацію арештів та екстрадиції.

Оперативні підрозділи стратегічних розслідувань сприяють виконанню оперативних завдань, таких як ідентифікація ключових осіб організованих злочинних груп чи злочинних організацій, виявлення їхніх фінансових активів за кордоном та організація заходів з документування та припинення протиправної діяльності.

У будь-якому випадку доцільно враховувати загальний **алгоритм дій у формуванні та роботі спільних слідчих груп**, що включають такі етапи:

1) підготовка та створення спільної слідчої груп – проведення консультацій між учасниками, підготовка нормативних документів та залучення міжнародних партнерів;

2) розробка плану дій – формування загальних та окремих завдань і розподіл ролей між учасниками спільної слідчої групи;

3) координація оперативної діяльності – призначення координаторів та організація обміну інформацією через захищені канали;

4) моніторинг та оцінка ефективності – контроль за виконанням поставлених завдань, аналіз результатів роботи та, за необхідності, внесення корективів у план дій.

Крім того, слід відзначити, що *основі аспекти взаємодії здійснюються в рамках Європейської мультидисциплінарної платформи протидії кримінальним загрозам – ЕМРАСТ (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats)*. Зокрема, ефективний обмін інформацією, що реалізується через надійні

та захищені канали зв'язку, такі як система SIENA (Secure Information Exchange Network Application). Важливою складовою цього процесу також є використання аналітичних матеріалів SOCTA (Serious and Organised Crime Threat Assessment), які визначають основні загрози у боротьбі з організованою злочинністю на рівні Європейського Союзу. SOCTA сприяє не тільки кращому розумінню актуальних проблем безпеки, але й дозволяє країнам адаптувати свої стратегії боротьби зі злочинністю відповідно до загальноєвропейських пріоритетів. Цей інструмент служить основою для визначення напрямів подальших дій та розподілу ресурсів між державами-членами Європейського Союзу.

Щодо національного рівня, то алгоритм дій працівників правоохоронних органів України на основі підходу, подібного до ЕМРАСТ, включає декілька ключових етапів.

Першим етапом є проведення детального аналізу кримінальних загроз, що включає збір та обробку даних про криміногенну ситуацію, зокрема у тих сферах, які становлять найбільшу небезпеку для суспільства – на сьогодні в Україні це неконтрольований обіг об'єктів озброєння внаслідок військових дій. Використання результатів національного аналогу звіту SOCTA дозволяє сформулювати пріоритети у боротьбі з організованою злочинністю та визначити основні напрямки для розслідувань. Під час цього етапу здійснюється оцінка наявних ресурсів та можливостей для боротьби з кримінальними загрозами.

Наступним етапом є встановлення ефективної координації між різними правоохоронними органами та іншими державними структурами, такими як служби безпеки, митні органи, прикордонна служба та прокуратура. Ця модель дозволяє зменшити час реакції на нові загрози та сприяє ефективному використанню ресурсів.

Вважаємо доцільним визначити декілька загальних перспективних напрямів розвитку, спрямованих на посилення взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань.

Тут зауважимо, що як на міжнародному, так і на національному рівні виникають ті ж самі проблемні питання стосовно взаємодії, що визначені нами вище.

1) Створення єдиної інформаційно-аналітичної системи.

Запровадження сучасної інформаційно-аналітичної системи дасть змогу автоматизувати процес обміну інформацією між взаємодіючими підрозділами. Впровадження сучасних технологій аналізу даних уможливить збирання, зберігання й опрацювання інформації в режимі реального часу, а також визначення додаткових заходів в напрямі забезпечення захисту даних, що є критичним елементом під час взаємодії, адже сучасні кіберзагрози спричинять виникнення ризиків витоку інформації, що стосується персональних даних, та й інформації, яка має оперативне значення у досудовому розслідуванні.

Сучасний правоохоронний досвід вже свідчить про широке використання інформаційно-аналітичної системи «Інформаційний портал Національної поліції», що сприяє оперативному виявленню та припиненню злочинних схем. Так, безпосередньо, у справі щодо розкрадання бюджетних коштів при будівництві доріг у 2021 році, система дозволила автоматизувати процес аналізу даних та виявити зв'язки між підставними особами, що призвело до затримання злочинної групи з 12 осіб та запобігання розкраданню 28 мільйонів гривень¹⁰³.

Одним з перспективних напрямів станом на сьогодні так і залишається створення системи «Електронне досудове розслідування»¹⁰⁴, зокрема впровадження в роботу Національної поліції України інформаційно-телекомунікаційної системи досудового розслідування «іКейс»¹⁰⁵. Адже інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування «іКейс» є сучасним інструментом, що покликаний підвищити ефективність кримінального провадження шляхом автоматизації та оптимізації взаємодії між його

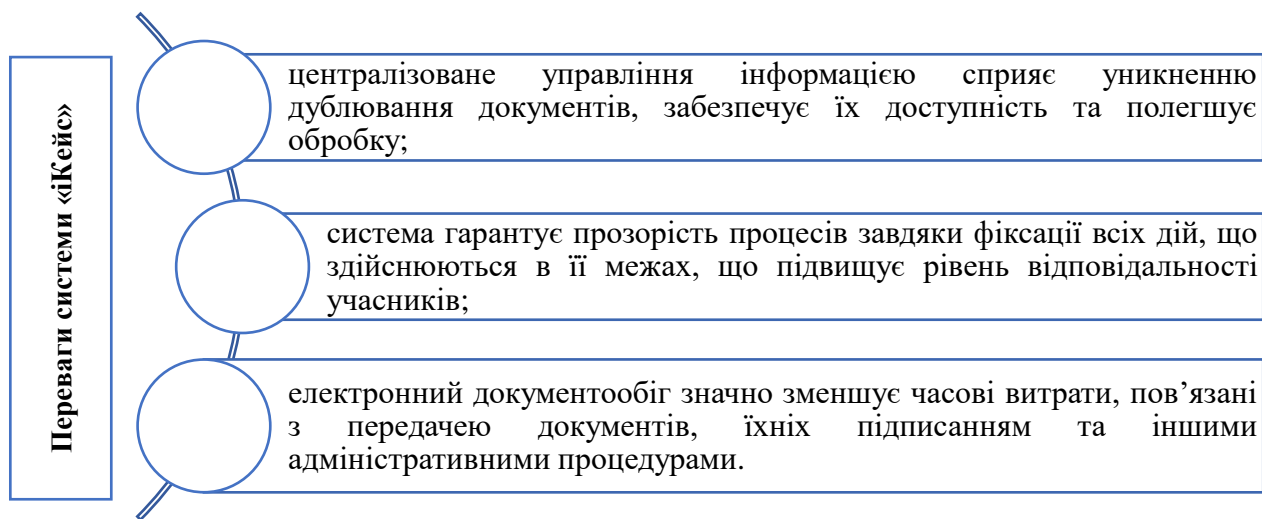
¹⁰³ Банах С. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності правоохоронних органів. *Право і безпека*. 2021. № 4. С. 60.

¹⁰⁴ Чигрина Г. Л. Перспективи запровадження міжнародного досвіду електронного кримінального провадження в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 2 (23). С. 75.

¹⁰⁵ Про інформаційно-телекомунікаційну системи досудового розслідування «іКейс». Наказ НАБУ, ОГП, Ради суддів України, Вищого Антикорупційного суду від 15.12.2021 № 175/390/57/72. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0390886-21#Text>.

учасниками. Вона функціонує відповідно до положень ст. 106-1 КПК України, яка регламентує її використання слідчими, дізнавачами, прокурорами, слідчими судьями, судами, а також, за згодою, захисниками. Інші учасники кримінального провадження можуть користуватися системою на умовах, визначених положенням про її функціонування.

Система «іКейс» має низку значних переваг, які підвищують ефективність досудового розслідування.

Додатковою перевагою є можливість дистанційного доступу до матеріалів провадження, що забезпечує зручність для віддаленого формату взаємодії.

Загалом система «іКейс» демонструє значний потенціал для вдосконалення кримінального процесу та майбутньої сингуляції дистанційної взаємодії між підрозділами Національної поліції через її здатність оптимізувати роботу правоохоронних органів, сприяти прозорості та оперативності розслідувань.

2) Розвиток системи професійної підготовки.

Система професійної підготовки взаємодіючих підрозділів потребує перегляду та посилення через організацію спільних навчань з міжнародними партнерами. Це дасть можливість українським фахівцям не лише оволодіти новими методиками, а й здобути практичний досвід взаємодії з іноземними колегами. Розроблення спеціалізованих навчальних програм сприяє оперативній

адаптації працівників до вимог, які висуває сучасна злочинність, та забезпечує швидке навчання і опанування новими технологіями.

Наприклад, співпраця з Європейським поліцейським коледжем (CEPOL) у сфері підготовки детективів дозволила успішно застосувати європейські методики, які використані при розкритті схеми ухилення від сплати податків. Завдяки отриманим навичкам взаємодії на основі міжнародного досвіду та аналізу фінансових потоків було викрито злочинну групу, що завдала збитків державі на суму понад 150 мільйонів гривень¹⁰⁶.

Тут доречним є подальше опанування працівниками підрозділів стратегічних розслідувань та впровадження у свою практичну діяльність OSINT-технологій. Зокрема, передбачити навички *використання засобів OSINT під час розкриття протиправної діяльності організованих злочинних груп та злочинних організацій, що мають охоплювати основні етапи, спрямовані на збір, аналіз та використання публічно доступної інформації*. Такими етапами є:

– *збір інформації*, де ідентифікуються ключові поняття, особи, компанії чи джерела, пов'язані з підозрілими діями або з конкретними злочинами, особливо в соціальних мережах, форумах, новинах, вебсайтах, відкритих державних базах даних та інших джерелах інформації;

¹⁰⁶ Черней В. В. Перспективи розвитку системи підготовки кадрів для підрозділів стратегічних розслідувань. *Наука і правоохоронна діяльність*. 2023. № 2. С. 31.

- *фільтрація та сортування*, де зібрана інформація розподіляється від релевантності та значущості з виділенням ключових даних, які можуть вказувати на протиправну діяльність;
- *аналіз інформації*, де ретельно досліджується зібрана інформація на предмет встановлення зв'язків між різними джерелами та особами, а також розглядаються можливі патерни та закономірності;
- *крос-перевірка і підтвердження*, де забезпечується точність та достовірність зібраної інформації – встановлюється її вірогідність;
- *створення аналітичних звітів*, де відображається значуща інформація про підозрілі дії або конкретні злочини, залучення сторін, можливі наслідки та рекомендації для подальших дій.

Як навчальний інструмент та практичний посібник для правоохоронців з використання відкритих цифрових даних для проведення розслідувань, може бути використаний практичний посібник Протокол Берклі¹⁰⁷. Документ містить стандарти знаходження, збирання, зберігання, перевірки та аналізу контенту із соцмереж та інших відкритих джерел; міжнародні стандарти для проведення онлайн-розслідування; керівництво про методи та процедури для збирання, аналізу та зберігання цифрової інформації з дотриманням професійних, правових та етичних принципів.

Також у посібнику викладено заходи, які слідчі можуть вжити в Інтернеті, щоб забезпечити фізичний та психосоціальний захист самих себе та інших людей, включаючи свідків, потерпілих, громадян, активістів та журналістів¹⁰⁸.

Потужним інструментом, який може бути використаний для розкриття протиправної діяльності членів організованих злочинних груп чи злочинних організацій через аналіз відкритих джерел інформації є OSINT Framework¹⁰⁹ (детальніше див. Додаток Є).

---

¹⁰⁷ Протокол Берклі з ведення розслідувань з використанням відкритих цифрових даних. Практичний посібник. Нью-Йорк і Женева, 2020. 119 с. URL: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2022/03/Berkeley-Protocol-Ukrainian.pdf>.

¹⁰⁸ Протокол Берклі щодо розслідування із використанням відкритих цифрових даних. Юрфем. UA. 2022. URL: <https://jurfem.com.ua/protokol-berkli-schodo-rozsliduvannia-iz-vykorystanniam-vidkrytykh-cyfrovych-danych/>.

¹⁰⁹ OSINT Framework. URL: <https://osintframework.com>.

3) Удосконалення нормативно-правової бази.

Для підвищення ефективності роботи взаємодіючих підрозділів важливим є вдосконалення нормативно-правової бази. Гармонізація українського законодавства та приведення його у відповідність до європейських стандартів дасть змогу забезпечити стабільність і чіткість правового регулювання, зменшити суперечності та розбіжності у трактуванні норм права. Детальні міжвідомчі інструкції та положення сприятимуть узгодженості дій підрозділів, а також створенню чіткої структури для організації їхньої взаємодії.

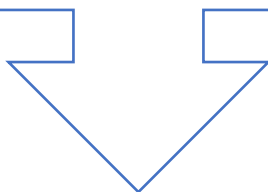
Крім того, імплементація змін до КПК України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» щодо розширення повноважень оперативних підрозділів сприятиме їх автономії, забезпеченню належної процедури документування та проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Також такі зміни можуть сприяти розширенню оперативного інструментарію, зокрема стати правовим поштовхом для розвитку напряму кримінальної розвідки як сучасного методу оперативно-розшукової діяльності та з огляду підвищення ефективності взаємодії під час розкриття злочинів, учинених членами організованої злочинної групи чи злочинної організації. Тобто, саме оперативні підрозділи стратегічних розслідувань як ключовий уповноважений суб'єкт здійснення кримінальної розвідки має забезпечувати у процесі взаємодії зі слідчим органом досудового розслідування та з іншими суб'єктами збір, обробку і передачу розвідувальної інформації з урахуванням вимог щодо захисту державної таємниці та конфіденційності. Така діяльність має ґрунтуватись на правових, організаційних, соціальних та технологічних засадах з урахуванням умов гібридної війни, агресії проти України, національної трансформації, внутрішніх та зовнішніх безпекових викликів.

Таким чином, підсумуємо, що інтеграція кращих міжнародних практик з урахуванням особливостей української системи може значно підвищити рівень ефективності взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань, сприяючи посиленню

їхньої спроможності протидіяти сучасним викликам у сфері безпеки та правопорядку.

Вважаємо, що на сьогодні для налагодження (встановлення) взаємодії працівником оперативного підрозділу стратегічних розслідувань за дорученням слідчого з іншими правоохоронними органами, установами чи організаціями, зокрема міжнародними, доцільним є врахувати такий типовий покроковий алгоритм дій:

Етап 1. Отримання доручення.

✦ **Ключова мета:** Чітке розуміння поставленого завдання.

Дія	Роз'яснення
Ознайомлення з текстом доручення	Уважно прочитати документ, звернути увагу на мету і строки виконання.
Аналіз суті завдання	Визначити: - які органи потрібні; - що від них очікується; - які правові підстави.
Вивчення матеріалів провадження	Ознайомитися з наявними фактами, документами, доказами для коректної комунікації

Результат: Чітке розуміння завдання, формулювання плану виконання.

Етап 2. Підготовка до взаємодії.

✦ **Ключова мета:** Визначення правових та організаційних засад для співпраці.

Дія	Роз'яснення
Перевірка повноважень	Переконатися, що працівник має правові підстави для виконання запланованих дій (заходів).
Аналіз нормативно-правової бази	Дослідити закони, інструкції, міжнародні договори для обґрунтування майбутніх дій (заходів).

Дія	Роз'яснення
Розробка плану дій	Сформувати чіткий алгоритм: - які органи контактуватимуть; - строки; - формат співпраці (листи, зустрічі).

Результат: План роботи з чіткими етапами, врахуванням ризиками та з альтернативними рішеннями.

Етап 3. Встановлення контакту.

✦ **Ключова мета:** Налагодження роботи зв'язків із національними або міжнародними органами.

Дія	Роз'яснення
Зв'язок із національними органами	Комунікація з ДБР, СБУ, прокуратурою, митницею, іншими підрозділами через офіційні канали.
Контакт із міжнародними партнерами	Через Інтерпол, Європол або інші міжнародні організації відповідно до встановлених процедур.
Розвиток робочих контактів	Встановити особисті контакти для оперативного вирішення питань.

Результат: Налагоджений прямий зв'язок із потрібними партнерами.

Етап 4. Формалізація звернення.

✦ **Ключова мета:** Офіційне оформлення запиту з урахуванням правових вимог.

Дія	Роз'яснення
Складання офіційного документа	Створити запит з точними деталями: - мета; - строки; - правові підстави; - очікувані результати.
Узгодження тексту	Перед передачею документ повинен бути затверджений керівництвом чи ініціатором.
Реєстрація запиту	Забезпечити офіційну реєстрацію для відстеження процесу виконання.

Результат: Запит (документ) підготовлений, узгоджений та офіційно переданий до адресата.

Етап 5. Реалізація взаємодії.

✦ **Ключова мета:** Забезпечення виконання завдання у співпраці з іншими органами.

Дія	Роз'яснення
Передача запиту	Організація передачі документа адресатові, у разі потреби – особисті зустрічі чи переговори.
Контроль виконання	Регулярна перевірка статусу виконання запиту, уточнення деталей у разі потреби.
Усунення перешкод	У разі затримок чи відмови оперативно повідомити керівництво та шукати альтернативні шляхи.

Результат: Виконане завдання або визначені наступні кроки для його завершення.

Етап 6. Підготовка результатів.

✦ **Ключова мета:** Систематизація отриманих даних та документування результатів.

Дія	Роз'яснення
Аналіз отриманих даних	Перевірити інформацію на відповідність меті запиту (документу).
Складання звіту	Оформити результати роботи: - деталі взаємодії; - отримані документи; - рекомендації для подальших дій.
Збереження матеріалів	Архівувати копії документів у відповідному підрозділі для можливого подальшого використання.

Результат: Узагальнений звіт (результати) і готовність до передачі інформації ініціатору (замовнику).

Етап 7. Звітування та наступні дії.

✦ **Ключова мета:** Передача результатів роботи ініціатору (замовнику) та оцінка ефективності.

Дія	Роз'яснення
Передача результатів	Формальний звіт і супровідні матеріали передаються органу досудового розслідування
Інформування керівництва	Надання доповіді керівництву ДСР про виконане завдання, проблеми або нові ідеї щодо взаємодії.

Дія	Роз'яснення
Розробка наступних кроків	Якщо завдання не завершене, визначаються нові етапи співпраці, забезпечується додатковий контроль та корекція плану.

Результат: Завершене завдання або підготовка до нових дій (корекція плану).

ВИСНОВКИ

Методичні рекомендації присвячені теоретико-правовому аналізу взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Прикладний характер методичних рекомендацій проявляється в тому, що вони визначають ряд процесуальних та організаційних аспектів цієї взаємодії:

- розкрити загальну характеристику взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань;

- окреслити структуру взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань;

- конкретизувати форми, тактичні прийоми та засоби взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань

- визначити організаційні та тактичні засади взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань, а також особливості сприйняття і використання міжнародного досвіду в системі підвищення їх ефективності.

В ході підготовки методичних рекомендацій використовувалися відкриті наукові, навчальні, законодавчі та нормативно-правові джерела. У результаті проведеного наукового дослідження, спрямованого на забезпечення потреб у взаємодії слідчих і оперативних підрозділів стратегічних розслідувань, були сформульовані наступні висновки:

1. Сформульовано поняття «взаємодія» в контексті діяльності слідчих і оперативних підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України, що слід розуміти як комплексну, багатовимірну систему взаємопов'язаних дій, які спрямовані на досягнення єдиної мети – максимально ефективного розкриття та розслідування кримінальних правопорушень. Взаємодія в цьому контексті не повинна обмежуватися лише координацією

зусиль або формальною узгодженістю дій. Її основою має бути створення синергетичного ефекту, який використовує використання унікальних оперативних методів, інноваційних засобів та експертних знань кожного учасника процесу, особливо фахівців зі стратегічних розслідувань.

Взаємодія має будуватися на засадах партнерства, довіри та взаємної підтримки, що дозволить максимально ефективно використати ресурси та компетенції кожного підрозділу в умовах сучасних викликів у сфері правоохоронної діяльності.

Взаємодію визначено формою діяльності, що має правову основу, регламентована законами України, Кримінальним процесуальним кодексом України, а також спеціалізованими інструкціями і нормативно-правовими актами, які регулюють діяльність підрозділів стратегічних розслідувань.

Ключовими принципами, які визначають загальний характер і структуру співпраці між органами досудового розслідування та підрозділами стратегічних розслідувань є: законність; незалежність і самостійність; конфіденційність і нерозголошення даних, отриманих в ході досудового розслідування.

2. До головних елементів структури взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань відносяться: суб'єкти взаємодії (учасники); об'єкти взаємодії (цілі або питання, на яких зосереджено взаємодію), форми взаємодії (способи її реалізації); теоретичний, правовий і ситуативний зміст взаємодії, а також завдання та тактичні особливості окремих її видів. До факультативних елементів цієї структури – предмет, метод, методика і методологія взаємодії.

З урахуванням логіки викладу цих структурних елементів, найдоцільнішим підходом у взаємодії має бути застосування принципу інформаційного взаємозбагачення. Це означає поступове накопичення інформації, якщо кожен наступний елемент буде формуватися на основі попереднього, збагачуючи його та продовжуючи логічний ланцюг усього процесу взаємодії. Такий підхід забезпечує розуміння того, як окремі елементи

взаємодії, пов'язані між собою та взаємозалежні, що дозволяє більш комплексно і системно підходити до організації розслідування.

Для ефективного виявлення й розслідування складних та великих за обсягом кримінальних проваджень, відкритих з приводу розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів, вчинених організованими злочинними угрупованнями, створюються спеціалізовані слідчо-оперативні групи. Слідчо-оперативна група є однією з форм процесуальної взаємодії слідчого в межах кримінального провадження.

Основними принципами утворення слідчо-оперативної групи є: своєчасність її створення; міжвідомчий характер формування; чіткий розподіл обов'язків і зон відповідальності; логічна організація діяльності.

Під час організації взаємодії між членами слідчо-оперативної групи слід врахувати такі аспекти, як: зацікавленість, підбір, самостійність, поєднання методів, конкретизація обов'язків, обмін інформацією, заохочення.

Крім того, у рамках слідчо-оперативної групи можуть бути створені спеціалізовані підгрупи, на які покладається виконання різних функцій.

3. Основними формами взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань є:

- 1) спільне проведення слідчих та оперативно-розшукових дій;
- 2) передача інформації про злочини та осіб, які їх вчинили;
- 3) координація розслідування;
- 4) аналіз причин і умов, що сприяють вчиненню злочинів.

До тактичних засобів взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань відносяться:

1) інформаційно-аналітичні засоби, елементи якої передбачають систему обміну оперативної інформації та її аналітичну обробку;

2) організаційно-тактичні засоби, які охоплюють планування спільних дій та формування слідчо-оперативної групи;

3) техніко-криміналістичні засоби, що передбачають технічне та програмне забезпечення;

- 4) засоби координації та конспірації;
- 5) документування та забезпечення безпеки.

4. Організаційні та тактичні засади взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань зумовлені низкою сучасних факторів, що відображають виклики у сфері правоохоронної діяльності на тлі змін у криміногенній ситуації, як на національному, так і на міжнародному рівнях.

У такому контексті визначено роль начальника слідчого управління Головного управління Національної поліції; посадових осіб підрозділів поліції, які відповідають за організацію взаємодії в боротьбі з організованою злочинністю відповідно до Закону України «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю»; низку завдань Департаменту стратегічних розслідувань.

Окреслено організаційні особливості проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань задля забезпечення документування та розкриття злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями.

Акцентовано увагу на тому, що оперативний супровід досудового розслідування забезпечується з моменту створення слідчо-оперативної групи і до ухвалення судом вироку або постановлення ухвали, які набрали законної сили, або у разі закриття кримінального провадження.

5. Аналіз міжнародного досвіду для системи підвищення ефективності взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами демонструє широкий спектр підходів до організації такої співпраці, що відрізняються методами, рівнем інтеграції та правовим забезпеченням.

Адаптація міжнародних практик в Україні може стати ключем до вдосконалення національної системи правопорядку, особливо в контексті антикорупційних ініціатив та розслідування злочинів, учинених організованими злочинними угрупованнями. Орієнтація на успішні приклади інтеграції слідчих

і оперативних підрозділів, як це реалізовано у Сполучених Штатах Америки, Німеччині, Франції та Італії, може суттєво підвищити ефективність розслідувань, забезпечити захищеність даних і мінімізувати бюрократичні перешкоди.

У зв'язку з цим визначено загальні перспективні напрями посилення взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань, як-то: створення єдиної інформаційно-аналітичної системи; розвиток системи професійної підготовки; удосконалення нормативно-правової бази.

ДОДАТКИ

Додаток А

ВИТЯГ

з Кримінального процесуального кодексу України

(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>)

....

Стаття 40. Слідчий органу досудового розслідування

1. Слідчий несе відповідальність за законність та своєчасність здійснення процесуальних дій.

2. Слідчий уповноважений:

1) починати досудове розслідування за наявності підстав, передбачених цим Кодексом;

2) проводити слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у випадках, встановлених цим Кодексом;

3) доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам;

{Пункт 4 частини другої статті 40 виключено на підставі Закону № 1697-VII від 14.10.2014}

5) звертатися за погодженням із прокурором до слідчого судді з клопотаннями про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій;

б) повідомляти за погодженням із прокурором особі про підозру;

7) за результатами розслідування складати обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру та подавати їх прокурору на затвердження;

8) приймати процесуальні рішення у випадках, передбачених цим Кодексом, у тому числі щодо закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених статтею 284 цього Кодексу;

9) здійснювати інші повноваження, передбачені цим Кодексом.

3. У випадках відмови прокурора у погодженні клопотання слідчого до слідчого судді про застосування заходів забезпечення кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) дій чи негласних слідчих (розшукових) дій слідчий має право звернутися до керівника органу досудового розслідування, який після вивчення клопотання за необхідності ініціює розгляд питань, порушених у ньому, перед прокурором вищого рівня, який протягом трьох днів погоджує відповідне клопотання або відмовляє у його погодженні.

4. Слідчий зобов'язаний виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються у письмовій формі. Невиконання слідчим законних вказівок та

доручень прокурора, наданих у порядку, передбаченому цим Кодексом, тягне за собою передбачену законом відповідальність.

5. Слідчий, здійснюючи свої повноваження відповідно до вимог цього Кодексу, є самостійним у своїй процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові особи, інші фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення слідчого.

Стаття 41. Оперативні підрозділи

1. Оперативні підрозділи органів Національної поліції, органів безпеки, Національного антикорупційного бюро України, органів Державного бюро розслідувань, органів Бюро економічної безпеки України, органів Державної прикордонної служби України, органів, установ виконання покарань та слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України здійснюють слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні за письмовим дорученням слідчого, дізнавача, прокурора, а підрозділ детективів, оперативно-технічний підрозділ та підрозділ внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України - за письмовим дорученням детектива або прокурора Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

2. Під час виконання доручень слідчого, дізнавача, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора.

3. Доручення слідчого, дізнавача, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом.

.....

ВИТЯГ З ПОЛОЖЕННЯ
про Департамент стратегічних розслідувань
Національної поліції України
(<http://surl.li/ghtqkr>)

I. Загальні положення

1. Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України (далі ДСР, Департамент) є міжрегіональним територіальним органом у складі кримінальної поліції Національної поліції України, який бере участь у реалізації державної політики з питань боротьби з організованою злочинністю та згідно із законодавством України здійснює оперативно-розшукову діяльність.

....

3. У своїй діяльності ДСР керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами та цим Положенням.

4. Діяльність ДСР ґрунтується на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, а також безперервності.

II. Завдання ДСР

1. Реалізація повноважень Національної поліції України в частині боротьби з організованою злочинністю, злочинністю в органах державної влади та місцевого самоврядування, протидії корупції, захисту прав і свобод людини і громадянина та об'єктів права власності від протиправних посягань, а саме:

1) виявлення, припинення і попередження незаконної діяльності суспільно небезпечних організованих груп (далі – ОГ) і злочинних організацій (далі – ЗО), у тому числі в органах державної влади та місцевого самоврядування, які впливають на криміногенну ситуація в державі та в окремих її регіонах;

2) здійснення заходів, спрямованих на координацію діяльності органів (підрозділів) поліції у сфері боротьби з тероризмом відповідно до компетенції, визначеної законодавством України;

3) протидії корупції серед посадових осіб, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», вжиття заходів з метою виявлення корупційних правопорушень і правопорушень, пов'язаних з корупцією, та їх припинення відповідно до законодавства України;

4) здійснення оперативно-розшукової діяльності, спрямованої на здобуття інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, пов'язані з протиправною діяльністю окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом;

5) організація та здійснення відповідно до законодавства України заходів захисту працівників ДСР, інших органів та підрозділів Національної поліції України, забезпечення безпеки учасників кримінального судочинства, членів їх сімей та близьких родичів цих осіб.

IV Права ДСР

1. ДСР має право:

1) залучати до виконання окремих робіт, участі у вивченні окремих питань вчених і фахівців, спеціалістів органів виконавчої влади, підприємств, установ, організацій (за погодженням з їх керівниками), представників інститутів громадського суспільства;

2) скликати наради, утворювати консультативні, дорадчі та інші ради, комісії, колегії, робочі групи тощо для сприяння здійсненню покладених на нього завдань;

3) відповідно до компетенції в установленому порядку одержувати від державних органів та органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та їх посадових осіб, а також громадян та їх об'єднань інформацію, документи і матеріали, необхідні для виконання покладених на нього функцій;

4) користуватися в установленому порядку інформаційними базами даних Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ України, інших державних органів, державною системою урядового зв'язку та іншими технічними засобами.

2. ДСР має права, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України, Кодексом України про адміністративні правопорушення, законами України «Про Національну поліцію», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», «Про запобігання корупції» та іншими актами законодавства України.

3. Працівники ДСР мають право:

1) здійснювати оперативно-розшукову діяльність, спрямовану на виявлення та припинення злочинів вчинених суспільно небезпечними ОГ та ЗО, у тому числі в органах влади, управління та місцевого самоврядування, а також комплексне використання джерел оперативної інформації, можливостей оперативних підрозділів та застосування оперативно-технічних засобів під час провадження в оперативно-розшукових справах, а також контроль за використанням коштів, призначених про проведення цієї роботи;

2) здійснювати оперативно-технічні заходи за оперативно-розшуковими справами, що знаходяться в їх провадженні;

3) у встановленому порядку запитувати та отримувати від посадових осіб органів державної влади документи, довідкові та інші матеріали (у письмовій або

усній формі), необхідні для прийняття рішень з питань, віднесених до компетенції ДСР;

4) користуватися в установленому порядку інформаційними ресурсами Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ України та інших державних органів з питань, що належать до компетенції ДСР;

...

ВИТЯГ З ПОЛОЖЕННЯ
про слідчі підрозділи Національної поліції України
(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>)

I. Загальні положення

1. Слідчі підрозділи Національної поліції України (далі - слідчі підрозділи) є структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліції, її територіальних органів - головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві, територіальних (відокремлених) підрозділів головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві (далі - територіальні (відокремлені) підрозділи поліції), які згідно з кримінальним процесуальним законодавством є органами досудового розслідування, які забезпечують досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності слідчих органів Національної поліції.

2. Слідчими підрозділами є:

1) Головне слідче управління Національної поліції (далі - ГСУ);

2) слідчі управління головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві (далі - слідчі управління);

3) слідчі відділи (відділення) територіальних (відокремлених) підрозділів поліції.

3. Правову основу діяльності слідчих підрозділів становлять Конституція України, Кримінальний кодекс України (далі - КК України), Кримінальний процесуальний кодекс України (далі - КПК України) та інші нормативно-правові акти з питань досудового розслідування.

4. Діяльність слідчих підрозділів здійснюється відповідно до принципів верховенства права, законності, рівності перед законом і судом, поваги до людської гідності, забезпечення права на свободу та особисту недоторканність, недоторканності житла чи іншого володіння особи, таємниці спілкування, невтручання в приватне життя, недоторканності права власності, презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини, свободи від самовикриття та права не свідчити проти близьких родичів та членів сім'ї, заборони двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення, забезпечення права на захист, змагальності сторін кримінального провадження та свободи в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості, безпосередності дослідження показань, речей і документів, забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності, публічності, диспозитивності, розумності строків досудового розслідування.

....

7. Слідчі підрозділи при здійсненні своїх повноважень взаємодіють з міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, органами

місцевого самоврядування, державними установами, громадськими організаціями і об'єднаннями, а також відповідно до міжнародних договорів України з компетентними та судовими органами іноземних держав.

8. На працівників слідчих підрозділів з числа поліцейських поширюються правові та соціальні гарантії, передбачені Законом України «Про Національну поліцію».

....

II. Завдання органів досудового розслідування

1. На слідчі підрозділи покладаються такі завдання:

1) захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень;
2) охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження;

3) забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до підслідності слідчих органів Національної поліції;

4) забезпечення відшкодування фізичним і юридичним особам шкоди, заподіяної кримінальними правопорушеннями;

5) виявлення причин і умов, які сприяють учиненню кримінальних правопорушень, і вжиття через відповідні органи заходів щодо їх усунення.

2. На слідчі підрозділи можуть бути покладені й інші завдання, визначені законодавством України щодо кримінального провадження.

3. Слідчі підрозділи зобов'язані застосовувати всі передбачені законодавством заходи для забезпечення ефективності досудового розслідування.

III. Основні функції слідчих підрозділів

1. Відповідно до покладених на слідчі підрозділи завдань вони виконують такі функції:

1) усебічне, повне і неупереджене дослідження обставин кримінального провадження, виявлення як тих обставин, що викривають, так і тих, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставин, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надання їм належної правової оцінки та забезпечення прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень;

2) аналіз слідчої практики, організації і результатів діяльності слідчих, унесення на основі цього в установленому порядку пропозицій щодо підвищення ефективності функціонування слідчих підрозділів, забезпечення правопорядку, посилення боротьби зі злочинністю, інформування населення із зазначених питань через засоби масової інформації;

3) розроблення та реалізація заходів щодо дотримання законодавства, зміцнення службової дисципліни, підвищення якості досудового розслідування і скорочення його строків;

4) вивчення, узагальнення позитивного досвіду досудового розслідування, упровадження його на практиці та розроблення сучасних методик розслідування окремих видів кримінальних правопорушень;

5) організація взаємодії слідчих підрозділів з Офісом Генерального прокурора, регіональними, місцевими прокуратурами, зокрема прокурорами, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, органами та підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову і судово-експертну діяльність;

б) вивчення практики застосування слідчими норм права і розроблення пропозицій щодо вдосконалення законодавства України;

7) забезпечення підбору, розстановки і виховання кадрів для слідчих підрозділів, підвищення їх кваліфікації та професійної майстерності;

8) організація відповідно до КПК України та законів України розгляду і вирішення скарг і заяв громадян, які надходять у зв'язку з проведенням досудового розслідування кримінальних правопорушень.

2. На слідчі підрозділи можуть бути покладені й інші функції, передбачені законодавством.

....

VI. Права і обов'язки слідчих, гарантії їх процесуальної незалежності

1. Слідчий - службова особа органу Національної поліції України, уповноважена в межах компетенції, передбаченої КПК України, здійснювати досудове розслідування кримінальних правопорушень.

2. Під час досудового розслідування слідчий самостійно приймає процесуальні рішення, крім випадків, коли законом передбачено винесення рішення слідчого судді, суду або згода прокурора чи погодження керівника слідчого підрозділу або якщо рішення про його проведення приймає виключно прокурор, і є відповідальним за законне та своєчасне виконання цих рішень.

3. При виконанні своїх службових обов'язків слідчий зобов'язаний:

1) під час досудового розслідування дотримуватися вимог Конституції України, КПК України та законів України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

2) забезпечувати повне, усебічне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень у межах установлених КПК України строків;

3) виконувати доручення та вказівки прокурора, які надаються в письмовій формі;

4) забезпечувати реалізацію в повному обсязі прав і законних інтересів усіх учасників кримінального провадження;

5) не розголошувати відомості, що становлять державну чи іншу таємницю, що охороняється законом, інформацію про приватне (особисте і сімейне) життя особи та інші відомості, здобуті при розслідуванні кримінальних правопорушень;

б) не вчиняти будь-яких дій, що ганьблять звання слідчого і можуть викликати сумнів у його об'єктивності та неупередженості;

7) у разі наявності підстав, передбачених статтею 77 КПК України, заявляти самовідвід від участі в кримінальному провадженні в порядку, визначеному статтею 80 КПК України.

4. Службові особи органів та підрозділів поліції, крім безпосередніх керівників слідчих підрозділів, вищих керівників слідчих підрозділів, які діють у межах повноважень, визначених КПК України, не можуть мати доступу до матеріалів кримінальних проваджень, витребувати їх у слідчого для перевірки стану розслідування кримінального правопорушення, вивчення і надання вказівок, визначення кваліфікації кримінального правопорушення чи будь-яким іншим способом утручатися в процесуальну діяльність слідчого.

Утручання в процесуальну діяльність слідчих осіб, що не мають на те законних повноважень, не допускається.

5. Рішення слідчого судді, суду, письмові доручення і вказівки прокурора та вказівки керівника слідчого підрозділу, які не суперечать рішенням та вказівкам прокурора, надані в межах їх компетенції і в установленій законодавством формі, є обов'язковими для виконання слідчим.

6. При незгоді з рішенням, дією чи бездіяльністю прокурора у відповідному досудовому провадженні слідчий в установленому порядку подає скаргу до прокуратури вищого рівня щодо прокуратури, в якій обіймає посаду прокурор, рішення, дія чи бездіяльність якого оскаржується.

7. Слідчий має право в порядку, передбаченому КПК України, доручати відповідним уповноваженим оперативним підрозділам поліції проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій. Доручення слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання.

8. Працівники поліції зобов'язані виконувати законні вимоги та процесуальні рішення слідчого.

....

ВИТЯГ З ІНСТРУКЦІЇ
з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими
органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні
кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні
(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>)

I. Загальні положення

1. Основним завданням взаємодії органів досудового розслідування Національної поліції України з іншими структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональними територіальними органами Національної поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, територіальними органами поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами (далі – органи та підрозділи поліції) є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб.

2. Взаємодія органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами поліції відбувається на основі Конституції України, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України, Закону України «Про Національну поліцію», інших актів законодавства України з питань організації взаємодії між органами та підрозділами поліції в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні.

3. Основними принципами взаємодії є:

1) швидке, повне та неупереджене розслідування кримінальних правопорушень;

2) самостійність слідчого (дізнавача) в процесуальній діяльності, втручання в яку осіб, що не мають на те законних повноважень, забороняється;

3) оптимальне використання наявних можливостей органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України у запобіганні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень;

4) дотримання загальних засад кримінального провадження;

5) забезпечення нерозголошення даних досудового розслідування.

4. Керівники органів та підрозділів поліції і органів досудового розслідування є відповідальними за належну організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами поліції в запобіганні, виявленні й розслідуванні кримінальних правопорушень.

5. Швидке та повне розслідування і розкриття кримінальних правопорушень досягається шляхом поєднання зусиль усіх органів та підрозділів поліції, забезпечення належного рівня їх взаємодії відповідно до вимог законодавства щодо отримання, збирання, накопичення та використання

інформації про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, а також про події і факти, які можуть сприяти їх розслідуванню і розкриттю, що є невід'ємним завданням для всіх працівників поліції.

Безпосередню організацію роботи зі збору інформації про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, а також про події та факти, які можуть сприяти їх розслідуванню і розкриттю, та контроль за перевіркою зазначеної інформації здійснює керівник органу, підрозділу поліції.

6. Комплексне використання сил і засобів усіх органів та підрозділів поліції під час розслідування та розкриття кримінальних правопорушень організовують Голова Національної поліції України, керівники відповідних структурних підрозділів апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональних територіальних органів Національної поліції, головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві (далі - ГУНП) та підпорядкованих їм органів та підрозділів поліції на засадах централізації управління ними, координації вжитих заходів і забезпечення належної взаємодії.

.....

II. Організація взаємодії при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них

1. Про надходження до органу, підрозділу поліції заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення уповноважений працівник чергової частини зобов'язаний негайно доповісти керівникові органу досудового розслідування (дівзнання), який визначає слідчого (дівзнавача), що здійснюватиме досудове розслідування, а також поінформувати керівника органу, підрозділу поліції.

2. Слідчий (дівзнавач), невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування.

3. Начальники ГУНП, їх територіальних (відокремлених) підрозділів є відповідальними за організацію своєчасного направлення на місце події слідчо-оперативної групи у повному складі, інших працівників органу, підрозділу поліції залежно від обставин та характеру вчиненого кримінального правопорушення та доставляння за необхідності до місця події спеціалістів інших органів.

4. Після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення та внесення інформації до Єдиного реєстру досудових розслідувань під керівництвом начальника органу, підрозділу поліції здійснюється комплекс першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, у тому числі за дорученням слідчого (дівзнавача), спрямованих

на встановлення особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, та з'ясування всіх обставин події.

....

III. Організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до органу досудового розслідування

1. При веденні оперативним підрозділом оперативно-розшукової справи щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органів досудового розслідування Національної поліції України, керівник оперативного підрозділу письмово звертається до керівника органу досудового розслідування про закріплення за цією оперативно-розшуковою справою слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу.

2. Керівник оперативного підрозділу з дотриманням режиму секретності надає слідчому необхідні матеріали оперативно-розшукової справи для вивчення та надання у разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину.

3. Матеріали оперативно-розшукової справи можуть розглядатися під час оперативної наради за участю керівників оперативного підрозділу, органу досудового розслідування та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в Єдиному реєстрі досудових розслідувань. Одночасно розробляється план заходів з реалізації матеріалів оперативно-розшукової справи, який затверджується керівниками органу досудового розслідування та оперативного підрозділу.

4. У разі виявлення під час проведення оперативно-розшукових заходів ознак кримінального правопорушення керівник оперативного підрозділу невідкладно направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України.

ВИТЯГ З ІНСТРУКЦІЇ
про порядок взаємодії територіальних органів поліції та
міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України
під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку
уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану
(<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text>)

I. Загальні положення

....

2. Термін «спеціальні службові завдання», що вживається в цій Інструкції, означає завдання, що виконуються територіальними (у тому числі - міжрегіональними) органами Національної поліції України, їх структурними і відокремленими підрозділами при реагуванні на надзвичайні ситуації, проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, відпрацюванні та уведенні в дію планів реагування на надзвичайні ситуації та/або при виконанні визначених законодавством України службових завдань у випадку введення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, а також виконанні завдань територіальної оборони та цивільного захисту в особливий період.

....

5. Під час виконання спеціальних службових завдань органи і підрозділи Національної поліції України, залучені до їх виконання, за необхідності переводяться на посилений варіант службової діяльності у порядку, визначеному Інструкцією про порядок переведення органів Національної поліції України на посилений варіант службової діяльності, затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ від 10 грудня 2015 року № 1560, зареєстрованою у Міністерстві юстиції України 05 січня 2016 року за № 12/28142.

6. Організація взаємодії з питань, визначених цією Інструкцією, покладається на керівників територіальних органів Національної поліції України, утворених відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 16 вересня 2015 року № 730 «Про утворення територіальних органів Національної поліції та ліквідацію територіальних органів Міністерства внутрішніх справ». При цьому поліцейські, які проходять службу у відокремлених підрозділах міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України та задіяні до виконання спеціальних службових завдань, на час їх виконання перебувають в оперативному підпорядкуванні ГУНП за місцем дислокації.

Обсяг та перелік спеціальних службових завдань, до виконання яких можуть залучатися поліцейські, які проходять службу у відокремлених підрозділах міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, визначаються за погодженням з керівниками цих підрозділів.

....

7. Поліцейські територіальних органів поліції, які безпосередньо задіяні до виконання спеціальних службових завдань (з поліцейськими, які знаходяться в оперативному підпорядкуванні начальників територіальних органів поліції, включно), завчасно (на етапі попередньої підготовки) визначаються поіменно (наказом або затвердженим відповідним керівником списком) та входять до складу основних сил відповідної функціональної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту.

8. У разі підготовки до здійснення спеціальних службових завдань начальник територіального органу поліції організовує взаємодію задіяних органів і підрозділів шляхом:

1) оперативного обміну інформацією щодо підготовки до виконання спеціальних службових завдань органами і підрозділами поліції;

2) проведення спільних оперативних нарад керівного складу територіальних органів поліції та відокремлених підрозділів міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, участі у проведенні нарад відповідних органів управління державних адміністрацій, координаційних груп Антитерористичного центру при регіональних органах Служби безпеки України, військових комісаріатів тощо (далі - місцеві органи управління) з питань підготовки до виконання спеціальних службових завдань;

3) здійснення спільних заходів з виконання спеціальних службових завдань;

4) проведення спільних тренувань, навчань і занять за взаємоузгодженими планами з виконання спеціальних службових завдань відповідно до Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 року № 444;

5) регулярного обміну (коригування, уточнення) розрахунками (розрахунків) сил та засобів, що залучаються до спільного виконання спеціальних службових завдань, та іншою необхідною інформацією для взаємодії і взаємного інформування;

б) здійснення інших заходів, передбачених чинним законодавством.

9. Відповідно до рівнів функціонування єдиної державної системи цивільного захисту взаємодія здійснюється:

1) на регіональному рівні (Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь) - між відповідними ГУНП та міжрегіональними територіальними органами Національної поліції України;

2) на місцевому рівні - між відокремленими підрозділами міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України і відокремленими підрозділами ГУНП.

II. Основні завдання органів і підрозділів поліції

1. Відокремлені підрозділи міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України в межах своєї компетенції:

1) інформують територіальні органи поліції та їх відокремлені підрозділи (за місцем дислокації) про виявлені ознаки загрози виникнення або

повідомляють їм інформацію про реальне виникнення надзвичайних ситуацій та можливі передумови виникнення підстав для виконання спеціальних службових завдань;

2) забезпечують за напрямами діяльності участь в охороні публічного порядку, забезпечують безпеку дорожнього руху, охорону в установленому порядку об'єктів державної, комунальної та приватної власності, протидію злочинності та участь у виконанні завдань територіальної оборони;

3) надають допомогу місцевим органам державної влади, органам місцевого самоврядування, органам військового управління, територіальним органам поліції у проведенні відселення людей з місць, небезпечних для проживання;

4) беруть участь у забезпеченні реалізації спеціального перепускного режиму на межах районів виникнення надзвичайних ситуацій (пожеж, радіоактивного, хімічного, бактеріологічного (біологічного) зараження), районів проведення антитерористичних заходів, а також під час їх ліквідації і супроводження аварійно-рятувальної та іншої спеціальної техніки до осередків зон надзвичайних ситуацій;

5) організовують у межах компетенції регулювання дорожнього руху на маршрутах евакуації, охорону публічного порядку на збірних та приймальних евакуаційних пунктах, пунктах посадки (висадки) на маршрутах евакуації і в районах (пунктах) розміщення евакуйованого населення;

6) планують та здійснюють необхідні заходи щодо захисту життя і здоров'я поліцейських від негативних чинників надзвичайних ситуацій;

7) здійснюють заходи щодо посилення охорони та уведення в дію (за необхідності за окремим наказом) планів оборони адмінбудівель відокремлених підрозділів міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України;

8) здійснюють інші заходи, передбачені законодавством України.

2. ГУНП в межах своєї компетенції:

1) інформують міжрегіональні територіальні органи Національної поліції України про загрозу виникнення або про реальне виникнення надзвичайних ситуацій та можливі передумови виникнення особливих умов діяльності, у тому числі про отриману від місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління інформацію;

2) доводять до міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України результати прогнозу обстановки на території обслуговування, наявну інформацію про стан та перспективи розвитку надзвичайних ситуацій і стан роботи з ліквідації їх наслідків;

3) у межах повноважень вживають першочергові заходи з метою попередження поширення надзвичайних ситуацій та мінімізації їх негативних наслідків;

4) організовують здійснення із залученням сил і засобів міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України спеціальних службових завдань щодо:

охорони публічної безпеки і порядку у громадських місцях, місцях масового перебування населення, на евакуаційних пунктах, маршрутах евакуації та в районах (пунктах) розміщення евакуйованого населення;

охорони матеріальних і культурних цінностей в разі стихійного лиха, аварій, пожеж, катастроф та ліквідації їх наслідків, а також при проведенні евакуації;

дотримання у межах компетенції спеціальних режимів перевезень автомобільними дорогами та режимів допуску до зон надзвичайних ситуацій та районів проведення антитерористичних заходів, а також супроводження аварійно-рятувальної та іншої спеціальної техніки до осередків зон надзвичайних ситуацій;

охорони режимно-обмежувальних і карантинних зон навколо осередків радіоактивного, хімічного, бактеріологічного (біологічного) зараження, районів проведення антитерористичних операцій, під час ліквідації їх наслідків, а також обмеження у встановленому порядку допуску населення до небезпечних зон;

планування та здійснення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху та регулювання дорожнього руху на маршрутах евакуації;

надання допомоги місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування у проведенні відселення людей з місць, небезпечних для проживання;

посилення охорони та уведення в дію (за необхідності за окремим наказом) планів оборони адмінбудівель органів та підрозділів поліції;

5) планують та здійснюють необхідні заходи щодо захисту життя і здоров'я поліцейських від негативних чинників надзвичайних ситуацій;

6) планують та здійснюють передбачені планами заходи участі у територіальній обороні;

7) здійснюють інші заходи, передбачені законодавством України.

III. Організація і здійснення спільних заходів

1. Організація спільних заходів складається з етапів попередньої і безпосередньої (оперативної) підготовки до їх проведення.

2. На етапі попередньої підготовки сторонами, що взаємодіють, здійснюються:

1) розроблення планів та інших необхідних документів щодо взаємодії (інструкцій, регламентів, табелів, схем взаємодії, телефонних довідників);

2) визначення місць спільного прибуття, подальшого розташування поліцейських, що проходять службу в складі різних підрозділів, обсягів, послідовності й порядку спільного виконання спеціальних службових завдань;

3) узгодження порядку управління і взаємодії підрозділів при спільному виконанні спеціальних службових завдань, а також питань планування та здійснення усіх необхідних видів забезпечення виконання таких заходів;

4) проведення заходів з резервування (визначення (ідентифікація), підготовка, навчання, інструктаж, визначення необхідного резерву або

ешелонування) сил і засобів для виконання завдань, пов'язаних з виконанням спеціальних службових завдань;

5) розроблення і здійснення інших необхідних заходів щодо підготовки до взаємодії відокремлених підрозділів територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів поліції.

3. На етапі безпосередньої (оперативної) підготовки здійснюються:

1) оцінка оперативної обстановки, стану, готовності і можливостей наявних сил і засобів;

2) визначення керівника для оперативного управління спільними діями при виконанні спеціальних службових завдань;

3) визначення необхідності залучення додаткових сил Національної поліції України до виконання спеціальних службових завдань, початку й послідовності спільного здійснення таких завдань;

4) виділення техніки та засобів, необхідних для здійснення спільних заходів.

IV. Передача та оперативний обмін інформацією і безпосередня організація взаємодії

1. Передача інформації здійснюється шляхом обміну нею (у телефонному режимі, електронними повідомленнями, факсограмами) між:

1) ситуаційними відділами (черговими частинами) управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування ГУНП та підрозділами (у тому числі відокремленими) міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України - на регіональному рівні (Автономна Республіка Крим, області, міста Київ та Севастополь);

2) черговою службою відокремлених підрозділів ГУНП та відокремленими підрозділами міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України - на місцевому рівні.

2. Для організації обміну оперативною інформацією для оперативних чергових (диспетчерів, відповідальних) завчасно розробляються необхідні інструкції, регламенти, телефонні довідники та організуються канали прямого зв'язку та обміну мультимедійною інформацією з використанням можливостей Єдиної цифрової відомчої телекомунікаційної мережі МВС.

Про зміни контактних даних взаємодіючих органів та підрозділів або про зміни у конкретних показниках залучених сил і засобів взаємодіючі органи і підрозділи негайно інформують про це один одного.

Перевірка (коригування) інструкцій, регламентів, телефонних довідників тощо проводиться щокварталу визначеними відповідальними особами.

3. У випадку оперативного підпорядкування сил міжрегіональних територіальних підрозділів Національної поліції України начальниками територіальних органів поліції також завчасно визначаються питання забезпечення цих сил озброєнням, боєприпасами, засобами індивідуального захисту, пально-мастильними матеріалами та іншими засобами, необхідними для виконання спеціальних службових завдань.

4. Під час виконання спеціальних службових завдань до складу органів оперативного управління (ситуаційних (кризових) центрів, штабів з ліквідації надзвичайних ситуацій) залучаються представники відокремлених підрозділів міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, сили яких беруть участь у виконанні зазначених заходів.

5. Безпосередня взаємодія організовується між відповідними керівниками, які визначені відповідальними за її організацію від взаємодіючих органів і підрозділів поліції.

У випадку визначення керівника для спільного здійснення службових завдань, пов'язаних з ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій та діями в особливих умовах, за погодженням з керівниками сторін, що взаємодіють, порядок, форми, терміни та обсяг взаємодії визначає цей керівник.

6. Взаємодія при плануванні і здійсненні заходів територіальної оборони та цивільного захисту в особливий період, а також обмін оперативною інформацією з обмеженим доступом здійснюються відповідно до вимог постанови Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2013 року № 939, та Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19 жовтня 2016 року № 736.

7. Оповіщення і зв'язок при виявленні і під час ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт з місцевими органами виконавчої влади та органами управління цивільного захисту здійснюються відповідно до Положення про організацію оповіщення і зв'язку у надзвичайних ситуаціях, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 лютого 1999 року № 192.

8. Під час виконання спеціальних службових завдань поліцейські забезпечуються засобами індивідуального захисту у порядку та обсягах, визначених Порядком забезпечення населення і працівників формувань та спеціалізованих служб цивільного захисту засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної та хімічної розвідки, дозиметричного і хімічного контролю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2002 року № 1200, а також (за необхідності) спеціальними засобами бронезахисту в установленому порядку.

РЕСУРСИ OSINT FRAMEWORK

Таблиця 1
Пошук інформації за іменем користувача з відкритих джерел

<i>Ресурс OSINT Framework</i>	<i>Адреса ресурсу</i>	<i>Короткий опис ресурсу</i>
Namechk	https://namechk.com	Namechk перевіряє 36 різних доменних імен і понад 100 веб-сайтів соціальних мереж і онлайн-платформ. До найпопулярніших соціальних мереж, які перевіряються, належать: Facebook, Twitter, YouTube, Blogger, Twitch, Tumblr, TikTok, WordPress, eBay, Yelp, Flickr, PayPal. Namechk бере введене ім'я користувача (навіть випадкові слова) і перевіряє його доступність як ім'я домену та ім'я користувача на десятках соціальних каналів і онлайн-платформ. Якщо назва доступна на певному каналі, дана інформація буде відображена на сайті Namechk.
Namechk (T)	https://github.com/GONZOsin/Namechk	GitHub-репозиторій є інструментом для перевірки доступності імен користувачів на різних платформах та соціальних мережах. Основна можливість цього інструмента – перевірка ім'я користувачів на різних веб-сайтах одночасно, а саме: перевірка доступності ім'я на багатьох різних платформах та соціальних мережах, сервісах для обміну фотографіями, форумах та ін.; збір результатів; відстеження брендування; збір інформації про власника: заголовок профілю, фотографію профілю та іншу публічно доступну інформацію.
NameCheckr	https://www.namecheckr.com	Мета створення даного інструменту – це дослідження доступності домену та ім'я користувача в соціальних мережах для пошуку назви нового чи існуючого проєкту.
UserSearch.org	https://usersearch.org	Записи ім'я користувачів поповнюють базу безпосередньо під час пошуку на сотнях веб-сайтів і в базах даних, що містять мільйони профілів. Використовуючи дану інноваційну пошукову систему можливо зробити безкоштовний і швидкий пошук ім'я користувача, пов'язаного з онлайн-ідентифікатором людини. Ресурс дозволяє знайти повну інформацію про облікові записи, включаючи профілі в соціальних мережах, профілі знайомств, номери телефонів та адреси електронної пошти. Є можливість відслідкувати онлайн-активність, приховані фотографії та приховані профілі. За результатами пошуку можливо отримати: справжнє ім'я, вигадані ім'я та псевдоніми, ймовірну адресу, використані адреси електронної пошти, номери телефонів, картинки та приховані зображення,

		активність облікового запису онлайн, статус стосунків з іншими користувачами, пов'язані онлайн-профілі, облікові записи тощо.
WhatsMyName (T)	https://github.com/WebBreacher/WhatsMyName	Мета створення ресурсу – виявлення, чи використовувалися ім'я користувачів на різних платформах та соціальних мережах для аналізу присутності користувачів в Інтернеті. Ось деякі можливості WhatsMyName: автоматична перевірка доступності введених ім'я користувачів на різних платформах і соціальних мережах; підтримка багатьох платформ; конфігурування платформ; збереження результатів перевірки ім'я; індексація ім'я для подальшого аналізу тощо.
Thats Them	https://thatsthem.com	Дозволяє здійснювати пошук за іменем для отримання інформації про користувача, включаючи адресу, номер телефону, електронну адресу тощо. Функція «Зворотний пошук адреси» дозволяє встановити особу проживання за певною адресою, оновлену інформацію про власника будинку, дані про іпотеку, оціночну вартість будинку тощо. Ресурс надає можливість пошуку інформації про особу за номером телефону. Функція «Зворотний пошук електронної пошти» робить можливим отримання ім'я, адреси та номеру телефону, пов'язаних з відомою адресою електронної пошти. Функція «Пошук IP-адреси» повертає географічне розташування та Інтернет-провайдера. Функція «Пошук транспортного засобу» надає інформацію про автомобіль, контактну інформацію попередніх власників.
Check Usernames	https://checkusernames.com	Перевіряє доступність введеного ім'ям користувача в понад 500 соціальних мережах.
Instant Username Search	https://instantusername.com/#/	Перевіряє введене ім'я користувача в понад 100 сайтах соціальних мереж.

Таблиця 2
Пошук інформації про власника електронної пошти

	<i>Ресурс OSINT Framework</i>	<i>Адреса ресурсу</i>	<i>Короткий опис ресурсу</i>
Email Search	ThatsThem	https://thats-them.com	Має функцію «Зворотний пошук електронної пошти» робить можливим отримання ім'я, адреси та номеру телефону, пов'язаних з відомою адресою електронної пошти. Більш детально описаний в табл. 1.
	Hunter	https://hunter.io	Сервіс Hunter (раніше відомий як Hunter.io) – це інструмент, який надає можливість знаходити електронні адреси підприємств, організацій та осіб, які пов'язані з певними доменами. Основні можливості сервісу Hunter включають: пошук електронних адрес підприємств за їх доменами, валідацію електронних адрес, знаходження контактних даних (сервіс здійснює пошук інформації про імена та посади осіб, які пов'язані з вказаним доменом), перевірку наявності пошти на домені (тобто чи існує домен з вказаною поштою), інтеграцію з іншими сервісами (Hunter надає можливість інтеграції з іншими інструментами та CRM-системами для зручного управління зібраними даними), підтримку API (можливість автоматизованого доступу для програмістів).
	Melissa	https://www.melissa.com	Веб-сервіс Melissa є платформою для управління та оптимізації даних, яка надає різноманітні можливості для покращення якості та точності даних. Основні можливості та функції веб-сервісу Melissa включають: адресну верифікацію, валідацію електронних адрес (може бути використане для підтвердження дійсності контактних даних), знаходження геолокації, перевірку телефонних номерів (інформацію про код країни та інші атрибути номера), виявлення дублікатів, перевірку даних на наявність помилок, API та інтеграцію, аналіз даних (можливість проводити аналіз та робити витяги даних) тощо.
	Pipl	https://pipl.com	Pipl (https://pipl.com) – це онлайн-платформа, яка надає різноманітні можливості для пошуку та збору інформації про людей з різних джерел в Інтернеті. Основні можливості та функції, які пропонує Pipl,

			включають: пошук за ім'ям, прізвищем та іншими персональними даними для знаходження інформації про конкретну особу; пошук за електронними адресами (знаходить профілі та аккаунти осіб в різних онлайн-сервісах); пошук за телефонними номерами інформацію про власника номера та його активність в мережі; аналіз даних з різних соціальних мереж та інших відкритих джерел, надаючи інформацію про профілі особи в Інтернеті; пошук за адресою проживання та пов'язані з нею дані; збір інформації про особу; пошук за публічними записами та документами; аналіз зв'язків та контактів особи у соціальних мережах; функцію мапування (Ріпл надає інтерактивну карту, на якій можна побачити розташування пов'язаних з особою точок) тощо.
	Skymem	http://www.sky mem.inf	Здійснює пошук електронних адрес компаній та людей. Для цього потрібно лише ввести в пошуковий рядок ім'я домену організації або ім'я та прізвище особи з доменним ім'ям.
	theHarvester	http://www.edge-security.com/theharvester.php	Ресурс призначений для збору інформації з різних відкритих джерел для використання в розслідуваннях, аналізі безпеки та зборі інформації про цільову систему чи організацію. Основні можливості цього інструмента включають: збір інформації про домени (про піддомени, електронну пошту, сервери та інше); знаходження електронних адрес, пов'язаних з введеним доменом або ключовим словом; збір інформації з соціальних мереж; відстеження доменів, які пов'язані з основним доменом, отримання інформації про IP-адреси, пов'язані з доменом або організацією тощо.
Email Verification	BytePlant Email Validator	https://www.email-validator.net	Засіб перевірки електронної пошти та номерів телефонів.
	Read Notify	https://www.readnotify.com/readnotify/	Платформа, яка надає певні інструменти для відстеження та контролю за електронними листами, а саме: є функція, яка дозволяє відстежувати, коли отримувач відкриває лист (можливо отримати підтвердження про те, коли та де був відкритий лист, а також іншу інформацію, наприклад, чи було відкрите посилання у листі); відстеження місцезнаходження отримувача на момент відкриття листа; відстеження часу, коли саме

			був відкритий лист, а також скільки часу тривав перегляд; надсилання зашифрованих листів, які можна відкривати тільки за допомогою спеціального пароля або посилання тощо.
	Email Reputation	https://emailrep.io	Інструмент, який надає аналіз та оцінку електронних адрес для виявлення потенційно небезпечних або шахрайських активностей. Основна функціональність включає: аналіз ризику електронної адреси (чи є ця адреса поміченою у здійсненні шахрайських або небезпечних дій); перевірку репутації домену; перевірка IP-адреси відправника листа для виявлення можливих загроз; виявлення потенційних спроб фішингу через електронну пошту тощо.
Breach Data	Have I been pwned?	https://haveibeenpwned.com	Веб-сервіс, який надає можливість перевірити, чи було порушення безпеки даних та витоків інформації з e-mail користувача. Основні можливості Have I Been Pwned включають: перевірку облікового запису щодо втрати або викрадення унаслідок витоку інформації в різних онлайн-сервісів; підписку на сповіщення щодо ймовірних витоків інформації; перевірку паролів у витоках даних; API, яке дозволяє розробникам інтегрувати функціональність перевірки витоків інформації у свої додатки та сервіси.
	DeHashed	https://dehashed.com	Онлайн-сервіс для перевірки витоків даних та пошуку інформації з відкритих джерел для покращення кібербезпеки. Основні можливості Dehashed включають: пошук витоків даних за електронною адресою або ім'ям користувача); пошук хешів паролів, що допомагає перевірити, чи використовується певний пароль в інших облікових записах; пошук інформації про користувачів, включаючи їхні електронні адреси, ім'я користувачів, IP-адреси тощо; API для розробників для інтеграції з іншими системами та додатками; можливість експортувати результати пошуку в CSV-форматі для подальшого аналізу та обробки; підписку на сповіщення.
	Intelligence X	https://intelx.io	Інформаційний пошуковий ресурс, який дозволяє здійснювати пошук і аналіз даних з різних джерел. Основні можливості IntelligenceX включають: пошук інформації за ключовими словами, доменами, IP-адресами та іншими параметрами; моніторинг доменів щодо змін на веб-сайтах та доменах; пошук зображень за ключовими словами або хешами

			зображень; пошук пов'язаної інформації за електронними адресами; можливість перевіряти веб-сайти на наявність вразливостей, знаходити сторінки та архіви, пов'язані з конкретним доменом; можливість пошуку інформації, що походить з різних соціальних мереж та форумів; API для інтеграції з іншими сервісами та розробкою власних інструментів.
Spam Reputation Lists	DNS Blackhole Lists	https://dnslytics.com	Онлайн-інструмент для аналізу доменних імен та DNS-записів. Основні можливості цього інструменту включають: аналіз DNS-записів; перевірку безпеки (надає інформацію про ризики безпеки, пов'язані з доменом, включаючи можливість виявлення підозрілих або шахрайських веб-сайтів); мережевий аналіз (надає інформацію про мережеві пристрої, пов'язані з доменом, включаючи IP-адреси, мережевих провайдерів тощо); перегляд історії DNS-записів для конкретного домену; інформацію про SSL-сертифікати, WHOIS-дані та інші параметри домену.
Mail Blacklists	MxToolbox	https://mxtoolbox.com	Комплексний інструмент для аналізу та діагностики поштових серверів і доменів. Основні можливості цього інструмента включають: перевірку MX-записів домену для визначення поштових серверів, які відповідають за прийом електронної пошти для даного домену; діагностику проблем з поштовими серверами, такими як некоректно налаштовані DNS-записи, блеклістинг IP-адрес, проблеми з SPF, DKIM та DMARC; перевірку блеклістингу, а саме, чи знаходиться IP-адреса поштового сервера в блеклистах, що допомагає виявити можливі проблеми з доставкою електронної пошти; аналіз DNS-записів для визначення налаштувань домену; тестування електронної пошти для перевірки відповідності налаштувань; виявлення відкритих та закритих портів на вказаному сервері; перевірку TLS на поштових серверах.

Продовження Додатку Є

Таблиця 3
Пошук інформації про транспорт

	<i>Ресурс OSINT Framework</i>	<i>Адреса ресурсу</i>	<i>Короткий опис ресурсу</i>
Vehicle Records	VinCheck	https://www.nicb.org/vincheck	Ресурс створений Національним агентством зі злочинів в галузі страхування (NICB) і надає можливість перевірити інформацію про автомобіль за його унікальним номером (VIN – Vehicle Identification Number). Основні можливості цього сервісу включають: перевірку автомобіля за VIN для отримання інформації про його історію, стан, деталі моделі та інші характеристики; історію крадіжок авто; інформацію про страхові виплати на автомобіль у зв'язку зі збитками, крадіжками або іншими подіями; історію власності, тобто інформацію про попередніх та поточних власників автомобіля; доступ до бази даних викрадених автомобілів.
	TRAVIC – Public Transportation Tracking	https://mobility.portal.geops.io/en/world.geops.transit	Це інтерактивний мапінговий інструмент, який надає можливість відстеження громадського транспорту та мобільності у різних містах світу. Основні можливості цього сервісу включають: відстеження громадського транспорту на мапі в режимі реального часу; планування маршруту, а також переглянути доступні маршрути та прогнозований час подорожі; інформацію про зупинки, станції громадського транспорту, станції метро; розклад руху громадського транспорту на певному маршруті; інформацію про маршрути, такі як довжина, кількість зупинок тощо; інтерактивність – взаємодію з мапою, натискаючи на конкретні зупинки та транспорт можливо отримувати детальнішу інформацію.

Air Traffic Records	FlightAware - Live Flight Tracker	https://www.flightaware.com	Платформа для відстеження руху повітряних суден, надання інформації про рейси та пов'язані дані. Основні можливості цього сервісу включають: відстеження польотів в реальному часі на мапі: поточне розташування, висоту, швидкість та напрямок руху; інформацію про рейси: розклади рейсів, статуси злету і посадки, запізнення, прогнозований час прибуття та відправлення; подробиці про повітряні судна: модель, виробник, рік випуску, реєстраційний номер тощо; інформацію про аеропорти: графік роботи, гейти, заплановані та актуальні рейси; глобальне покриття: рух повітряних суден у багатьох країнах світу, що дозволяє відстежувати польоти на різних континентах; додаткові дані: метеорологічні умови, статистика руху повітряних суден, інформацію про власників та операторів; карти повітряного руху: загальний рух повітряних суден у певній області.
	Flightradar24.com	https://www.flightradar24.com	Платформа для відстежування руху повітряних суден та надання інформації про авіаційний рух. Основні можливості цього сервісу включають: відстеження польотів на мапі в реальному часі: поточне розташування, швидкість, висоту, напрямок руху, плановану і приблизну часову рамку для злету та посадки; інформацію про рейси: номер рейсу, пункти призначення, тип повітряного судна, час вильоту та приземлення, запізнення тощо; деталі повітряних суден: інформацію про конкретне повітряне судно, включаючи модель, рік виробництва, виробника, реєстраційний номер тощо; режими перегляду мапи, включаючи вид зверху, режим карти, а також показ прямого вигляду на мапі; історію руху суден; метеорологічну інформацію: дані про погоду, включаючи погодні умови у місцях приземлення та вильоту: пошук рейсів за номером або маршрутом тощо.
Marine Records	Marine Traffic	https://www.marinetraffic.com/	Платформа для відстеження руху морських суден та надання інформації про морський трафік. Основні можливості цього сервісу включають: відстеження суден в реальному часі на карті: поточне розташування, швидкість, напрямок руху, класифікацію судна та інші деталі; інформацію про судна: характеристики, історію руху, власників та операторів; режими перегляду: вид зверху, режим карти, режим супутникового зображення та інші; пошук конкретних морських суден за їх назвою або номером; маршрути суден, історію руху, а також плановані маршрути; метеорологічну інформацію про погодні умови у місцях руху суден; порти та термінали, включаючи судна, що прибувають та відправляються тощо.

	Vessel Tracker	https://www.vesseltracker.com	<p>Платформа для відстеження руху морських суден та надання інформації про морський трафік. Основні можливості цього сервісу включають: відстеження суден в реальному часі на карті: поточне розташування, швидкість, напрямок руху та інші деталі; інформацію про судна: характеристики, історію руху, власників та операторів; режими перегляду: вид зверху, режим карти, режим супутникового зображення та інші; пошук суден; маршрути суден, історію руху суден, плановані маршрути; сигнали AIS – сигнали автоматичної ідентифікації суден, які передають інформацію про судно, його розташування та інші параметри; інформацію про порти: діяльність, судна, що прибувають та відправляються; події та новини у сфері морського транспорту тощо.</p>
--	----------------	---	--

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ З МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Обмін інформацією між
правоохоронними органами держав-
членів Європейського Союзу

Операційна мережа Європолу, що
з'єднує правоохоронні органи в усіх
державках-членах, а також зростаючу
кількість країн, що не входять до
Європейського Союзу, і третіх
сторін, з якими Європол має угоди
про співпрацю

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абламский С. Є., Юхно О. О., Лук'яненко В. В. Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень : навчальний посібник / за заг. ред. доктора юридичних наук, професора О. О. Юхна. Харків, 2017. 152 с.
2. Антонов К. В. Проблеми взаємодії правоохоронних органів у протидії злочинності : монографія. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2015. 276 с.
3. Банах С. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності правоохоронних органів. *Право і безпека*. 2021. № 4. С. 56-62.
4. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність : підручник. Харків : Вид-во ХНУВС, 2015. 432 с.
5. Бандурка О. М. Оперативно-розшукова діяльність : підручник. Частина 1. Харків : Вид-во ХНУВС, 2012. 336 с.
6. Белогубова О. О. Зовнішньополітичне співробітництво України та FRONTEX в контексті реалізації угоди про асоціацію та надання статусу кандидата. *Академічні візії*. Вип. 23/2023. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10369451>.
7. Борисенко М. В. Взаємодія слідчого з оперативними та іншими підрозділами органів Національної поліції під час досудового розслідування: дис. ... доктор філософії / М. В. Борисенка. Київ, 2021. 260 с.
8. Вітвіцький С. С., Волобуєва О. О., Волобоєв А. О. Методика розслідування незаконного поводження зі зброєю та бойовими припасами : монографія. Київ: ВД «Дакор», 2021. 308 с.
9. Волобоєв А. О. Ультимативні дії злочинця (-ів) як складова імітування обстановки злочину. *Українська поліцейстика: теорія, законодавство, практика: науково-практичний журнал*. Вип. № 1 (3). Кривий Ріг: ДонДУВС, 2022. С. 64–73.
10. Волобоєв А. О., Пекарський С. П. Використання конфіденційного співробітництва підрозділами кримінальної поліції в період збройної агресії.

Науково-практичний журнал «Національні інтереси України». Серія «Право». Вип. № 2 (2). Одеса: Військова академія, 2024. С. 152–164. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-3041-1793-2\(2\)-152-164](https://doi.org/10.52058/3041-3041-1793-2(2)-152-164).

11. Волобоев А. О., Пекарський С. П. Концепція діяльності підрозділів кримінальної поліції в період збройної агресії. *Електронний журнал «Успіхи і досягнення у науці».* Серія «Право». Вип. № 3 (3), Том 2. Київ: Наукові перспективи, 2024. С. 58–69 DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-3\(3\)-58-69](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-3(3)-58-69).

12. Волобоев А. О., Пекарський С. П., Потіхенський А. І. Виконання спеціального завдання негласними співробітниками при документуванні злочинних дій на тимчасово окупованих територіях. *Електронний журнал «Успіхи і досягнення у науці».* Серія «Право». Вип. № 4(4) Київ : Наукові перспективи, 2024. С. 72–84 DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4\(4\)-72-84](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-4(4)-72-84).

13. Волобоев А. О., Тулінов В. С. Загальна характеристика взаємодії слідчих органів досудового розслідування з оперативними підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України. *Електронний журнал «Успіхи і досягнення у науці».* Серія «Право». Вип. № 9 (9). Київ : Наукові перспективи, 2024. С. 84–97 DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9\(9\)-84-97](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-9(9)-84-97).

14. Галаган В. І. Проблеми вдосконалення кримінально-процесуальної діяльності органів досудового розслідування : монографія. Київ : НАВС, 2015. 312 с.

15. Гончарук В. А. Проблеми координації дій між оперативними підрозділами та органами досудового розслідування. *Наукові праці НУОУ.* 2020. № 2. С. 130-142.

16. Григорчук Є. В. Процесуальна природа учасників провадження, що виконують допоміжну функцію у кримінальному судочинстві України. *Правничий часопис Донецького університету.* 2013. № 2. С. 186-191.

17. Грошевий Ю. М. Кримінальний процес : підручник. Харків : Право, 2015. 656 с.
18. Другий додатковий протокол до Європейської конвенції про взаємну допомогу у кримінальних справах. Міжнародний документ від 08.11.2001. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_518#Text.
19. Єфіменко І. М. Взаємодія слідчих і оперативних підрозділів при реалізації таємної інформації : дис. ... к.ю.н. / І. М. Єфіменка. Київ, 2014. 200 с.
20. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні. Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17#Text>.
21. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні. Наказ ГПУ, МВС України, СБУ, АДПС України, МФУ, МЮУ від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/168/5. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>.
22. Інструкція про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану. Наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text>.
23. Інструкція про порядок переведення органів Національної поліції України на посилений варіант службової діяльності. Наказ МВС України від 10.12.2015 № 1560. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#n14/>.
24. Капліна О. В. Кримінальний процес України : підручник. Харків : Право, 2015. 584 с.

25. Карпов Н. С. Міжнародний досвід організації досудового розслідування. *Науковий вісник НАВС*. 2013. № 2 С. 75-84.
26. Клімов А. С. Інформаційні технології у правоохоронній діяльності: сучасні виклики та перспективи. *Юридичний журнал*. 2022. № 1. С. 45-58.
27. Ковальов О. О. Взаємодія слідчого з працівниками експертної служби МВС України : монографія. Київ : Правова єдність, 2015. 287 с.
28. Ковальчук М. В. Агентурна робота як складова оперативно-розшукової діяльності: правові та організаційні аспекти. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 101-112.
29. Когутич І. І. Галузеві правові та теоретико-прикладні аспекти методики підтримання державного обвинувачення в суді : навчальний посібник / І. І. Когутич. Дрогобич : Коло, 2015. 476 с.
30. Козаченко І. П. Оперативно-розшукова діяльність як державно-правова форма боротьби зі злочинністю : навчальний посібник. Київ : НАВС, 2015. 184 с.
31. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (прийнята резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї). Міжнародний документ від 15.11.2000. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789#Text.
32. Конституція України. Закон від 27.06.1996 № 254к/96-ВР. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
33. Кримінальний кодекс України. Закон від 05.04.2001 № 2341-III. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.
34. Кримінальний процесуальний кодекс України. Закон від 13.04.2012 № 4651-VI. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.

35. Лисенко О. О., Марченко В. П. Проблеми технічного забезпечення оперативних підрозділів Національної поліції України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2021. № 3 С. 67-79.
36. Малюга В. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів: дис. .... к.ю.н. / В. М. Малюги. Львів : ЛНУ ім. І. Франка. 289 с.
37. Никифорчук Д. Й. Проблеми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування : навчально-практичний посібник. Київ : НАВС, 2015. 232 с.
38. Нор В. Т. Проблеми теорії і практики судових доказів : монографія. Львів : ЛНУ, 2015. 368 с.
39. Нормативно-правове забезпечення діяльності підрозділів стратегічних розслідувань: метод. рекомендації / Уклад. : Санакоєв Д. Б., Неклеса О. В., Єфімов В. В., Юр'єв Д. С. Дніпро : ДДУВС, 2021. 84 с.
40. Одерій О. В. Теорія і практика розслідування злочинів проти довкілля : монографія. Харків : Діса плюс, 2015. 528 с.
41. Організація виявлення і розслідування фінансових та економічних злочинів : зб. Метод. рекомендацій ; кол. авт.: Санакоєв Д. Б., Мороз В. П., Єфімов В. В. та ін. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 460 с.
42. Організація розкриття шахрайств, учинених в кіберпросторі : монографія / Шевчишен А. В., Романов М. Ю., Волобоєв А. О., Лунгол О. М., Габорець О. А., Головкін С. В.; за заг. ред С. С. Вітвіцького. Київ : Алерта, 2023. – 200 с.
43. Павленко І. М. Проблеми використання матеріалів оперативно-розшукової діяльності як доказів у кримінальному провадженні. *Право та суспільство*. 2020. № 4. С. 77-89.
44. Погорецький М. А. Взаємодія оперативних підрозділів і органів досудового розслідування: проблеми та шляхи їх вирішення. *Часопис Національного університету «Острозька академія»*. 2013. № 2 (8). С. 48-60.

45. Погорецький М. А. Функціональне призначення оперативно-розшукової діяльності у кримінальному процесі : монографія. Харків : Арсіс, 2015. 576 с.

46. Положення про Національну поліцію. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.2015 № 877. *Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248607704>.

47. Положення про слідчі підрозділи Національної поліції України. Наказ МВС України від 06.07.2017 № 570. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0918-17#Text>.

48. Про державну таємницю. Закон України від 21.01.1994 № 3855-ХІІ. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text>.

49. Про затвердження Інструкції про порядок використання правоохоронними органами України інформаційної системи Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол. Наказ МВС, ОГП, НАБУ, СБУ, ДБР, МФУ, МЮІ від 17.08.2020 № 613/380/93/228/414/510/2801/5. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0849-20#Text>.

50. Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України Наказ від 23.10.2019 № 1077. *Електронний документ*. URL: <http://surl.li/ghtqkr>.

51. Про затвердження Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення. Наказ Офісу Генерального прокурора від 30.06.2020 № 298. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20#Text>.

52. Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події. Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100. *Вебпортал Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0223-19#Text>.

53. Про інформаційно-телекомунікаційну системи досудового розслідування «іКейс». Наказ НАБУ, ОГП, Ради суддів України, Вищого

Антикорупційного суду від 15.12.2021 № 175/390/57/72. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0390886-21#Text>.

54. Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.

55. Про оперативно-розшукову діяльність. Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>.

56. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю. Закон України від 30.06.1993 № 3341-XII. Вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3341-12#Text>.

57. Про утворення територіального органу Національної поліції. Постанова Кабінету Міністрів України. Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-utvorennya-teritorialnogo-organ-a867>.

58. Протокол Берклі з ведення розслідувань з використанням відкритих цифрових даних. Практичний посібник. Нью-Йорк і Женева, 2020. 119 с. URL: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2022/03/Berkeley-Protocol-Ukrainian.pdf>.

59. Протокол Берклі щодо розслідування із використанням відкритих цифрових даних. Юрфем.UA. 2022. URL: <https://jurfem.com.ua/protokol-berkli-schodo-rozsliduvannia-iz-vykorystannyam-zyfrovych-danych/>.

60. Рибалка О. М. Форми співпраці оперативних підрозділів та слідчих органів у процесі розслідування тяжких злочинів. *Право та безпека*. 2019. № 3. С. 85-95.

61. Розкриття та розслідування правопорушень, що вчиняються особами, які мають підвищений злочинний вплив, і «ворами в законі»: монографія / А. М. Кислий, О. С. Саїнчин, М. Л. Грібов, О. І. Козаченко; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О. С. Саїнчина. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. 740 с.

62. Сковський А. А., Жижин А. В. Взаємодія підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування в документуванні кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. Вип. № 2 (111). 2019. Київ : НАВС. С. 49-54.
63. Стахівський С. М. Теорія і практика кримінально-процесуального доказування : монографія. Київ : НАВС, 2015. 272 с.
64. Таран О. В. Загальні положення взаємодії органів досудового розслідування слідства з адміністраціями підприємств, установ, організацій та контролюючими органами при розслідуванні злочинів, пов'язаних з порушенням вимог законодавства про охорону праці. *Право та управління*. Вип. № 1. 2012. С. 529-539.
65. Топчій В. В. Взаємодія органів досудового слідства з оперативними підрозділами у розкритті та розслідуванні злочинів. *Взаємодія оперативних підрозділів з іншими суб'єктами протидії злочинам : збірник матеріалів круглого столу*. Київ, 2012. С. 49-53.
66. Удалова Л. Д. Теорія та практика отримання вербальної інформації у кримінальному процесі України : монографія. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 324 с.
67. Черней В. В. Перспективи розвитку системи підготовки кадрів для підрозділів стратегічних розслідувань. *Наука і правоохоронна діяльність*. 2023. № 2. С. 28-35.
68. Чернявський С. С. Теоретичні та практичні основи методики розслідування фінансового шахрайства : монографія. Київ : НАВС, 2018. 492 с.
69. Чигрина Г. Л. Перспективи запровадження міжнародного досвіду електронного кримінального провадження в Україні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. № 2 (23). С. 72-76.
70. Шепітько В. Ю. Криміналістика : підручник. Київ : Ін Юре, 2010. 464 с.
71. Шепітько В. Ю. Криміналістика тактика і методика розслідування злочинів : підручник. Харків : Право, 2015. 456 с.

72. Юрченко А. М. Процесуальне забезпечення взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час кримінального провадження : дис. ... к.ю.н. / А. М. Юрченка. Київ, 2018. 196 с.

73. Miller J.M., Schrader H. Policing in Modern Society. New York: Academic Press, 2015. 367 p.

74. OSINT Framework. URL: <https://osintframework.com>.

Information about the authors

Volodymyr Mykolayovych Tsenov – Deputy Head of the Strategic Investigations Department of the National Police of Ukraine, Police Colonel.

Artur Olehovych Voloboiev – Head of the Department of Operational Investigation and Information Security of the Faculty of Specialist Training for Criminal Police Units of the Donetsk State University of Internal Affairs, PhD in Law.

Serhii Petrovych Pekarskyi – Associate Professor of the Department of Operational and Investigative Activities and Information Security, Faculty of Training Specialists for Criminal Police Units, Donetsk State University of Internal Affairs, PhD in Law, Associate Professor.

Philip Serhiyovych Yepryntsev – Vice-Rector and Director of the Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute of Donetsk State University of Internal Affairs, Doctor of Law, Associate Professor.

Mykola Oleksandrovyh Semenyshyn – Researcher at the Research Laboratory on Crime Prevention Issues at the Faculty for Training Specialists for Criminal Police Units of Donetsk State University of Internal Affairs, Doctor of Law, Associate Professor.

Serhiy Oleksandrovyh Maika – Head of the 5th Department (Organizational and Analytical Support of Priority Activities) of the 2nd Directorate (Counteraction to Organized Crime in State Authorities) of the Strategic Investigations Department of the National Police of Ukraine, Police Lieutenant Colonel.

Mykhailo Rudolfovyh Vysochanskyi – Deputy Head of the 1st Department (Combating Organized Groups with Signs of Corruption) of the 9th Directorate (Counteraction to Corruption-Related Organized Groups and Organizations) of the Strategic Investigations Department of the National Police of Ukraine, Police Lieutenant Colonel, Candidate of Science in Public Administration.